قرآن، مهدی و جوانان

محمد رضا منصوری

بسم الله الرحمن الرحیم

قرآن ، مهدی (عجل الله فرجه) و جوانان

نویسنده:

محمد رضا نصوری

ناشر چاپی:

حوزه علمیه قم - مرکز مدیریت

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست ----- ۵

قرآن، مهدی (عج) و جوانان ----- ۱۰

مشخصات کتاب ----- ۱۰

اشاره ----- ۱۰

فهرست مطالب ----- ۱۳

مقدمه ----- ۱۹

بخش اول: جوان و قرآن ----- ۲۶

اشاره ----- ۲۶

۱. جوان بت شکن ----- ۲۸

۲. جوان صبور ----- ۲۹

۳. جوان پاک دامن ----- ۲۹

۴. جوان پاک سرشت ----- ۳۰

۵. جوان غیور ----- ۳۰

۶. جوان شجاع ----- ۳۱

۷. جوان پندپذیر ----- ۳۱

۸. جوان مؤمن ----- ۳۲

بخش دوم: یاران جوان ----- ۳۴

اشاره ----- ۳۴

الف. عصر بعثت ----- ۳۶

اشاره ----- ۳۶

۱. جان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ----- ۴۱

۲. نماینده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ----- ۴۲

۳. هم سفر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ----- ۴۳

۴. شاگرد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ----- ۴۴

۵. زائر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۴
۶. همراه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۵
۷. دلداده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۵
۸. مبلّغ پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۶
۹. فرماندار پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۶
۱۰. فرمانده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۷
۱۱. مرید پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۸
۱۲. یار پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۹
ب. واقعه عاشورا ۵۰
اشاره ۵۰
۱. عباس بن علی علیه السلام ۵۰
۲. علی بن الحسین علیه السلام ۵۱
۳. ابراهیم بن علی ۵۲
۴. جعفر بن علی ۵۲
۵. عبدالله بن علی ۵۳
۶. عثمان بن علی علیه السلام ۵۳
۷. عبدالله بن مسلم بن عقیل ۵۴
۸. عبدالله بن عقیل ۵۴
۹. عبدالله محسن بن عقیل ۵۵
۱۰. جعفر بن عقیل بن ابی طالب ۵۵
۱۱. ابوبکر بن علی ۵۵
۱۲. محمد بن ابی سعید بن عقیل ۵۵
۱۳. عمرو بن جناده ۵۶
۱۴. محمد بن مسلم بن عقیل ۵۶
ج. عصر ظهور ۵۶
اشاره ۵۶

۱. صفای باطن ---------- ۵۸
۲. زیباگرایی ---------- ۷۱
۳. شجاعت و شهامت ---------- ۷۲
۴. انقلاب درونی و هیجان ---------- ۷۴
۵. نوگرایی ---------- ۷۵
بخش سوم: حکومت جهانی جوانان ---------- ۷۹
اشاره ---------- ۷۹
رهبر جوان ---------- ۸۱
بخش چهارم: وظایف جوان منتظر ---------- ۹۱
اشاره ---------- ۹۱
۱. معرفت ---------- ۹۲
اشاره ---------- ۹۲
الف. امام شناسی ---------- ۹۳
اشاره ---------- ۹۳
علم امام ---------- ۹۵
عصمت امام ---------- ۹۵
آراستگی به کمالات اخلاقی ---------- ۹۶
نصب امام از سوی خدا ---------- ۹۷
ب. حق شناسی ---------- ۱۰۲
اشاره ---------- ۱۰۲
۱. حق وجود ---------- ۱۰۳
۲. حق بقای در دنیا ---------- ۱۰۳
۳. حق خویشاوندی با پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ---------- ۱۰۳
۴. حق نعمت و واسطه آن ---------- ۱۰۴
۵. حق پدر بر فرزند ---------- ۱۰۴
۶. حق سید بر بنده ---------- ۱۰۴

۷. حق عالم بر دانش پژوه ----- ۱۰۴
۸. حق امام بر مردم ----- ۱۰۵
ج. آسیب شناسی ----- ۱۰۵
اشاره ----- ۱۰۵
برداشت نادرست از انتظار ----- ۱۰۷
تعجیل ----- ۱۰۷
توقیت (تعیین زمان ظهور) ----- ۱۰۸
ملاقات گرایی ----- ۱۱۰
مدعیان دروغین مهدویت و نیابت خاصه و عامه ----- ۱۱۰
اشاره ----- ۱۱۰
عدم پیروی از ولایت فقیه و نواب عام ----- ۱۱۲
۲. محبت امام ----- ۱۱۲
اشاره ----- ۱۱۲
محبوب کیست؟ ----- ۱۱۴
محبت طرفینی ----- ۱۱۵
محبت و هدایت ----- ۱۱۶
لازمه های محبت ----- ۱۱۷
۳. اطاعت ----- ۱۱۸
اشاره ----- ۱۱۸
انتظارهای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از جوانان ----- ۱۲۱
جوان در آخرالزمان ----- ۱۲۳
دعای امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ----- ۱۲۵
۴. فعالیت ----- ۱۲۸
اشاره ----- ۱۲۸
۱. بینش عمیق ----- ۱۳۰
اشاره ----- ۱۳۰

الف. بینش عمیق به حق تعالی ---------- ۱۳۱
ب. بینش عمیق به امام علیه السلام ---------- ۱۳۳
ج. بینش عمیق به انسان و هستی ---------- ۱۳۵
۲. طرح و برنامه جهانی ---------- ۱۳۶
۳. جهاد و مبارزه جهانی ---------- ۱۳۷
۴. شجاعت ---------- ۱۳۹
۵. ایثار ---------- ۱۳۹
۶. بردباری ---------- ۱۴۱
۷. یکدلی ---------- ۱۴۲
۸. استواری ---------- ۱۴۳
کتابنامه ---------- ۱۴۶
درباره مرکز ---------- ۱۶۰

قرآن، مهدی (عج) و جوانان

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور : قرآن، مهدی (عج) و جوانان/محمدرضا نصوری

مشخصات نشر : قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری : [۱۱۹]ص.

وضعیت فهرست نویسی : در انتظار فهرستنویسی (اطلاعات ثبت)

شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۴۵۳۳۶

ص:۱

اشاره

قرآن، مهدی (عج) و جوانان

مؤلف/ محمدرضا نصوری

ناشر/ بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)

ویراستار/ محمدرضا مجیری

صفحه آرا/ رضا فریدی

چاپ/ کمال الملک

نوبت چاپ/ پانزدهم _ تابستان ۱۳۹۱

شمارگان/ پنج هزار نسخه

قیمت/ ۲۰۰۰ تومان

مراکز پخش:

۱. قم: مرکز تخصصی مهدویّت/خیابان شهدا / کوچه آمار (۲۲)/ بن بست شهید علیان

ص. پ: ۱۱۹-۳۷۱۳۵ / تلفن: ۷۷۳۷۸۰۱ / فاکس:۷۷۳۷۱۶۰

۲. تهران: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج) / تلفن: ۴-۸۸۹۹۸۶۰۱ / فاکس: ۸۸۹۸۱۳۸۹ / ص. پ: ۳۵۵-۱۵۶۵۵

WWW.IMAMMAHDI۳۱۳.COM

info@imammahdi-s.com

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۷۴۲۸-۴۱-۵

ص:۴

فهرست مطالب

مقدمه۸

بخش اول: جوان و قرآن۱۵

۱. جوان بت شکن۱۷

۲. جوان صبور۱۸

۳. جوان پاک دامن۱۸

۴. جوان پاک سرشت۱۹

۵. جوان غیور۱۹

۶. جوان شجاع۲۰

۷. جوان پندپذیر۲۰

۸. جوان مؤمن۲۱

بخش دوم: یاران جوان۲۳

الف. عصر بعثت۲۵

۱. جان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۲۹

۲. نماینده پیامبران صلی الله علیه و آله و سلم ۳۰

۳. هم سفر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۱

۴. شاگرد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۲

۵. زائر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۲

۶. همراه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۳

۷. دلداده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۳

۸. مبلغ پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۴

۹. فرماندار پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۴

۱۰. فرمانده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۵

۱۱. مرید پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۶

۱۲. یار پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۳۷

ب. واقعه عاشورا۳۸

۱. عباس بن علی علیه السلام ۳۸

۲. علی بن الحسین علیه السلام ۳۹

ص:۵

۳. ابراهیم بن علی۴۰

۴. جعفر بن علی۴۰

۵. عبدالله بن علی۴۱

۶. عثمان بن علی علیه السلام ۴۱

۷. عبدالله بن مسلم بن عقیل۴۲

۸. عبدالله بن عقیل۴۲

۹. عبدالله محسن بن عقیل۴۳

۱۰. جعفر بن عقیل بن ابی طالب۴۳

۱۱. ابوبکر بن علی۴۳

۱۲. محمد بن ابی سعید بن عقیل۴۴

۱۳. عمرو بن جناده۴۴

۱۴. محمد بن مسلم بن عقیل۴۴

ج. عصر ظهور۴۴

چرا جوان؟۴۵

۱. صفای باطن۴۶

۲. زیباگرایی۵۹

۳. شجاعت و شهامت۶۰

۴. انقلاب درونی و هیجان۶۳

۵. نوگرایی۶۴

بخش سوم: حکومت جهانی جوانان۶۷

رهبر جوان۶۹

بخش چهارم: وظایف جوان منتظر۷۹

۱. معرفت۸۰

الف. امام شناسی۸۱

علم امام۸۳

عصمت امام۸۳

آراستگی به کمالات اخلاقی۸۴

نصب امام از سوی خدا۸۵

ب. حق شناسی۹۰

۱. حق وجود۹۱

۲. حق بقا در دنیا۹۱

۳. حق خویشاوندی با پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۹۱

۴. حق نعمت و واسطه آن۹۲

۵. حق پدر بر فرزند۹۲

۶. حق سید بر بنده۹۲

۷. حق عالم بر دانش پژوه۹۳

۸. حق امام بر مردم۹۳

ج. آسیب شناسی۹۴

برداشت نادرست از انتظار۹۵

تعجیل۹۶

توقیت۹۶

ملاقات گرایی۹۸

مدعیان دروغین مهدویت و نیابت خاصه و عامه۹۹

عدم پیروی از ولایت فقیه و نواب عام۱۰۰

۲. محبت امام۱۰۱

محبوب کیست؟۱۰۲

محبت طرفینی۱۰۳

محبت و هدایت۱۰۵

لازمه های محبت۱۰۵

۳. اطاعت۱۰۷

انتظارهای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از جوانان۱۱۰

جوان در آخرالزمان۱۱۱

دعای امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ۱۱۳

۴. فعالیت۱۱۷

۱. بینش عمیق۱۱۹

الف. بینش عمیق به حق تعالی۱۱۹

ب. بینش عمیق به امام علیه السلام ۱۲۱

ج. بینش عمیق به انسان و هستی۱۲۴

۲. طرح و برنامه جهانی۱۲۵

۳. جهاد و مبارزه جهانی۱۲۶

۴. شجاعت۱۲۷

۵. ایثار۱۲۸

۶. بردباری۱۲۹

۷. یکدلی۱۳۱

۸. استواری۱۳۱

کتابنامه۱۳۴

ص:۷

مقدمه

تمام فراز و نشیب دوران زندگی، سه مرحله است: «کودکی، جوانی، پیری». جوانی منزل قدرت و قوت است که دو طرف آن را ضعف و ناتوانی احاطه کرده است؛ بنابراین، بهار عمر، جوانی است. هر فردی در پیمودن راه زندگی و طی کردن پستی ها و بلندی های آن، مانند کوه نوردی است که یک روز دامنه فراز را می پیماید تا خود را به مرتفع ترین قله کوه برساند و روز دیگر از دامنه نشیب عبور می کند تا به آخرین نقطه نزولی برسد.

هنگام پیمودن دامنه فراز، هر روز که بر وی می گذرد، چشم اندازش وسیع تر می شود و نقاط تماشایی را بیشتر می بیند. وقتی به قله کوه قدم می گذارد، به همه جا تسلط می یابد و عالی ترین مناظر را مشاهده می کند؛ برعکس، هنگام پیمودن راه نشیب، هر روز که بر او می گذرد، چشم اندازش محدود تر می شود و نقاط

تماشایی، یکی پس از دیگری پنهان می گردد.

ایام جوانی، رسیدن به مرتفع ترین و عالی ترین منازل زندگی است. از دیدگاه جوان، مناظر زیبا و چشم اندازهای مطبوع و دل انگیز بسیار است. روح جوانان، لبریز از آمال و آرزو و سرشار از عشق و امید است. ایام جوانی، دوران درخشندگی و فروغ زندگی، دوران سرور و شادمانی، ایام قوت و قدرت، زمان نشاط و امید و دوران کار، کوشش، شور و هیجان است. مقام معظم رهبری می فرماید:

وقتی با جوانان هستم و در محیط جوان قرار دارم، احساس من مثل احساس کسی است که در هوای صبحگاه تنفس می کند؛ احساس تازگی و طراوت می کنم.(۱)

بی شک، جوانان از مهم ترین سرمایه های یک جامعه به شمار می آیند؛ چون فطرت و طبیعت پاک جوانان همواره با هیجان و پویایی همراه است و طلایه دار کاروان خیر، نیکی و سعادت می باشد.

در تمام جوامع بشری، جوانان سمبل نشاط و بالندگی هستند و تأثیر جوانان در هر جامعه با تحولات عظیم اجتماعی و فرهنگی رابطه مستقیم دارد؛ از این رو جوانان پیوسته مورد عنایت ویژه فرستادگان الهی و مصلحان بوده اند. پیشرفت و تعالی هر جامعه در گرو

۱- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص۸۱.

پیشـرفت جوانان آن است. نیروی خستگی ناپذیر و فطرت حقیقت پذیر جوانان، تا زمانی که از مسیر الهی خارج نشده، تضمین کننده سعادت و هدایت جامعه است.

جوانان، بازوی قدرتمنـد دفاع و سازنـدگی هر جامعه و تأثیرگـذارترین افراد در تحولات جامعه انـد؛ پس بایـد تلاش کنیم این نیرو و استعداد عظیم و ارزشمند در مسیر سعادت و بالندگی به کار گرفته شود.

در قرآن و روایـات، از این مقطع زیبـای زنـدگی،بـا عنوان «احسن تقویم» یاد شـده است و در روایتی این کلام خداونـد متعال)لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِی أَحْسَنِ تَقْوِیمٍ(۱) را به دروان جوانی تفسیر فرموده اند.(۲)

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم درباره این ایام سفارش خاصی به ابوذر داشته است. آن حضرت می فرماید:

ای ابوذر! جوانی ات را قبل از پیری غنیمت دان.(۳)

جـوانی، یکی از نعمت هـای بسـیار مهم الهی است؛ زمـان تـوشه گیری برای آینـده و عصـر سـرنوشت است؛ پس بایـد قبـل از فرارسیدن خزان عمر و از دست دادن بهار زندگانی، از فرصت جوانی بهره برد.

۱- تین، (۴).
۲- دیلمی، ارشاد القلوب، ج۱، ص۴۱.
۳- علامه مجلسی، بحارالانوار، ج۷۴، ص۷۵.

در روایات، این دوران را زمینه ای برای آینده و سرنوشت بیان فرموده اند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

قدر جوانی را قبل از فرارسیدن پیری بدان.(۱)

به فرموده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، با این وجود که در آینده از همه عمر سؤال و جواب می شود، از «جوانی» به طور ویژه سؤال و باز خواست می شود:

انسان در روز قیامت، قدم از قدم برنمی دارد، مگر این که درباره چهار چیز از او سؤال می شود: از عمرش که در کجا صرف کرده و از جوانی اش که به چه کاری مشغول بوده و از ثروتش که از چه راهی به دست آورده و از دوستی اهل بیت علیهم السلام که چه انجام داده است.(۲)

مقام معظم رهبری در تعبیر بسیاری زیبایی می فرماید:

جوانی در انسان، عبارت از دوران خاصی از عمر است که در آن دوران، انسان به شکفتگی و بالفعل شدن بسیاری از استعدادهای خود می رسد؛ یعنی دوران بروز استعدادها و دوران اوج زیبایی ها و جوشش استعدادها و توانایی هایی است که در انسان هست.(۳)

اگر کسی عمرش را در راه امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف صرف کند، برای این سؤالات بهترین پاسخ را دارد؛ پس چه بهتر که از

ص:۱۱

۱- ارشاد القلوب، ص۱۷.

۲- شیخ صدوق، خصال، ج۱، ص۲۵۳؛ العمده، ص۵۸.

۳- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص۲۳۳.

بهـار عمر برای خـدمت به ولی الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشـریف بهره جست و این ایام را غنیمت شـمرد. حضـرت امام خمینی رحمه الله در وصیت نامه ای اخلاقی خطاب به فرزندش می گوید:

عزیزم! از جوانی به اندازه ای که باقی است، استفاده کن که در پیری همه چیز از دست می رود؛ حتی توجه به آخرت و خدای متعال. از مکاید بزرگ شیطان و نفس اماره آن است که جوانان را وعده صلاح و اصلاح در زمان پیری می دهد، تا جوانی با غفلت از دست برود، و به پیران وعده طول عمر می دهد، تا لحظه آخر با وعده های پوچ، انسان را از ذکر خدا و اخلاص برای او بـاز دارد، تـا مرگ برسـد و در آن حـال، ایمـان را ــ اگر تـا آن وقت نگرفته باشـد ــ می گیرد. پس در جـوانی که قـدرت بیشتری داری، به مجاهـدت برخیز و از غیر دوست ــ جـلّ و علا ــ بگریز و پیونـد خود را هر چه بیشتر ــ اگر پیونـدی داری ــ محکم تر کن و اگر خـدای نخواسته نـداری، تحصـیل کن و در تقویتش همت گمار که هیـچ موجودی جز او ــ جلّ و علا ــ سزاوار پیوند نیست. و پیوند با اولیای او، اگر برای پیوند به او نباشد، حیله شیطانی است که از هر طریق، سدّ راه حق کند.(۱)

نگارنده با تقدیم این اثر به ساحت نورانی حضـرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف و همه جوانان و مهدی باوران، توفیقات وافر برای همه عزیزان را از خداوند متعال خواستار است.

ص:۱۲

۱- صحیفه نور، ج ۲۰، ص۱۵۶.

در پایـان، از تلاش همه عزیزان که در تهیه و تـدوین این اثر مـا را یـاری کردنـد، به خصوص فاضل ارجمنـد، حجت الاسـلام والمسلمین محمدرضا فؤادیان تشکر و قدردانی می کنم.

امیـدوارم خداوند متعال به همه تلاشـگران عرصه مهدویت و شـما خوانندگان، لطف و عنایت خاص مرحمت فرماید. در پایان خواهشمندم ما را از نظرات و پیشنهادات خود بهره مند فرمایید.

اللهم عجل لولیک الفرج

و من الله التوفیق

سیزده رجب ۱۴۲۸ مطابق با ۶/۵/۱۳۸۶

حوزه علمیه قم

محمدرضا نصوری

ص:۱۳

بخش اول: جوان و قرآن

اشاره

ص:۱۵

قرآن کلام خداوند است که دستورات الهی در آن نهفته است و انسان می تواند به وسیله انس با قرآن بهره های زیادی ببرد؛ به خصوص جوانان هرچه به قرآن نزدیک شوند، صفا و معنویت خاصی در آن ها جلوه گر خواهد شد و به همان نسبت از انحرافات و فساد اخلاقی به دور خواهند بود. امام سجاد علیه السلام می فرماید:

اگر تمام اهل مشرق و مغرب از دنیا برود، هرگز از تنهایی وحشت نمی کنم، هنگامی که قرآن همراه من باشد.(۱)

لذا جوان باید طبق رهنمودهای معصومان علیهم السلام به قرآن اهمیت بیشتری دهد و برای خود برنامه ریزی کند تا هرچه بهتر از این کتاب الهی بهره مند شود.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

هر کس در حال جوانی قرآن بخواند و با ایمان هم باشد، قرآن با گوشت و خونش بیامیزد و خدای بلندمرتبه او را با فرشتگان پیغام برنده و نیک رفتارش رفیق کند و قرآن

ص:۱۶

۱- کافی، ج۲، ص ۴۴۰.

برای او در روز قیامت پرده و مانعی از آتش باشد... .(۱)

آخرین کتاب آسمانی که در برگیرنده همه مسائل است، درباره جوان و سیمای او و ویژگی ها و مصادیقی از جوانان موفق در طول تاریخ، مطالبی بیان کرده که به برخی از آنان اشاره می شود:

۱. جوان بت شکن

حضرت ابراهیم علیه السلام یکی از چهره های قرآن است که مبارزات و مناظره های دوره های جوانی او و در آخرین کتاب آسمانی جلوه های ویژه ای دارد. او با جرات، صراحت و صلابت، همراه منطق، استدلال و قدرت، انسان های زمان خود را به یکتاپرستی دعوت نموده و بت های بی فایده را با تبرش شکست و نابود کرد و تلی از چوب و سنگ به وجود آورد.

مردم از همدیگر می پرسیدند: «چه کسی چنین کاری را انجام داده است؟» عده ای گفتند: «ما شنیده ایم جوانی بت ها را به زشتی یاد می کند و به او ابراهیم می گویند».(۲)

بت شکن جوان و قهرمان توحید، با اتهام توهین به خدایان به دربار نمرود احضار می شود و آن جا با شور جوانی، با استدلال های محکم، نمرود را مقلوب

۱- کافی، ج۱، ص۴۰۵؛ بحار، ج۷، ص۳۰۵.

۲- انبیاء (۲۱)، ۶۰: (قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ).

می سازد.(۱) این مبارزه حضرت ابراهیم علیه السلام با شرک و بت پرستی در جوانی، برای همه جوانان الگوی مناسبی در برابر زشتی های جامعه می باشد.

۲. جوان صبور

حضرت اسماعیل علیه السلام وقتی به حدّ رشد رسید، پدر بزرگوارش به او گفت: «من در خواب دیده ام تو را سر می برم. نظرت در این باره چیست؟»(۲)

اسماعیل جوان نیز جانانه و سربلند جواب داد: «ای پدر! آن چه خداوند متعال به تو امر کرده است، انجام بده؛ به خواست خداوند، من را از بردباران خواهی یافت».(۳)

این فداکاری و جانبازی حضرت اسماعیل علیه السلام هر ساله روز عید قربان در خاطره ها و جان ها زنده می شود. آمادگی حضرت اسماعیل علیه السلام در مذبح توحید برای اجرای فرمان الهی، الگویی برای همه جوانان در تسلیم و صبر است.

۳. جوان پاک دامن

حضرت یوسف علیه السلام که برابر خواهش های نفسانی زلیخا حاضر به معصیت نشد(۴)، بی گناه به زندان افتاد. در

۱- بقره،(۲) ۲۵۷: (...فَبُهِتَ الَّذِی کَفَرَ) .... .
۲- صافات (۳۷)، ۱۰۲: (... یَا بُنَیَّ إِنِّی أَرَی فِی الْمَنَامِ أَنِّی أَذْبَحُکَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَی...).
۳- صافات (۳۷)، ۱۰۲: (یَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِی إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ الصَّابِرِینَ) .
۴- یوسف (۱۲)، ۲۲و۲۳: (وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَیْنَاهُ حُکماً وَعِلْماً... قَالَ مَعَاذَ اللّهِ إِنَّهُ رَبِّی أَحْسَنَ مَثْوَایَ...).

زنـدان، بـا تعبیر خواب دو جوان، سـیمای نیکوکـاری، علم، انـدیشه و فراست این جوان پاک دامن بر دیگران آشـکار شـد.(۱) نفس ستیزی حضرت یوسف علیه السلام در هنگام مهیا بودن شرایط گناه، الگویی برای همه جوانان می باشد.

۴. جوان پاک سرشت

حضـرت یحیی علیه السـلام در زمان پسـرخاله اش، حضـرت عیسـی علیه السلام هنگامی که عیسی علیه السلام هنوز میان مردم زنـدگی می کرد و بـه آسـمان صـعود نکرده بـود، برابر پادشـاه خطاکـار و معصـیت طلـب زمـانش ایسـتاد، و ایـن امر، مـوجب شهادتش گردید.(۲) حضرت یحیی علیه السلام در مبارزه با ظلم زمان و همراه نشدن با آن، الگویی برای همه جوانان است.

۵. جوان غیور

حضـرت موسـی علیه السـلام با تمام تدابیر امنیتی و سخت گیری های فرعون، پا به عرصه وجود گذاشت و دربار فرعون، محل رشـد و نمو او شد. آن حضـرت، در جوانی به حمایت بنی اسـرائیل پرداخت؛ از این رو مجبور شد برای حفظ جانش وطنش را ترک کند. او صحرای سینا را پشت سر گذاشت و با زحمات طاقت فرسا خود را به «مدین» شهر شعیب پیامبر رساند. غیرت این جوان سبب شد به دختران شعیب کمک کند. او مانند دیگران، به جامعه

۱- یوسف، ۳۶؛ (وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَیَانِ) .

۲- علی دوانی، سیمای جوان در قرآن و تاریخ اسلام، ص۶۷.

خود بی تفاوت نبود.(۱)

۶. جوان شجاع

حضرت داوود علیه السلام جوانی است که در مقابله سپاه طالوت با لشکر باطل جالوت، پهلوان لشکر کفر (جالوت) را نقش بر زمین ساخت. خداونـد متعال هم مقام نبوت، حکمت و سـلطنت را به او بخشـید.(۲) وی با به کار بسـتن قـدرت و قوت جوانی برای مبارزه با طاغوت، الگویی برای همه جوانان است.

۷. جوان پندپذیر

فرزند لقمان، جوانی است که پای سخنان پدر می نشیند. لقمان حکیم، آن قدر سخنانش مهم است که خداوند متعال برخی از آنـان را در قرآن کریم برای مـا به یادگـار نهـاده است و یـک سوره قرآن کریم نیز به نـام او است. امـا نکته مهم این است که فرزند جوانش مورد خطاب قرار گرفته و این سخنان برای همه جوانان در همه ایام آموزنده است.(۳)

۱- قصص (۲۸)، ۲۳و۲۴، (وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ...فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلّ) ... .
۲- بقره (۲)، ۲۵۱: (وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْك وَالْحِكمَةَ).
۳- لقمان (۳۱)، ۱۳: (وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِك بِاللَّهِ...).

۸. جوان مؤمن

در زمان دقیانوس، هفت جوان از خانواده های محترم به خداونـد متعال ایمان آوردند.(۱) آن ها برای حفظ ایمان و جان خود به ترک وطن مجبور شـده و به غـار پنـاه بردنـد.(۲) چون خسـته بودنـد، همگی خوابیدنـد و این اسـتراحت، ۳۰۹ سـال به طول انجامید. مبارزه این جوانان با کفر و هجرت برای حفظ ایمان خود، الگویی برای همه جوانان است.

شایـان ذکر است که در قرآن کریم، دربـاره جوان و روحیه جوان تعبیرات «شابّ» «فتی »و «فتیه» را به کار برده است که معادل فارسـی آن «جـوانمردی» اسـت؛ از ایـن رو اگر اصـحاب کهـف بـه لحـاظ سن هم جـوان نبودنـد؛ ولی از قلب جـوان و روحیه جـوانمردی کـه از حالاـت جوانـان اسـت بهره کامـل داشـتند. نمـونه تـاریخی آن، عمرو بن حمـق خزاعی است. وی در دوران جوانی، به پیامبر آب آشامیدنی داد. پیامبر صـلی الله علیه و آله و سـلم بعد از آشامیدن آب در حق او چنین دعا کرد: «خدایا او را از جوانی بهره مند ساز!». در اثر این دعا، او تا سن هشتاد سالگی روحیه جوانی داشت و در صحنه های نبرد در رکاب

۱- کهف (۱۸)، ۱۳: (إِنَّهُمْ فِتْیَهٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًی) .
۲- کهف (۱۸)، ۱۰: (إِذْ أَوَی الْفِتْیَهُ إِلَی الْکهْفِ) .

امیرمؤمنان علیه السلام مانند سایر جوانان می درخشید.(۱)

به فریادم رس ای پیر خرابات

به یک جرعه جوانم کن که پیرم

نزد اکثر انسان ها، جوانی مرحله ای خاص از سن و سال است؛ اما جوانی به روح بشر مربوط است. شخصی که از لحاظ جسمی پیر است، می تواند از نظر روحی جوان باشد.

ص:۲۲

۱- الخرائج و الجرائح، ج۱، ص۵۲؛ بحارالانوار، ج۱۸، ص۱۲.

بخش دوم: یاران جوان

اشاره

ص:۲۳

در همه انقلاب ها و نهضت ها جوانان جایگاه ویژه ای دارند و ارتباطی دو سویه بین قیام ها و جوانان برقرار است؛ یعنی هم رهبران قیام ها مشتاقند اطرافیان و پیروان جوان داشته باشند و هم جوانان خواستار قیام و انقلابند. بنا به فرمایش مقام معظم رهبری:

جوان در هر جامعه و کشوری، محور حرکت است. اگر حرکتِ انقلابی و قیامِ سیاسی باشند، جوانان جلوتر از دیگران در صحنه اند. اگر حرکت سازندگی یا حرکتِ فرهنگی باشد، باز جوانان جلوتر از دیگرانند و دست آن ها کارآمدتر از دست دیگران است. حتی در حرکت انبیای الهی هم ـ از جمله حرکت صدر اسلام ـ محور حرکت و مرکز تلاش و تحرک، جوانان بودند.(۱)

از این رو ردپای جوانان در شکل گیری همه جریانات دیده می شود. بی شک در انقلاب جهانی حضرت

۱- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص۲۳۴.

مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف هم نقش جوانان بسیار پررنگ است؛ همان طوری که در ادوار انبیا و اوصیای گذشته این نقش قابل دقت و بررسی است و تاریخ شاهد و گواه مناسبی بر این حقیقت است؛ از این رو، دو جریان مهم تاریخ اسلام «بعثت و عاشورا» را که زمینه ساز و مقدمه ظهور آخرین حجت الهی است، از این زاویه بررسی می کنیم.

الف. عصر بعثت

اشاره

در طول تاریخ جوانان، لبیک گوی دعوت ها و بهترین یاران و انصار بوده اند. با سرزدن سپیده اسلام نیز طیف گسترده ای از جوانان پرشور، گرداگرد شمع وجود پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم حلقه زدند. این استقبال در کلام آخرین فرستاده برحق این گونه منعکس شده است:

خداوند مرا به پیامبری برانگیخت، پس جوانان با من هم پیمان شدند و یاری ام کردند؛ ولی بزرگسالان با من مخالفت کردند.(۱)

سپس پیامبر اعظم علیه السلام این آیه شریف را قرائت فرمود:

)فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ((۲)

عمرشان طولانی گشت در نتیجه قلب هایشان قساوت یافت.

گسترش روز افزون جمعیت جوان به اطراف پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم سبب

ص:۲۵

۱- جوان از نظر عقل و احساسات، ج۲، ص۲۴۸؛ به نقل از شباب قریش، ص۱.

۲- حدید (۵۷)، ۱۶.

اختلافات شدیـدی در خانواده ها بین جوانان و سالمنـدان شد.(۱) جوانـان با الهام از فطرت پاک خود، آن چنان شـیفته آموزه های زیبای پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم شدند که ابوجهل ضمن سخنرانی آتشین خود، مسلمان شدن جوانان را فساد و گمراهی دانست و تعالیم رسول خدا را سبب انحراف و فساد جوانان خواند.(۲) «مصعب»، فرستاده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در مدینه با استقبال خوب جوانان روبه رو شد و آنان دعوت او را پذیرفتند.(۳)

آن روی دیگر سـکه یعنی استفاده از نیروی جوان برای پیش برد اهداف رسالت نیز سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم بوده است. جوانان لایق، بسیار مورد توجه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بودند و آن حضرت در کارهای حساس و خطیر از جوانان بهره می برد، تا جایی که مورد اعتراض برخی از افراد قرار گرفت؛ از این رو به آنان فرمود:

کسی به سبب جوانی و کم سالی با او(عتّاب بن اسید) مخالفت نکند؛ چرا که بزرگ، برتر نیست بلکه برتر، بزرگ است.(۴)

عصر بعثت که عصر شکوفایی فضیلت ها است، زمان رویکرد جدید به جوانان نیز می باشد.(۵) جوان، مظهر طراوت

ص:۲۶

۱- جوان از نظر عقل و احساسات، ج۱، ص۳۴۴.

۲- بحارالانوار، ج۶، ص۴۱۵.

۳- اعلام الوری، ص۶۸.

۴- بحارالانوار، ج۲۱، ص۱۲۳.

۵- برای اطلاع بیشتر ر.ک: علی دوانی، سیمای جوانان در قرآن و تاریخ اسلام، ص۱۹۱_۱۹۳ و محمدی ری شهری، حکمت نامه جوان، ص۳۰۱_ ۳۷۵.

و کوشش و آیت پیروزی است. نور توانایی در پیشانی او می درخشد و در تمام عرصه ها حضوری کارآمد دارد. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم بسیار به جوانان اهمیت می داد، از نیروی آنان بهره می جست و با آنان مشورت می کرد.

در سال سوم هجرت که قریش با سه هزار مرد جنگی به سمت مدینه رهسپار بود. اصحاب و بزرگان معتقد بودند باید درون شهر منتظر آنان بود؛ ولی جوانان معتقد بودند باید در خارج شهر با آنان جنگید؛ پس با این رأی مخالفت کردند و گفتند: «ای رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم ! ما را برسر دشمن ببر، تا گمان نکنند ترسیده ایم و از ناتوانی و زبونی در شهر مانده ایم».(۱)

در نتیجه اصرار جوانان، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نظر آنان را مقدم داشت و تصمیم گرفتند در خارج از شهر به جنگ آن ها بروند. این، جلوه ای از توجه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به نظر و روحیه جوانان است. آن حضرت، حتی از قدرت و قوت جوانان برای تبلیغ اسلام نیز استفاده می کرد.

مصعب بن عمیر دل های جوانان را به سوی اسلام جذب کرد. معاذ بن جبل از سوی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم مأمور تعلیم قرآن و بیان احکام در شهر مکه شد.(۲) عمرو بن حزم به نجران اعزام شد، تا اسلام را انتشار دهد.(۳) همه این

۱- عاملی جعفر مرتضی، الصحیح فی سیره النبی الاعظم صلی الله علیه و آله و سلم، ج۶، ص۸۷.
۲- ابن هشام، السیره النبویه، ج۴، ص۱۴۳.
۳- قرطبی، الاستعیاب، ج۲، ص۲۷۵؛ همچنین ر.ك: سارا رضایی، سیره تبلیغی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم .

موارد، گویای این واقعیت است که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به رشد و تربیت نیروی جوان بسیار اهتمام داشت. سپردن فرماندهی سپاه برای رشد آنان و شکستن نظام های جاهلی، نمونه ای از این مسأله است.

جلال الدین رومی، اعتراض جمعی از یاران رسول خدا به سپردن فرماندهی لشکر به جوانی از طایفه هزیل و پاسخ آن حضرت را به شکلی مبسوط به نظم آورده است که گزیده ای از آن تقدیم می شود:

گفت نه نه یا رسول الله مکن

سرور لشکر مگر شیخ کهن

یا رسول الله جوان ارشیرزاد

غیر مرد پیر سرلشکر مباد

هم تو گفتی و گفت تو گوا

پیر باید، پیر باید پیشوا

یا رسول الله درین لشکر نگر

هست چندین پیر از وی پیشتر

گفت پیغمبر که ای ظاهر نگر

تو مبین او را جوان و بی هنر

ای بسا ریش سیاه و مرد پیر

ای بسا ریش سپید و دل چو قیر

عقل او را آزمودم بارها

کرد پیری آن جوان در کارها

پیر، پیرِ عقل باشد ای پسر

نه سپیدی موی اندر ریش و سر

ما که باطن بین جمله کشوریم

دل ببینیم و به ظاهر ننگریم(۱)

سپردن عَلَم و بیرق سپاه به جوانان، جلوه ای دیگر از این مسأله است.(۲) انتخاب جوانان برای مأموریت های ویژه مانند ابلاغ احکام، سوره ها و نامه ها، قضاوت،

۱- دفتر چهارم مثنوی معنوی، ابیات۲۱۴۷_ ۲۰۷۴.

۲- برای ملاحظه چندین نمونه دیگر ر.ک: جوان در چشم و دل پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، ص۸۵_۶۸

مدیریت های سیاسی، از بین بردن بت ها و... به خوبی گواه تربیت نیرو و تکیه بر جوانان است.

نمونه بارز دیگر برای این مسأله فراگیری زبان های خارجی توسط برخی جوانان به دستور پیامبر است. به سفارش و توصیه رسول گرامی صلی الله علیه و آله و سلم جوان پرشور مسلمان، زید بن ثابت، به فراگیری خط و زبان یهودیان (عبری) پرداخت، تا به خواندن مکاتبات یهودیان شبه جزیره عربستان تسلط یابد. همچنین وی زبان سریانی را که گویش رایج مسیحیان بود، در مدت هفده روز فراگرفت.(۱)

سیره اشرف مخلوقات، تکیه و توجه به بهار عمر و بهترین دوره زندگانی انسان است. جوانان زیادی در عصر نبوی درخشیدند. نمایندگان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و نامه بران او معمولاً جوانان بودند. نمونه های زیر، گویای این واقعیت است:

۱. جان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام اولین مسلمان در سن ۱۳ یا ۱۵ سالگی و شخصیتی بود که جان پیامبر محسوب می شد.(۲) وی بارها جان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را در شعب ابی طالب،

ص:۲۹

۱- ذهبی، سیر اعلام النبلاء، ج۴، ص۷۴.

۲- آل عمران (۳)، ۶۱ (آیه مباهله): (فَمَنْ حَاجَّکَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَکَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَکمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَکمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَکمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ).

لیله المبیت و جنگ ها نجات داد؛ تا جایی که جبرئیل ندا داد: « جوانمردی غیر از علی و شمشیری جز ذوالفقار نیست.»(۱) پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم براساس لیاقتش بارها به او مسئوولیت های سنگین و مهمی را واگذار کرد؛ مانند قرائت و رساندن پیام سوره برائت و اعزام به یمن با وجود افراد کهنسال و مهم تر از همه رهبری مسلمانان بعد از خودش را به او سپرد.

۲. نماینده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

جعفر بن ابی طالب ده سال از برادر خود حضرت علی علیه السلام بزرگ تر بود. او در آغاز اسلام، بیست سال سن داشت و دومین مرد مسلمان شناخته شده است.(۲) وی دوران جوانی بسیار پاکی داشت. روزی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از او پرسید: «آن چهار خصلت تو که موجب خشنودی خداوند شده است، چیست؟» جعفر گفت: «یا رسول الله! اگر به این دلیل نبود که خدا به شما خبر داده است، هرگز آن ها را آشکار نمی ساختم: هرگز می گساری نکردم؛ زیرا دانستم عقل را تباه می کند. هیچ گاه دروغ نگفتم؛ زیرا فهمیدم دروغ ارزش آدمی را می کاهد. ابداً قصد زنا نکردم؛ چرا که بیم داشتم آنچه درباره دیگران روا دارم، درباره ام

۱- شیخ کلینی، کافی، ج۸، ص۱۱۰، ح۹۰: « لا فتی الاّ علی لاسیف الاّ ذوالفقار ».

۲- جوان در چشم و دل پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، ص۴۰، به نقل از اعیان الشیعه، ج۴، ص۱۱۹.

انجام پذیرد. بت ها را پرستش نکردم؛ زیرا موجودی بی سود و زیان است.» پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به نشانه تحسین دست برشانه جعفر زد و فرمود: «به راستی سزاوار است خداوند به تو دو بال ارزانی دارد، تا با فرشتگان در بهشت پرواز کنی».(۱)

این جوان، رهبری گروهی از مسلمانان را بر عهده داشت که به حبشه هجرت کرده بودند. اقدام وی در محفل بزرگ نجاشی و معرفی زیبای دین اسلام و قرائت آیاتی از سوره مریم، جلوه ای باشکوه از تکیه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بر جوانان است. آن جوانمرد، پس از بازگشت-در حالی که فرماندهی سپاه اسلام را برعهده داشت- در جنگ موته به شهادت رسید.

۳. هم سفر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

زید بن حارثه سومین مرد جوانی است که مسلمان شد(۲) و تنها صحابی ای است که نامش در قرآن کریم آمده است.(۳) وی در سفر طایف همراه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بود و برابر هجوم و سنگباران، خودش را سپر پیامبر کرد و چندین جای بدنش جراحت برداشت. زید جوان، در بیش تر غزوات و جنگ های عصر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم شرکت داشت و

۱- بحارالانوار، ج۲۲، ص۲۷۲.

۲- ابن اثیر اسد الغابه، ج۲، ص۲۳۹.

۳- احزاب (۳۳)، ۳۷: (... فَلَمَّا قَضَی زَیْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاکهَا...) .

در هشت سریه امیر لشکر بود؛(۱) تا آن که در سال هشتم، در نبرد موته پس از شهادت جعفر بن ابی طالب مسؤلیت فرماندهی را بنا به توصیه و سفارش پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به عهده گرفت و در نبردی سخت، پیاده جنگید و میان نیزه داران دشمن به شهادت رسید.(۲)

۴. شاگرد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

عبدالله بن مسعود، جوان بیست ساله مکه، بیست و سومین نفری بود که به دین اسلام گروید.(۳) شور و نشاط، جدیت و قوت ایمان وی سبب می شد همواره نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم آمد و شد داشته باشد. وی حدود هفتاد سوره قرآن را از زبان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم شنید و بقیه را از محضر امیرالمؤمنین علیه السلام فرا گرفت.(۴) وی پیرو واقعی ثقلین بود. عشق او به قرآن و اهل بیت علیهم السلام ستودنی است و در این زمینه الگوی مناسبی برای نسل امروز است.

۵. زائر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

جابر بن عبدالله انصاری یکی از جوانان تلاشگر و پرشور مدینه بود که در تمام صحنه های حماسی، حضوری نمایان داشت. او نخستین بار در دوران نوجوانی همراه پدر و برخی

ص:۳۲

۱- ابن سعد طبقات الکبری، ج۳، ص۴۵؛ ذهبی سیر اعلام النبلاء، ج۳، ص۱۴۲.

۲- اعلام الوری، ج۱، ص۲۱۲.

۳- ابن عساکر تاریخ مدینه دمشق، ج۳۳، ص۶۹ و ص۱۹۴.

۴- شیخ عباس قمی، سفینه البحار، ج۲، ص۱۲۷.

از یثربیان در سال سیزدهم بعثت در قصبه منی پیامبر را زیارت کرد.(۱) وی در نوزده غزوه از بیست و یک غزوه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم حضوری جانانه داشت.(۲) از ویژگی های او، عشق و ارادتش به پیامبر و اهل بیت علیهم السلام است. جابر در روز تولد امام حسین علیه السلام برای عرض تبریک به منزل حضرت زهرا علیهما السلام رفت و در دستان حضرت فاطمه علیهما السلام لوح سبزی مشاهده کرد که اسامی امامان علیهم السلام بر آن نوشته شده بود، و از آن یادداشت برداشت.(۳) وی اولین زائر قبر امام حسین علیه السلام است و سلام پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را نیز به امام باقر علیه السلام رسانده است.(۴)

۶. همراه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

سعد بن مالک بن سنان، معروف به ابو سعید خدری، از جوانان صدر اسلام بود که در دانش و علم، سرآمد هم سالان خود به شمار می آمد(۵) و در دوازده غزوه هم پای پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در میدان های جنگ حضور حماسی داشت.(۶)

۷. دلداده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

معاذ بن جبل که در سن هجده سالگی مسلمان شده

۱- سیر اعلام النبلاء، ج۴، ص۳۳۷.

۲- رجال طوسی، ص۳۱.

۳- شیخ صدوق، کمال الدین، ص۲۶۹؛ بحارالانوار، ج۶، ص۱۹۵.

۴- بحارالانوار، ج۳۶، ص۲۵۱و ج۴۶، ص۲۳۶.

۵- الاستیعاب، ج۲، ص۱۶۷.

۶- سیر اعلام النبلاء، ج۴، ص۲۲۰.

بود، در نخستین نبرد (جنگ بدر) در حالی که بیست بهار از عمرش می گذشت، شرکت کرد. او همواره در کنار پیامبر حضوری چشم گیر داشت. معاذ در هنگام تصدی مسؤلیت ترویج دین در شهر مکه، حدود بیست و شش ساله بود.(۱)

۸. مبلّغ پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

مصعب بن عمیر، اولین نماینده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به مدینه برای تبلیغ احکام اسلام، جوان وارسته ای بود که لیاقتش سبب شد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به او توجه ای ویژه داشته باشد.(۲) وی از خانواده های ثروتمند و جوانی خوش سیما بود که پس از آگاهی از حضور جوانان مکه در خانه زید بن ارقم، آن جا آمد و اسلام را اختیار کرد. والدین او از این کارش بسیار ناراحت شدند و او را در خانه زندانی کردند؛ ولی او از دینش دست برنداشت. وی اولین کسی بود که در مدینه نماز جمعه برپا کرد و عاقبت در جنگ احد به فیض شهادت رسید.(۳)

۹. فرماندار پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

عتاب بن اسید، جوان بیست و یک ساله ای است که پس از فتح مکه به عنوان امیر از سوی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم برگزیده شد. وی اولین امیری بود که نماز جماعت را در مکه

۱- سیر اعلام النبلاء، ج۳، ص۳۷۸.

۲- بحارالانوار، ج۶، ص۴۰۵.

۳- اسد الغابه، ج۴، ص۳۶۹.

برگزار کرد. (۱)

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم پس از صدور فرمان حکومت مکه برای عَتّاب، درباره اهمیت این مسؤلیت خطاب به او فرمود:

ای عَتّاب! می دانی تو را بر چه کسانی گماشتم؟ تو را بر مردمان شهر خدای متعال گماشتم. اگر برای آنان بهتر از تو سراغ داشتم، او را بر ایشان می گماشتم.(۲)

روشن است که انتخاب یک جوان به فرمانداری مکه بسیار حساس بوده و از سویی موجب ناراحتی و رنجش آنان می شد؛ از این رو آن حضرت برای پیشگیری از اعتراض آنان در نامه مفصلی خطاب به مردم مکه نوشت:

کسی در نافرمانی از او به کمی سنش استدلال نکند؛ زیرا مسن تر، شایسته تر نیست؛ بلکه شایسته تر، بزرگ تر است.(۳)

وی تا آخر عمر نیز فرماندار مکه بود و رفتار شایسته او برگ زرینی بر افتخارات جوانانی است که به نحو احسن از مسؤلیت ها پیروز و سربلند بیرون می آیند.

۱۰. فرمانده پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

اسامه بن زید جوان هجده ساله ای است که از سوی

ص:۳۵

۱- اسد الغابه، ج۴، ص۳۶۹.

۲- اسد الغابه، ج۴، ص۵۴۹.

۳- بحار الانوار، ج۲۱، ص۱۲۳.

پیامبر صـلی الله علیه و آله و سلم به فرمانده نظامی لشکر اسلام انتخاب و معرفی شد.(۱) حتی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم مخالفان از فرمان او را لعن و نفرین کرد. انتخاب او در روزهای آخر عمر شـریف پیامبر صـلی الله علیه و آله و سلم و با حضور بسـیاری از اصـحاب بزرگ، حکایت از این دارد که جوانان از بهترین نیروهایی هسـتند که در شـرایط مهم سیاسی و بحران ها قابل تکیه و اعتماد هستند؛ به همین دلیل هیچ گاه به سبب کم بودن سن افراد، بهانه جویی در مسؤلیت آنان روا نیست. شایسته سالاری، از دستورات اسلام است.

۱۱. مرید پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

حنظله، فرزند ابوعامر، جوانی از قبیله خزرج بود که در شب پیش از جنگ احد با دختر عبدالله بن ابی سلول ازدواج کرد. او از پیـامبر صـلی الله علیه و آله و سـلم برای مانـدن در شـهر و رفتن نزد همسـرش اجـازه خواست. پیک وحی با آیه ای برای اجازه دادن نازل شد؛(۲) پیـامبر صـلی الله علیـه و آله و سـلم نیز اجـازه داد. صـبح زود حنظله برای این که فرصت جهـاد را از دسـت ندهد، با حالت جنابت در نبرد حاضر شد و هنگامی که قصد کشتن ابوسفیان را داشت، یکی از مشرکان به سویش آمد و او را با نیزه به شهادت رساند. بعد از جنگ، بدن او را شسته دیدند، و علت را جویا شدند. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود:

۱- مغازی واقدی، ج۲، ص۱۱۱۷؛ ابن سعد طبقات الکبری، ج۴، ص۶۶.
۲- نور (۲۴)، ۶۲.

«دیدم فرشتگان، میان زمین و آسمان، حنظله را با آب باران در برگ هایی از طلا غسل می دادند».

بدین سبب وی «غسیل الملائکه» یعنی غسل داده شده توسط فرشتگان نام گرفت.(۱)

۱۲. یار پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

عمار بن یاسر که مادرش سمیه، نخستین زن شهید در راه خدا بود، از جوانان پیشتاز در ایمان و هجرت است. در آغازین روزهای جلوه اسلام، همراه پدر و مادرش شکنجه های مشرکان را تحمل کرد و بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم همراه حضرت علی علیه السلام بود و در جنگ صفین شهد شهادت نوشید. بدین سان، پیشگویی شگفت انگیز پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به واقعیت پیوست که فرموده بود: «تو را گروه متجاوز می کشند».(۲)

همچنین شهادتش، گواهی بر حقانیت امیرمؤمنان علیه السلام و ستمگری معاویه شد.

بنابراین تکیه بر جوانان سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است و جانشینان برحق پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نیز همین روش را داشتند. ما برای رعایت اختصار، این مسأله را فقط در رخداد مهم عاشورا که زمینه ساز ظهور است، بررسی می کنیم.

۱- تفسیر قمی، ج۱، ص۱۱۸.

۲- اسد الغابه، ج۴، ص۲۰۳.

ب. واقعه عاشورا

اشاره

حماسه سازی جوانان در حساس ترین واقعه جهان که در سال ۶۱ ق به وقوع پیوسته، بسیار واضح و روشن است. بیشتر قهرمانان کربلا را جوانان تشکیل داده اند. جوانان شهید بنی هاشم در کربلا که شش نفرشان از فرزندان امیرالمؤمنین علیه السلام و بقیه فرزندان امام حسن مجتبی علیه السلام، امام حسین علیه السلام، حضرت زینب علیها السلام و عقیل بودند، نقش ویژه ای در خلق این حماسه داشتند.

۱. عباس بن علی علیه السلام

در فضیلت حضرت عباس علیه السلام همین بس که امام صادق علیه السلام می فرماید:

عمویم عباس، دارای بصیرتی نافذ و ایمانی محکم و پایدار بود و در رکاب امام حسین علیه السلام جهاد نمود و نیکو مبارزه کرد، تا به شهادت نایل آمد.(۱)

امام سجاد علیه السلام در فضل حضرت ابوالفضل می فرماید:

خدا عمویم عباس را رحمت کند! او خود را فدای برادرش حسین علیه السلام کرد؛ تا این که هر دو دست او قطع شد و خداوند به او همانند جعفر طیار، دو بال عطا فرمود که در بهشت با فرشتگان پرواز کند. برای عباس در بهشت درجه ای است که تمام شهدا در قیامت به آن درجه غبطه می خورند.(۲)

ابن فندق می گوید: ابوالفضل عباس هنگام شهادت ۳۴

۱- شیخ صدوق خصال، ص۸۶؛ سماوی، ابصار العین، ص۵۷.

۲- سماوی، ابصار العین، ص۵۶ و نظری منفرد، قصه کربلا، ص۳۴۶.

سال داشت.(۱) او جوانی بسیار رشید و پرچمدار لشکر امام حسین علیه السلام بود. در شهادت او امام حسین علیه السلام فرمود:

برادرا! با رفتنت کمر من شکست و صبرم تمام شد.(۲)

۲. علی بن الحسین علیه السلام

حضرت علی اکبر علیه السلام در اوایل خلافت عثمان متولد شد. او از جد بزرگوارش حضرت علی علیه السلام روایت نقل کرده است. مادر آن حضرت، لیلا بوده است. در روز عاشورا هنگامی که از پدرش اذن جنگ طلبید، امام علیه السلام پس از اجازه، نگاهی محبت آمیز به او کرد و سر خود را پایین افکند و اشک در چشمان مبارکش حلقه زد. آن گاه آن حضرت دست به آسمان بلند کرد و فرمود:

خدایا! گواه باش جوانی را برای جنگ به میدان فرستادم که از نظر خلق و خوی و سخن گفتن، شبیه ترین فرد به رسول تو بود.(۳)

مورخان درباره سن مبارک علی اکبر علیه السلام نظرات مختلفی دارند. عده ای مانند شیخ مفید(۴)، خوارزمی، طبرسی(۵)، شیخ صدوق(۶) و قاضی نعمان مصری می گویند: سن

۱- لباب الانساب، ج۲، ص۳۹۷.

۲- بحارالانوار، ج۴۵، ص۴۲ .

۳- بحارالانوار، ج۴۵، ص۴۲؛ قصه کربلا، ص۳۳۱.

۴- شیخ مفید، ارشاد، ج۲، ص۱۰۶.

۵- طبرسی، اعلام الوری، ج۱، ص۴۶۴.

۶- شیخ صدوق، امالی، ص۲۲۶.

مبارك او هنگام شـهادت، هجـده سال بود. عـده ای دیگر سن او را موقع شـهادت ۲۹ سال می داننـد (مانند بلاذری(۱) و فخر رازی(۲)). در هر صورت، حضـرت علی اکـبر علیه السـلام جوانی بسـیار خوش سـیما و بـا ملاـحت بود که افتخـار شـهادت در رکاب پدر نصیبش شد.(۳)

۳. ابراهیم بن علی

محـدث قمی، ابن شـهرآشوب و ابوالفرج اصـفهانی نام وی را در ردیف شـهدای کربلا ذکر کرده اند.(۴) ابن فنـدق بیهقی نیز وی را از شهدای کربلا می داند و می گوید: «ابراهیم هنگام شهادت بیست سال داشت».(۵)

۴. جعفر بن علی

پدرش امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام و مادرش فاطمه ام البنین است.(۶) ابن شهرآشوب می گوید:

جعفر، بعد از برادرش عثمان وارد میدان شد و این اشعار را خواند:

انّی انا جعفر ذوالمعال

ابن علی الخیر ذوالنوال

۱- بلاذری، انساب الاشراف، ج۳، ص۴۰۶.

۲- فخر رازی شجره مبارکه، ص۷۲.

۳- برای آشنایی بیشتر با شخصیت حضرت علی اکبر علیه السلام ر.ك: خورشید جوانان .

۴- شیخ عباس قمی نفس المهموم، ص۳۲۸؛ شیخ عباس قمی مستدرکات علم رجال الحدیث، ج۱، ص۱۷۷.

۵- علی ابن زید بیهقی لباب الانساب، ج۱، ص۳۹۷.

۶- ارشاد، ج۲، ص۱۰۹؛ سید محسن امین، اعیان الشیعه، ج۴، ص۱۲۹.

ذاک الوصیُّ ذوالسنا والوالی

حسبی بعمی جعفر ٍوالخال

احمی حسیناً ذا الندی المفضال(۱)

[من جعفر صاحب مراتب هستم و فرزند علی، صاحب کرم، که او وصی پیامبر و دارای مرتبه ای بلند است. عمویم جعفر مراکافی است. حسین را حمایت می کنم که صاحب فضل و کرم است.]

ابوالفرج اصفهانی می نویسد: «جعفر هنگام شهادت نوزده سال داشت.»

۵. عبدالله بن علی

شیخ مفید رحمه الله می نویسد:

هنگامی که پرچمدار کربلا- حضرت ابوالفضل علیه السلام به کشته های فراوان خودشان نگریست، به برادران مادری خود (عبدالله، جعفر و عثمان) گفت: «به پیش ای فرزندان مادر!» عبدالله وارد میدان نبرد شد و پس از جنگ شدید و نمایانی با هانی بن ثبیت به شهادت رسید.(۲)

ابوالفرج اصفهانی می گوید:

عبدالله هنگام شهادت ۲۵ ساله بود و فرزند نداشت.(۳)

۶. عثمان بن علی علیه السلام

مرحوم سماوی می گوید: عثمان دو سال بعد از برادرش عبدالله به دنیا آمد و مادرش فاطمه ام البنین است. او

۱- ابوالفرج اصفهانی مقاتل الطالبین، ص۸۹؛ لباب الانساب، ج۱، ص۳۹۷.

۲- ابن سعد طبقات کبری، ج۲، ص۷۶؛ سید بن طاووس لهوف، ص۱۸۲.

۳- ابن شهر آشوب مناقب، ج۴، ص۱۰۷.

چهار سال با پدرش و پانزده سال با برادرش بود.(۱) ابوالفرج اصفهانی می گوید:

خولی بن یزید اصبحی، تیری به طرف عثمان پرتاب کرد و وی را به شهادت رساند و سر وی را قطع کرد. عمر مبارک او هنگام شهادت ۲۱ سال بود.(۲)

۷. عبدالله بن مسلم بن عقیل

بدون تردید، آل عقیل در روز عاشورا نقش بسیاری ایفا کردند و بالاترین خسارت ها را بر پیکر پوسیده بنی امیه وارد ساختند. مشهور است که در کربلا، نه تن از آل عقیل از جمله عبدالله بن مسلم به شهادت رسیدند. مادر عبدالله، رقیه، دختر حضرت علی علیه السلام بود.(۳) ابن فندق عمر شریف او را هنگام شهادت ۲۶ سال ذکر کرده است.(۴)

۸. عبدالله بن عقیل

ابوالفرج اصفهانی مادر وی را ام ولد می داند. روز عاشورا در رکاب امام حسین علیه السلام روانه میدان شد و جنگید و عاقبت به دست شخصی به نام عثمان بن خالد و مردی از قبیله همدان شهید شد.(۵) ابن فندق سن عبدالله را هنگام شهادت ۳۳ سال ذکر کرده است.

ص:۴۲

۱- سماوی، ابصار العین، ص۶۸.

۲- علی ابن محمد العلوی المجدی، ص ۹۰.

۳- ابصار العین، ص۹۸.

۴- لباب الانساب، ج۱، ص۱۸۲.

۵- مقاتل الطالبیین، ص۹۷؛ بحارالانوار، ج۴۵، ص۳۳.

۹. عبدالله محسن بن عقیل

ابوالفرج اصـفهانی مـادر وی را ام ولـد ذکر می کنـد. او روز عـاشورا شـربت شـهادت نوشـید. قاتلان وی عثمان جُهنی و بُسر حمدانی بودند.(۱) ابن فندق عمر او را در موقع شهادت ۳۵ سال ذکر کرده است.(۲)

۱۰. جعفر بن عقیل بن ابی طالب

ابوالفرج اصـفهانی مـادر وی را ام الثّغر دختر عـامر از قبیله کلاب می دانـد و بنـا به قول دیگری مـادر وی خوصـا، دختر ثغریه است.(۳) ابن فندق سن او را هنگام شهادت ۳۲ سال می داند.(۴)

۱۱. ابوبکر بن علی

نام وی، محمد اصـغر یا عبدالله است و مادر وی، لیلا دختر مسـعود بن خالد بن مالک است. روز عاشورا، نبرد جانانه ای کرد و عاقبت به دست مردی از قبیله همدان شربت شهادت نوشید. سن او موقع شهادت بنا به نقل فندق ۲۵ سال بود.(۵)

۱۲. محمد بن ابی سعید بن عقیل

مادر وی ام ولد بوده است. بیهقی سن محمد را هنگام

ص:۴۳

۱- مناقب، ج۴، ص۱۰۶؛ طبری، تاریخ، ج۳، ص۳۳۱.

۲- لباب الانساب، ج۱، ص۳۹۷.

۳- مقاتل الطالبیین، ص۹۷؛ مناقب ابن شهرآشوب، ج۴، ص۱۰۵.

۴- لباب الانساب، ج۱، ص۳۹۷.

۵- لباب الانساب، ج۱، ص۳۹۷.

شهادت ۲۷ سال ذکر کرده است.(۱)

۱۳. عمرو بن جناده

او فرزنـد جناده ابن حارث است که بعد از شـهادت پدرش در رکاب امام حسـین علیه السـلام به شـهادت رسـید. سن او هنگام شهادت، یازده سال بوده است.(۲)

۱۴. محمد بن مسلم بن عقیل

در روز عاشورا همراه بنی هاشم و فرزندان ابوطالب، وارد میدان شد و در سن ۲۷ سالگی شربت شهادت نوشید.(۳)

ج. عصر ظهور

اشاره

ویژگی های جوان آن قدر مهم و باارزش است که در تشکیل حکومت جهانی امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف وجود یاران جوان چشم گیر و نمایان است. امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام در این باره می فرماید:

یاران مهـدی عجل الله تعالی فرجه الشـریف جواننـد و پیر در آن ها نیست، مگر به قـدر سـرمه چشم یا به اندازه نمک در زاد و توشه سفر؛ و نمک، کمترین وسیله سفر است.(۴)

۱- ابصار العین، ص ۹۰؛ مقاتل الطالبیین، ص۹۷.

۲- مناقب، ج۴، ص۱۰۴.

۳- لباب الانساب، ج۱، ص۳۹۷.

۴- غیبت نعمـانی، ص۴۳۸، ب۲۰، ح۱۰؛ غیبت طوسـی، ص۲۸۴؛ بحارالانوار، ج۵۲، ص۳۳۳؛ معجم احادیث الامام المهـدی، ج۳، ص۱۰۲: «انّ اَصحابُ القائِمِ شَبابٌ لاکهولَ فیهم الاّ کالکحلِ فی العَینِ او کالمِلحِ فی الزادِ و اقلُّ الزادِ الملحُ».

در این حدیث، تعداد یاران غیر جوان امام، به مقدار سرمه در چشم و نمک در وسایل سفر بیان شده است. بسیار روشن است که این تعبیر کنایی، اشاره مستقیم به کثرت یاران جوان در حکومت جهانی امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

در روایت دیگری صادق آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم این شکوه و زیبایی را این گونه بیان می فرماید:

جوانان شیعه، بر پشت بام های خانه های خویش استراحت می کنند که ناگهان به ندای صاحب خود، در یک شب، بدون وعده قبلی، پاسخ می دهند و صبح را در مکه حضور دارند. (۱)

در روایات دیگری این اجتماع بی نظیر و باشکوه جوانان به اجتماع پاره ابرهای پاییزی تشبیه شده است(۲) که گویا کنایه از سرعت اجتماع جوانان باشد.

چرا جوان؟

با توجه به خصلت، مرام و شخصیت جوانان در عصر ظهور، اکثر یاران امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف از این گروه سنی هستند. برخی از این ویژگی ها که سبب حضور عارفانه و

۱- غیبت نعمانی، ص۴۳۸، ب۲۰، ح۱۱؛ بحارالانوار، ج۵۲، ص۳۷۰؛ معجم احادیث الامام المهدی، ج۴، ص۶. « بینا شبابُ الشیعهِ علی ظُهور سُطُوحهِم نیامٌ اذاً تَوافوا اِلی صاحِبِهم فی لیلهٍ واحدهٍ علی غیر میعاد فَیُصبحونَ بمکه ».

۲- غیبت نعمانی، ص۱۷۰؛ بحارالانوار، ج۵۲، ص۳۷: « بینا شباب الشیعه... یجمعون فزعا کتفریح الخزیف من القبائل » (امام علی) علیه السلام : معجم احادیث الامام المهدی، ج۵، ص۱۵.

عاشقانه جوانان می باشد، بدین شرح است:

۱. صفای باطن

نداشتن لجاجت، همراه فطرت پاک از خصوصیات منحصر به فرد جوانان است.

جوان، به سبب داشتن فطرت پاک، همواره با پویایی و هیجان به دنبال سعادت و گذشت از رسوم و عقاید تقلیدی است. اگر چه برخی در تعیین مصداق خیر و نیکی و یافتن راه، دچار سردرگمی و اسیر و گرفتار چاه می شوند، خود این حرکت و تلاش و نداشتن توقف و سکون، ناشی از روحیه حقیقت طلبی جوانان است. مقام معظم رهبری در این باره می فرماید:

طبیعت جوان، میل به معنویت و میل به صفا است... طبیعت جوان، پاکی و میل به پاکی، محبت و میل به محبت، معنویت و میل به معنویت، روشن بینی و میل به روشن بینان است. طبیعت جوان مقابله با زورگویی ها است. شما در هیچ جای دنیا سراغ ندارید که نهضتی از طرف جوانان به نفع دخالت بیگانگان درست شده است. همیشه در هر کجای دنیا که نهضت جوان، درست شده، علیه دخالت بیگانگان بوده است.(۱)

لذا در همه دوران ها شاهد حضور جوانان هستیم. این مسأله در انقلاب اسلامی ایران نیز از همین حقیقت

ص:۴۶

۱- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص۹۶.

سرچشمه گرفته است. مقام معظم رهبری، می فرماید:

در پیروزی انقلاب اسلامی، جوانان و نوجوانان ما نقش اساسی و تعیین کننده ای داشتند و محصلین مدارس در جمع انبوه ملت ما و در راهپیمایی های چند میلیونی و حوادث خونین انقلاب حضور فعال خود را به اثبات رسانده، نسل نو ما رسالت خود را چه در دوران انقلاب و چه در حوادث دشوار پس از آن به انجام رسانده و آن روزی که دشمنان انقلاب و منافقین در سراسر کشور دست به آشوب و فتنه انگیزی زدند و همچنین در دورانی که جنگ از سوی دشمن متجاوز با حمایت های قدرت های بزرگ بین المللی به ما تحمیل شد، باز نقش جوانان در دفاع از آرمان های انقلاب یک نقش درخشان و برجسته بود.(۱)

یکی از مهم ترین عوامل موفقیت پیامبران- با وجود بسیاری از محرومیت ها - پرداختن به نیازهای فطری انسان ها بوده است. وجود این ویژگی در اسلام، به صورت کامل تر و جدی تر، سبب شد در زمان کوتاهی جوانان مهاجر و انصار که از فطرت پاک تر و آگاه تری برخوردار بودند، از اولین گروندگان به اسلام باشد. جوانان صدر اسلام، نه برای هواهای نفسانی و نه مادیات و نیازهای جسمانی، بلکه خسته از محیط آلوده و تشنه معرفت در پی پاسخ به نیاز فطرت بودند. حتی

۱- پیام به دانش آموزان، به مناسبت آغاز دهه دوم انقلاب اسلامی (۱۲/۱۱/۶۷).

برای برخی از آنان، پـذیرش اسـلام همراه بسـیاری از محدودیت ها، سـختی ها، فشارها، تهدیدها و کنار گذاشـتن منزلت های ظاهری، تجملات و ثروت بود؛ ولی حاضـر شدنـد همه این مسائل را با دل و جان قبول کنند. جوانان، از نظر پیامبر اعظم صـلی الله علیه و آله و سـلم گوی سـبقت را در پـذیرش اسـلام ربودنـد و در این خصوص بر پیران فضـیلت یافتند. روایت شده اسـت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود:

به شـما درباره جوانان به خیر و نیکی سـفارش می کنم؛ چرا که آنان از نظر قلبی، پاک تر و مهربان ترنـد. خداونـد مرا بشارت دهنـده به رحمت و بیم دهنـده از عـذاب خویش فرسـتاد. جوانـان بـا من همراه و هم سوگنـد شدنـد و پیران بـا من به مخـالفت برخاستند.(۱)

سپس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم این آیه شریف را قرائت فرمود:

(فَطَالَ عَلَيْهِمْ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ)(۲)

عمرشان طولانی گشت؛ در نتیجه قلب هایشان قساوت یافت.

این گروه، به طور طبیعی کم تر از بزرگ ترها در تاریکی های روحی و قساوت قلب غرق شده اند و غالباً دارای صفای باطن، قلبی پاک، فکری جوان و دلی روشن می باشند.(۳) به همین دلیل زودتر و بیش تر از

۱- شباب قریش، ص۱، به نقل از جوان از نظر عقل و احساسات، ج۲، ص۲۴۸.

۲- حدید (۵۷)، ۱۶.

۳- امام محمد باقر علیه السـلام می فرماید: هر بنده ای در دلش نقطه سـفیدی است که چون مرتکب گناه گردد، نقطه سـیاهی در آن پیدا می شود. سپس اگر توبه کند، آن سیاهی از بین می رود؛ ولی اگر به گناه ادامه دهد، آن سیاهی افزایش می یابد و دیگر صاحب آن دل به خیر نگراید و این سـخن خداوند متعال است: ((کلا بل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون)) (مطفّفین، ۱۱۴) «نه چنین است؛ بلکه آنچه مرتکب شدند، بر دلشان زنگاری است». (بحارالانوار، ج۷۳، ص۳۳۲).

بزرگ ترها به سوی حق و فضیلت رو می آورند و ندای امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را لبیک می گویند.

هنگام ظهور آخرین حجت الهی، جوانان گروه گروه عاشقانه و عارفانه گرداگرد امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف اظهار ارادت می کنند؛ زیرا قلب آن ها خالی از هر شائبه است. تمایلات و آرزو های رنگارنگ همچنین عقاید، افکار و باورهای درهم تنیده بزرگسالان، مانند قفل های سنگین و محکم مانع از حرکت سریع به سوی امام می شود. قبل از آن که آن ها از سر عقاید خود برخاسته و قدمی پیش نهند، جوان فرسنگ ها راه پیموده است.

براساس روایت نورانی، آخرین پیام آور الهی صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

هر فرزندی براساس فطرت خداشناسی به دنیا می آید؛ تا این که والدین او، وی را به یهودیت یا مسیحیت در می آورند.(۱)

این فطرت در عصر جوانی هنوز به حق و فضیلت تمایل

۱- بحارالأنوار، ج۳، ص۲۷۹، «کلُّ مولود یُولَدُ علی الفطره حتّی یکونَ ابواهُ یُهَوِّدانِهِ و یُنَصِّرانه».

شدیـد دارد؛ فضـیلت خواهی در وجود او موج می زنـد و همه فکر و دلش آسوده و فـارغ از به گرفتـاری ها و زرق و برق دنیا است؛ از این رو به راحتی به نـدای عـدالت، لبیک می گوید. قبل از آن که دیگران قلب خود را پاک و جایی برای تابیدن نور کلاـم امـام مهـدی عجـل الله تعالی فرجه الشـریف در صـفحه وجودشان مهیا کننـد، جوانان همه پیام نور را جـذب و در صـدد انعکـاس آن هسـتند. بی جهت نیست که قلب جوان در میـان همه قلب ها، ارزش توجه بیشتری دارد. امام علی علیه السـلام دل جوان را این گونه تشبیه می فرماید: «قلب جوان مانند زمین خالی از کشت است که هر چه در آن بکاری، قبول می کند».(۱)

مقام معظم رهبری نیز می فرماید:

دل های جوانان نورانی است و فطرت های آنان، سالم و دست نخورده است. آلودگی آنان به زخارف و آلودگی های دنیا، به بنـدهای گرانی که پول دوستی و مال دوستی و جاه طلبی و قـدرت طلبی و این چیزها بر پای انسان می زنـد، برای آن ها خیلی کمتر است؛ لذا تحول اخلاقی در جوانان آسان تر است.(۲)

در جای دیگر می فرماید:

جوان، آسان پذیر و زودپذیر است؛ چون دل او

ص:۵۰

۱- نهج البلاغه، نامه ۳۱: « و انّما قلب الحدث کالارض الخالیه ما اُلقی فیها من شیءٍ قَبِلَتْهُ ».
۲- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص۹۴.

نورانی است. هنوز آلودگی در دل های جوانان به قدر افرادی از قبیل بنده که سنی از آن ها گذشته است، نیست و سخت پذیر نشده اند. نورانی هستند؛ می توانند به راحتی حقیقت را درک کنند و بیایند و آن را بشنوند و بپذیرند.(۱)

و در دیدار با جمعی از دانشجویان می فرماید:

جوآن ها در هر برهه ای از تاریخ کشورها و ملت ها یکی از مهم ترین مراکز سعادت یک ملت می توانند باشند. علت هم این است که جوان، برخوردار از طهارت فکری و پاک و ناآلوده است. جوان، مهبط لطف پروردگار است و در بسیاری از موارد، دل او محل جلوه عنایات ویژه الهی است. این را باید جوآن ها قدر بدانند. صفایی که روح انسان می تواند به دست آورد و با آن از لایه های مادیت و گرفتاری های مادی و آلودگی ها و پلیدی ها عبور بکند و دامن خود را پاک نگه دارد، در جوآن ها بیش از همه انسان ها است.(۲)

با بالا رفتن سن، استعداد قلب نیز کم می شود. قابلیت، انعطاف و اثرپذیری آن کاهش می یابد. بروز مرارت ها، ظهور سختی ها، آشکار شدن ناملایمات و چشیدن همه آن ها، قلب را سخت و سنگین می کند. مواجه شدن با کژی ها، برخورد با بدی ها، دیدن ظلم ها و... تأثیرات فراوان و سهم بسزایی در آلوده شدن و به انحراف

۱- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص۹۴.
۲- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص۹۵.

کشیدن انسان ها دارد.

رقّت قلب، صفای باطن و دل مهربان موجب سرعت در کارهای خیر می شود. وقتی از یک جوان و یک پیر، هم زمان درخواستی شود، سرعت تصمیم گیری و اقدام عملی جوان خیلی بیشتر است. شاید برخی ها به نحوه عملکرد غیرجوان مهر دقت و سنجیدگی زنند؛ ولی حقیقت چیز دیگری است.

از امام صادق علیه السلام پرسیدند: «چرا وقتی فرزندان حضرت یعقوب علیه السلام از پدرشان طلب عفو و بخشش کردند، او گفت: «در آینده برای شما طلب بخشش می کنم»؛ ولی حضرت یوسف علیه السلام برابر این خواسته برادران، بلافاصله آن ها را بخشید؟» امام علیه السلام جواب فرمودند:

«زیرا قلب جوان نرم تر از قلب پیر است».(۱)

این ویژگی منشأ بسیاری از فضائل است. صفا و صمیمیت، عشق و محبت و... میوه های این خصوصیت است؛ بنابراین هر جایی که این ارزش و بها عرضه شود، قلب جوان، فروشنده و خریدار آن است؛ زیرا او دارای این ویژگی ها و طالب این خصوصیات است. چرا جوانان همراه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم شدند؟ زیرا پیام این رسول از جنسی بود که هماهنگ با فطرت آنان بود. چرا جوانان همراه آخرین جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نیز می شوند؟ زیرا جنس سخن و حرکت او با فطرت و روحیات جوانان هماهنگ است.

ص:۵۲

۱- شیخ صدوق، علل الشرایع، ج۱؛ ص۵۴؛ بحارالانوار، ج۱۲، ص۲۸.

جوانـان، گمشـده خود را در لاـ به لای پیام او می یابنـد. قلب، جان، ذهن، عاطفه و احساسات جوانان در حکومت جهانی امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف پاسخ حقیقی و مطلوب می یابند.

تأمین کننده تمام نیازهای جوانان جهان، دولت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است؛ زیرا جوانان از ظلم، نادرستی و بـداخلاقی دیگران رنـج می برنـد و بر انحراف و ناپـاکی مردم افسـوس می خورند(۱) و آرزو دارنـد سـجایای انسان و فضایل اخلاقی بر سراسر جهان حاکم باشد و تمام عالم به راستی و درستی قدم بردارند.

موریس دبس، استاد دانشگاه استراسبورگ می گوید:

در حدود ۱۷ _ ۱۵ سالگی، جوانان به ندای تقدس یا شـجاعت به لرزه در می آیند؛ آرزومند می شوند جهان را از نو تشـکیل دهند، بدی را محو و نابود سازند و عدالت مطلق را حکم فرما نمایند...(۲).

مقام معظم رهبری در این باره می فرماید:

جوان، طبیعتش ظلم ستیزی و مقـابله بـا قلـدری است. جوان، طبیعتش این است که وقتی ببینـد دولتی در صـحنه بین الملـل، در عرصه عالم وجود دارد که اساس موجودیتش عبارت است از ظلم _ نظام و حکومت صهیونیستی اساسش ظلم است دیگر _ با آن مخالف خواهد بود... طبیعت جوان،

ص:۵۳

۱- اگر جوان از ناهنجاری و بی عدالتی لذت می برد، به یقین فطرت اصیل خود را آلوده و بی رمق ساخته است.

۲- موریس دبس، چه می دانم (بلوغ)، ص۱۲۳؛ محمد علی خادمی کوشا، جوان در پرتو اهل بیت علیهم السلام، ص۲۳۶.

این است. جوان با ظلم مخالف است. جوان با زورگویی، با قلدری و با ناحق طلبی های زورگویانه، مخالف است.(۱)

دقت ساده و اجمالی در وضعیت کشور ما گویای این حقیقت است که اگر حکومت دینی در جهت هدف اصلی خود یعنی رفع ظلم و اجرای عدالت و اصلاح اجتماعی و برقراری اخلاق و تصحیح روابط فردی و اجتماعی گام بردارد، جوانان را شیفته خود می سازد به صورتی که برای رفع ظلم حاضر به هر گونه تلاشی هستند. حتی جان خود را برای اعتلای عقاید مذهبی فدا می کنند. تجربه اجتماعی ایران گرایش جوانان به مذهب تأیید این مسأله در روانشناسی بلوغ است که جوانان نوعی فلسفه زندگی را برای خود ضروری می دانند و می خواهند پاسخ روشنی درباره جهان و وجود خود بیابند. ضمناً نوعی اعتراض به همه مسلک ها و مرام هایی است که نه تنها گرهی از کار آنان نگشاده اند بلکه آنان از زمینه تاریخی و فرهنگ خویش هم بیگانه ساخته اند. عطش جوانان به مذهب در صورتی سیراب می شود که در جهت درست هدایت شود و صداقت و خلوص در همه امور را مشاهده کنند. جوانان، تمام مسائل را زیر ذره بین انتقاد و موشکافی قرار می دهند و

۱- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص۱۴۷.

در اصول و بنیان های اعتقادی هیچ گونه تسامح و سهل انگاری را روا نمی دارند و اگر با تناقض و تخالفی در گفتار و عمل مذهبی روبه رو شوند، به دو صورت واکنش نشان می دهند: یکی این که در اعتقاد خود سست می شوند؛ این در صورتی است که زمینه اعتقادی محکمی نداشته باشند و دیگر این که صدای خود را به اعتراض بلند می کنند و طالب جریان یافتن اصول و روش های مذهبی در کلیه شؤون و امور می شوند.(۱)

مقام معظم رهبری درباره نقش جوانان در پیروزی انقلاب می فرماید:

نقش کارساز و انکار ناپذیر جوانان و دانش آموزان کشور در پیروزی انقلاب اسلامی و سپس مقاومت آگاهانه در جهت حفظ دستاوردهای گران بهای انقلاب، بر کسی پوشیده نیست. این نقش عظیم- به خصوص پس از تجاوز رژیم عراق و شروع جنگ تحمیلی- روز به روز آشکارتر گردید و آنان که با دلیری و سربلندی، انقلاب اسلامی را به پیروزی رسانده بودند، در صحنه های دفاع از حریم وطن و دفع تجاوز دشمن و صیانت از انقلاب اسلامی نیز با قهرمانی مقاومت کردندو حماسه ها آفریدند.

حضور دانش آموزان جوان که امید انقلاب اسلامی اند هم در صحنه نبرد با دشمن بوده و هست. آنان در همان حال که در مرزهای کشور

ص:۵۵

۱- سید احمد احمدی روانشناسی نوجوانان و جوانان، ص ۷۰.

با دشـمن خارجی می جنگیدند، در محیط مدرسه نیز با عوامل ضد انقلاب سـر گرم نبرد بودند. هوشیاری این جوانان حق طلب و خـداجو، در همه صـحنه هـا، نقشه دشـمنان اسـلام و انقلاـب را خنـثی کرده است و به حول و قوه الهی از این پس نیز خنـثی خواهند کرد.(۱)

بنابراین، جوانان براساس فطرت پاک انسانی، به ندای حق و فضایل اخلاقی گرایش دارند و خواسـتار جهانی هسـتند که حق و فضـیلت انسـانی در آن حـاکم باشـد. جوانان تا زمانی که روح پاکشان به گناهان آلوده نشـده است، همواره در پی رسـیدن به فضایل انسانی اند.

جوانـان، شـیفته ارزش های فرهنگی اعم از سیاسـی، اجتماعی و دینی هسـتند. همین امر، باعث اختلاف آنان با بزرگسالان می شود. آنچه که اصـطلاحاً تضاد بین نسل ها یا شکاف بین نسل ها می نامند، بیانگر تفاوت سیستم ارزشی جوانان با بزرگسالانی است که به آداب و رسوم گذشته پایبند هستند و هیچ تغییری را نمی پذیرند و به شدت با آن مقابله می کنند.

مطالعه اسپندلر(۲) دربـاره ارزش ها نشان داد در جامعه، دو دسـته ارزش جریان دارد: یکی ارزش های سـنتی و دیگری ارزش های پیش بینی نشده. ارزش های سنتی، به وسیله فرهنگ یک جامعه منتقل می شود و ارزش های پیش بینی

۱- دیدار با فرهنگیان (۱۳/۲/۶۶).

۲- احمدی مقدمه ای بر مشاوره و روان درمانی، ص۵۹.

نشـده، قبلاًـ وجود نداشـته و مقتضـیات زمان، آن ها را برای فرد، جالب و دارای کشـش نموده است. جوانان، معمولاً به سـمت ارزش های پیش بینی نشـده گرایش دارنـد و همین امر باعث برخورد آنان با بزرگسالان و والـدین می شود که نماینـده ارزش های سـنتی هسـتند و در برخی موارد به مشاجره می انجامد. برای جوانان امروزی، شـناخت مسائل اجتماعی و تشریک مساعی در حل آن ها ارزشـمند است. جوانان می خواهند بیش از گذشـته در زندگی اجتماعی سـهمی داشـته باشـند. فساد، تباهی، بی رحمی، محرومیت و مسائلی از این قبیل، نوجوانان را به خشم می آورد و به اصلاح اجتماعی رو می آورند. جوانان می بینند و نمی توانند آن را تحمل کنند. اعتراضات جوانان به انواع حکومت های دیکتاتوری و مبارزه آنان برای آزادی و نیز ایسـتادگی آنـان برابر تبعیض نژادی و مقـابله بـا گسترش سـلاح های هسـته ای و تهاجم فرهنگی، نمونه هایی از عـدم تسـلیم جوانان برابر ارزش های بزرگ سالان است.(۱)

ابوجعفر احول که از یاران امام صادق علیه السـلام و مبلغان دین بود، به حضور امام علیه السـلام مشـرف شد. امام از او پرسید: «مردم بصـره در امر دین و اهل بیت علیهم السلام چگونه اند؟» عرض کرد: «تعداد کمی تمایل نشان داده اند». امام علیه السلام فرمود:

به جوانان رو کن؛ زیرا آن ها به سوی هر خیر و

۱- روانشناسی نوجوانان و جوان، ص۶۷.

نیکی، بیش تر سرعت می گیرند.(۱)

بر اثر همین غریزه الهی است که پیش از اسلام در محیط آلوده و آکنده از فساد و تباهی مکه، عده ای پیمان «حلف الفضول» را بنا نهادند و در طول تاریخ جلوه های ویژه حق طلبی، فضیلت خواهی و دین گرایی را به منصه ظهور گذاشتند. هر گاه جوانان در خلأ اعتقادی و فقر دینی واقع شده اند، به صورت وسیعی به دین گرایش یافته اند؛ که از نمونه های کهن آن، گروندگان به حضرت موسی علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام است. قرآن در این باره می فرماید:

(فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ)؛(۲)

در آغاز هیچ کس به موسی ایمان نیاورد، مگر گروهی از فرزندان قوم او؛ در حالی که از فرعون و اطرافیان او می ترسیدند مبادا آنان را شکنجه دهند.

نکته جالب این آیه شریفه این است که با وجود ترس از فرعون و عواقب قبول دین، جوانان و فرزندان از پیشگامان قبول دین بودند. اغلب روانشناسان معتقدند انسان ها در دوران جوانی به شدت به مذهب و دین گرایش دارند.

ص:۵۸

۱- کافی، ج۸، ص۹۳؛ بحارالأنوار، ج۲۳، ص۲۳۶: «علیك بالاحداث فانهم اسرعُ الی كلّ خیر».
۲- یونس (۱۰)، ۸۳.

«تمایل فطری جوانان به مـذهب آن قـدر شدید است که همه روانشـناسان می گویند: بین بحران تکلیف و جهش های مذهبی، ارتباط غیرقابل انکاری وجود دارد.(۱)

مقام معظم رهبری در این باره می فرماید:

عمـق بخشـیدن به ایمـان و دست یـافتن به معرفت دینی و مجاهـدت برای حفـظ طهـارت و صـفای دل نیز در جوانی از همیشـه مفیدتر است.(۲)

۲. زیباگرایی

خداونـد متعـال زیبـا است و زیبایی را دوست دارد.(۳) یکی از ویژگی هـای خـاص جوانـان بر اساس فطرتشان، زیباشناسـی و زیبـاطلبی است. برخی روانشـناسان معتقدنـد جوانان پیشـگامان زیبایی بوده و ارزش های زیباشـناختی را در مرحله اول اهمیت قرار می دهند.(۴) اسـلام به این روحیه جـوانی تـوجه تـام دارد و برای حفـظ و تقویت آن، دسـتوراتی در این زمینه بیـان کرده است؛ مسائلی از قبیل حفظ ظاهر، آراستن آن و بهداشت، از موارد با اهمیت اسلامی است.

روزی حضرت علی علیه السلام از بازار، دو پیراهن خرید. پیراهن بهتر و باارزش تر را به غلامش، قنبر داد. قنبر

۱- جوان از نظر عقل و احساسات، ج۱، ص۳۴۳؛ جوان در پرتو اهل بیت علیهم السلام، ص۶۳.
۲- کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، ج۲، ص ۱۳۸ (به نقل از حدیث ولایت، ج۴، ص۲۷۱).
۳- وسائل الشیعه، ج۳، ص۳۴۰، « ان الله جمیل و یحب الجمال ».
۴- جوان در پرتو اهل بیت علیهم السلام، ص۶۸.

گفت: «این پیراهن برای شما سزاوارتر است»؛ ولی امام علیه السلام به او فرمود:

تو جوانی و دارای حس زیبایی و من از خدا حیا می کنم که در این باره بر تو برتری جویم.(۱)

امام صادق علیه السلام برای حفظ زیبایی جوانان می فرماید:

تراشیدن موی سر برای جوان نقص و برای پیر وقار و شخصیت است.(۲)

البته زیبایی، منحصر در ظاهر نیست و جوانان، عاشق زیبایی های باطنی نیز هستند. فردی که ظاهری زیبا اما باطنی زشت و پلید داشته باشد، اگر در ابتدا مورد توجه قرار گیرد، خیلی زود مورد تنفر واقع می شود. برخی افراد، از زیبایی صورت بهره ای ندارند؛ اما به سبب سیرت زیبا، همیشه مورد توجه هستند. تأمین این نیاز در دوران حکومت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به نحو شایسته و تمام محقق می گردد؛ زیرا دولت او دولت زیبایی ها است. وقتی جوانان می بینند دولت زیبایی ها در حال شکل گرفتن است، جانانه به سوی آن می شتابند.

۳. شجاعت و شهامت

قدرت و قوت جوانی بر هیچ کس پوشیده و مخفی نیست. توأم شدن این نیرو با هیجان طلبی و نشاط،

۱- بحارالأنوار، ج ۴۰، ص۳۲۴، «انت شاب و لک شره الشباب و انا استحیی من ربی ان اتفضّل علیک».
۲- وسائل الشیعه، ج ۱، ص۴۱۷؛ « حلق الراس مثلهٌ بالشباب و وقار بالشیخ ».

باعث ایجاد نیروی خارق العاده ای می شود که تمام تحولات در همه ادوار تاریخی از آن تأثیر ژرفی پذیرفته است.

آقای خادمی کوشا می نویسد:

انقلاب های فرهنگی و سیاسی، دائماً و غالباً با پشتوانه جوانان به وقوع پیوسته و اساساً پیشرفت و تعالی هر جامعه، در گرو پیشرفت جوانان آن بوده است. به همین سبب نیروی خستگی ناپذیر و فطرت حقیقت پذیر جوانان تا زمانی که با دخالت اهریمنان و بیگانگان آلوده نشده، تضمین کننده سعادت و هدایت جامعه در سایه عزت و سرافرازی است. نمونه بسیار روشن در عصر حاضر، انقلاب اسلامی ایران است که کوشش عمومی جوانان در تمام نقاط کشور، در سایه وحدت و رهبری دینی و ولایت فقیه، توانست قدرتمندترین نیروی مخالف را سرنگون کند. جوانان در ایران، بزرگ ترین حماسه تاریخی را آفریدند و در دوران بحرانی جنگ تحمیلی نیز زیباترین صحنه های ایثار و فداکاری و شجاعت را به وجود آوردند.(۱)

این ویژگی مهم و مؤثر سبب شده است تمام جنبش های سیاسی _ اجتماعی، انقلاب ها و نهضت های خیر و شر، پیوسته این مسأله را رصد کرده و دنبال جذب این کانون انرژی و تحول ساز

ص:۶۱

۱- جوان در پرتو اهل بیت علیهم السلام، ص۲۲.

باشـند. اهل بیت علیهم السـلام برای هدایت این ارزش، سخنان ارزشمندی بیان داشته اند. صادق آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم از جوانان می خواهـد ارزش این مهم را دریافته و تقوای الهی را در نظر گیرنـد و از همراهی و تقویت گروه های ناحق بپرهیزند.

ای جوانان! از خدا بترسید و پیرو پیشروان دروغین نباشید. آن ها را رها کنید، تا آن ها نیز پیرو باشند.(۱)

امام صادق علیه السلام از جوانان می خواهد ارزش روحیات و خصوصیات خود را بدانند و نگذارند جریان های باطل، از آن، سوءاستفاده کنند و قدرت آن ها را بازوی اجرایی اهداف و مقاصد شومشان کنند.

به همین دلیـل، اکثر یـاران امـام مهـدی عجل الله تعالی فرجه الشـریف جوان هسـتند؛ زیرا حکومت جهانی امام عصـر عجل الله تعـالی فرجه الشـریف خواهـان چنین نیروی عظیم و بـا ارزشـی است. از سوی دیگر، جوانان می داننـد نهضت و انقلاب جهانی حضـرت صـاحب الامر عجل الله تعالی فرجه الشـریف نه تنها از این قوا سوء اسـتفاده نمی کنـد، بلکه از آن، در جهت گسترش عدل و داد بهره می گیرد و حتی این قدرت و نیرو را رشد و جهت می دهد.

۴. انقلاب درونی و هیجان

در دوران جوانی، روح و جسم جوان در پی تحولاتی

ص:۶۲

۱- تفسیر عیاشی، ج۲، ص۸۳؛ « یا معشر الاحداث اتقوالله و لا تأتُو الروساءَ دعوهم حتی یَصیروا أذنابا ».

عمیق و گسترده به طور چشمگیری دگرگون می شود و روحیات پیچیده انسانی به طور همه جانبه و با شتابی بی سابقه، خود را بروز می دهند. گویی در بنای عظیم انسان، انفجاری فراگیر تمام ابعاد حیاتی او را در هم فرو می ریزد و با دمیدن روح تازه ای در کالبدش، همه نیروها را شتابان و پرهیجان تعالی می بخشد. روانشناسان این دوره را با تعابیر مختلفی توصیف کرده اند؛ از جمله:

۱. ژان ژاک روسو: تولد دوباره.

۲. استانلی هال: دوران طوفان، فشار و جهش.

۳. موریس دبس: دوره انقلاب، سرکشی و نوآوری(۱).

این انقلاب درونی، هیجان، فشار و جهش را هیچ حکومتی جز حکومت جهانی امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نمی تواند پاسخگو باشد. بیشتر حکومت ها باعث ازدیاد هیجان یا سرکوب روحیه جوانی هستند؛ اما دوران ظهور و پس از آن، زمان رشد و تعالی روحیه ها و تکامل عقل، اخلاق و آرزوها است. عصر ظهور، تنها عرصه بروز و ظهور و پاسخگویی به امیال واقعی و نیازهای انسان است؛ از این رو جوانان با شوق و شور به سوی آن حضرت می شتابند و گرداگردش حلقه می زنند و پیامش را به گوش جان می شنوند.

۵. نوگرایی

یکی از صفات بارز جوانان، تجددطلبی و نوگرایی است.

ص:۶۳

۱- ر.ک: روانشناسی کودک و اصول تربیتی جوانان، ص۱۸۶؛ جوان در پرتو اهل بیت علیهم السلام، ص۲۹.

آنان با تمام وجود خواستار مطالب و چیزهایی هستند که جدید باشد. تغییر، تحول، جدید بودن و به روز بودن، عشق جوانی است و همین روحیه سبب می شود جوانان، سهم بسزایی در حکومت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف داشته باشند؛ زیرا حکومت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف تغییر و تحول همه جهان است.

ویژگی های دوران جوانی که نمود آن در حکومت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است بسیار است و ما این جا در صدد طرح تمام آن ها نیستیم. برخی دیگر از مهم ترین آن ها عبارت است از:

الف. روحیه انتقادی: این ویژگی به سبب اجرای عدالت مهدوی و انتقاد به ظلم جهانی حضور مؤثر جوانان در این عرصه معنا می یابد.

ب. احساس فداکاری، گذشت و ایثار: در دولت عدل، برای رفع ظلم، این خصلت مورد نیاز است و جوانان پاسخگوی این نیاز هستند.

ج. روحیه مبارزه جویی و عدالت خواهی: اختصاص داشتن این صفت به نهضت جهانی امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف بر هیچ فردی پوشیده نیست.

د. احساس مسؤولیت و تکالیف اجتماعی.

ه . آزادگی، فتوّت و جوانمردی.

و. وفاداری به عهد و پیمان.

هیچ انقلابی نمی تواند به این روحیات و خصوصیات به طور هم زمان پاسخ دهد؛ مگر انقلاب جهانی حضرت

مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف که همگان، چشم انتظار اویند.

دولت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف مطابق فطرت انسان ها است؛ لذا پاسخگوی تمام نیازها _ به ویژه نیازهای روحی و روانی نسل جوان _ است. مهم ترین این نیازها که حکومت حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه الشریف پاسخگوی آن است، عبارتند از:

- صمیمیت، مهر و محبت

- مقبولیت

- قابلیت

- هویت

- شکوفایی، احساس رشد و کمال

- هدف دار بودن زندگی

- تقدیر و تشکر

- امنیت و آرامش خاطر

- استقلال طلبی و خود اتکایی

- آرمان گرایی و مطلوب خواهی

ص:۶۵

بخش سوم: حکومت جهانی جوانان

اشاره

ص:۶۷

یکی از امتیازات منحصر به فرد شیعه، داشتن رهبران فکری جوان است. هیچ جریان فکری و نهضت علمی، فرهنگی و راهبری در طول حیات انسان، مانند جریان و نهضت شیعه رهبرانش جوان نبوده و نیستند. میانگین سن آغاز امامت در امامان علیهم السلام ۲۵ سال است. سن امامان علیهم السلام در زمان رسیدن به مقام امامت بدین شرح است:

۱. امیرالمؤمنین، حضرت علی علیه السلام ۳۲ سال

۲. امام حسن مجتبی علیه السلام ۳۷ سال

۳. امام حسین علیه السلام ۴۸ سال

۴. امام سجاد علیه السلام ۲۳ سال

۵. امام محمد باقر علیه السلام ۳۸ سال

۶. امام جعفر صادق علیه السلام ۳۱ سال

۷. امام موسی کاظم علیه السلام ۲۰ سال

۸. امام رضا علیه السلام ۳۵ سال

۹. امام جواد علیه السلام ۸ سال

۱۰. امام هادی علیه السلام ۸ سال

۱۱. امام حسن عسکری علیه السلام ۲۲ سال

۱۲. امام مهدی علیه السلام ۵ سال

ص:۶۸

شیعه با این پیشینه، چشم به دولتی دوخته است که یارانش جوان هستند.

نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد

عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد

دولت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف زیبایی های فراوان و جلوه های بی بدیلی دارد که تا کنون هیچ مشابهی ــ با تمام خصوصیات ــ برای آن دیده نشده است. رهبر جوان، یاران جوان و رجعت جوانان، تنها از مؤلفه های حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

رهبر جوان

در روز ظهور و قیام جهانی امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف، ظاهر امام با توجه به سن واقعی امام، بسیار جوان می باشد.

اباصلت هروی از امام رضا علیه السلام می پرسد: «علامت قائم شما وقتی که ظهور می کند چیست؟»

امام می فرماید:

علامت وی این است که از لحاظ سن، پیر است؛ ولی برابر دیدگان مردم، جوان ؛ به طوری که بیننده گمان می کند او چهل ساله یا کمتر است. نشانه او این است که با گذشت روزها و شب ها، پیر نمی شود؛ تا زمان رحلتش فرا رسد.(۱)

۱- شیخ صدوق، کمال الدین، ج۲، ص۶۵۲؛ بحارالانوار، ج۵۲، ص۲۸۵؛ معجم احادیث الامام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۴، ص۱۵۷، « علامته ان یکون شیخ السن شابّ المنظر حتی ان الناظر الیه لیحسبه ابن اربعین سنه اودونها. و ان من علامته ان لایهرم بمرور الایام و اللیالی حتی یأتی اجلهُ ».

ریّان بن صلت هم از امام رضا علیه السلام می پرسد: «آیا شما صاحب الامر هستید؟» امام می فرماید:

من صاحب امر هستم؛ ولی نه آن صاحب الامر که زمین را پر از عدل و داد می کند، چنان که پر از ظلم شده است. چگونه با این ضعفی که در بدن من می بینی می توانم صاحب الامر باشم؟ صاحب الامر، کسی است که وقتی ظهور کند، به سن پیران و به شکل و صورت جوانان است و بدنی نیرومند دارد که اگر دست مبارکش را به طرف بزرگ ترین درخت روی زمین دراز کند، آن را از ریشه بکند؛ اگر در میان کوه ها بانگ برآورد، صخره های آن فروریزد. عصای حضرت موسی علیه السلام و انگشتر حضرت سلیمان علیه السلام با او خواهد آمد. او چهارمین فرزند من است. خداوند متعال او را تا هنگامی که بخواهد، در پشت پرده غیبت نگه دارد. سپس ظاهر شود و زمین را پر از عدل و داد کند؛ آن چنان که پر از جور و ستم شده باشد. گویی با چشم خود می بینم در حالی که مردم به یأس و نومیدی دچار شده اند، ندای آسمانی را می شنوند که این ندا از مسافت دور همچون فاصله نزدیک شنیده می شود. او برای مؤمنان، رحمت و برای کافران عذاب خواهد بود.(۱)

با توجه به این روایات و احادیث دیگر که در آن، واژه «شابّ»(۲) آمده است در می یابیم که رهبر دولتی که همه

۱- شیخ صدوق، کمال الدین، ج۲، ص۳۷۶؛ بحارالانوار، ج۵۲، ص۳۲۲؛ معجم احادیث الامام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۴، ص۱۵۴: « و ان القائم هو الذی اذا خرج کان فی سنّ الشیوخ و منظر الشُّبان... ».

۲- غیبت نعمانی، ص۲۶۹؛ بحارالانوار، ج۵۳، ص۷.

انبیا و اولیا چشم انتظار آن هستند، «جوان» است. در برخی دیگر از روایات، همراه این واژه، قیدهای دیگری نیز آمده است:

ـ شابٌ حَدَثٌ؛ جوانی نورس.(۱)

ـ شاباً مُوَفَّقاً؛ جوانی کامل.(۲)

ـ شابٌ بعدَ کِبَرَ السِّن؛ جوان است، با این که سنش زیاد است.(۳)

ـ شیخ السِّن شابُّ المنظر؛ سنّش زیاد و چهره اش جوان است.(۴)

این ویژگی منحصر به فرد امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در روایات معصومان علیهم السلام این گونه بیان شده است:

حکم بن ابی نعیم می گوید: در مدینه خدمت امام باقر علیه السلام رسیدم و گفتم: «من میان رکن و مقام نذر کرده ام، هنگامی که شما را در مدینه ملاقات کنم، از مدینه بیرون نروم جز این که دانسته باشم آیا قائم آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم شما هستید یا نه؟» امام علیه السلام چیزی نفرمود. حدود یک ماه گذشت. روزی در یکی از کوچه های مدینه مرا دید و فرمود:« تو هنوز این جا هستی؟» گفتم: «آری؛ به شما گفتم که چه نذری دارم و شما چیزی به من

۱- قرب الاسناد، ص ۲۱.

۲- غیبت نعمانی، ص۲۶۸.

۳- کمال الدین، ج ۱، ص۳۲۷.

۴- الملاحم و الفتن، ص۱۴۲.

نفرمودید».

فرمود: «فردا صبح بیا منزل و پرسش خود را بپرس». فردا صبح به خدمتش مشرّف شدم؛ فرمود: «پرسش خود را بپرس. گفتم: «من میان رکن و مقام روزه و صدقه ای نذر کردم که هنگامی که شما را در مدینه ملاقات کردم، از مدینه بیرون نروم جز این که دانسته باشم آیا شما «قائم آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم » هستید یا نه؟ اگر شما باشید، از شما جدا نشوم، تا در حضورتان شمشیر بزنم و اگر شما نباشید، به دنبال کار و زندگی خود بروم». فرمود: «ای حکم! همه ما قائم به امر خدا هستیم». گفتم: «آیا شما مهدی هستید؟» فرمود:« همه ما به سوی خدا هدایت می کنیم».گفتم: «آیا شما صاحب شمشیر هستید؟» فرمود:« همه ما صاحب شمشیر و وارث شمشیر هستیم». گفتم: «آیا شما آن کسی هستید که دشمنان خدا را می کشد و دوستان خدا را عزّت می بخشد و دین خدا را آشکار می سازد؟» فرمود:«ای حکم! چگونه ممکن است من، او باشم؟ در صورتی که من به ۴۵ سالگی رسیده ام؛ ولی صاحب این امر از من به سن کودکی نزدیک تر است و بر پشت مرکب، از من چابک تر است».(۱)

ص:۷۲

۱- بحارالانوار، ج۵۱، ص۱۴۰؛ «... یا حکم کیفَ اکونُ انا و بَلَغتُ خمساً و اربعین انّ صاحبُ هذا اقربُ عهداً باللّبنِ منی و اخفُّ علی ظهر الدابه».

روایات فراوانی داریم که حضرت بقیهالله ـ روحی فـداه ـ هنگامی که ظاهر می شود بین سی تا چهل ساله به نظر می رسد. البته هرگز مقصود این نیست که سن واقعی آن حضرت کمتر از چهل و پنج باشد؛ بلکه آنچه مردم از سیمای مبارک آن حضرت تصور می کنند، جوان با طراوت و شادابی بین سی الی چهل می باشد.(۱)

محمد بن مسلم می گوید: به محضر امام باقر علیه السلام رسیدم تا درباره قائم آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم سؤال کنم. بدون این که از حضرت بپرسم، فرمود:

«ای محمد بن مسلم! در قائم آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم پنج شباهت با پیامبران وجود دارد(۲)... امّا شباهتش با [حضرت] یونس علیه السلام غیبت او است که بعد از پیری به صورت جوان به سوی قومش بازگشت...».(۳)

حضرت یونس علیه السلام که مدت ها در دل ماهی و در قعر اقیانوس ها از دیدگان امتش پنهان بود، وقتی از شکم ماهی خارج شد، خداوند متعال در کنار ساحل بوته

۱- خادمی شیرازی، یاد مهدی، ص۱۶۵.
۲- شباهت با حضرت یوسف علیه السلام در غیبت، با حضرت موسی علیه السلام در خوف از قتل و مخفی بودن ولادت، با حضرت عیسی علیه السلام در اختلاف مردم درباره زنده بودن او و شباهت با پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در مسأله قیام به عدل است.
۳- کمال الدین، ج۱، ص۳۲۷؛ بحارالانوار، ج۵۱، ص۲۱۷، معجم الاحادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۳، ص۲۴۲.

کدویی برای او رویاند.(۱) وی از آن تناول کرد و بعد از نیرو گرفتن، به سوی قومش برگشت؛ در حالی که به صورت جوانی اش بود.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

در صاحب الزمان، نشانی از [حضرت] یونس علیه السلام است و آن این که بعد از غیبتش به صورت جوانی نورس ظاهر می شود. (۲)

در روایت دیگری از امام جعفر صادق علیه السلام جوان بودن امام یکی از امتحانات بزرگ خداوند هنگام ظهور بیان شده است. آن حضرت می فرماید:

از امتحانات بزرگ الهی این است که صاحبشان به صورت جوانی ظاهر می شود، در حالی که آن ها درباره وی پیری کهنسال تصور داشتند.(۳)

در روایت دیگری امام صادق علیه السلام در این باره می فرماید:

آن گاه که قائم به قیام اقدام می کند، مردم او را نمی شناسند؛ زیرا وی در سیمای جوانی با کمال نزدشان باز می گردد و جز افراد با ایمانی که خداوند در عالم ذر(۴) از آن ها پیمان گرفته است،

۱- صافات، ۱۴۶: (وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ) .
۲- غیبت طوسی، ص۲۵۹، ح۳۹۹؛ « انّ فی صاحب الزمان شبهاً من یونس، رجوعُهُ فی غیبه بشرخ الشبابِ ».
۳- غیبت نعمانی، ص۲۶۸، ب۱۰، ح۴۳؛ معجم احادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۳، ص۳۵۴، « انه من اعظم البلیه ان یخرجَ الیهم صاحبهم شاباً و هم یحسبونَهُ شیخاًک بیراً ».
۴- با توجه به آیه شریف ۱۷۲ سوره اعراف، عالم ذر به عالمی گفته می شود که خداوند متعال از همه _ در حالی که ذره های کوچکی بودند _ بر توحید، نبوت و ولایت پیمان گرفت. برای اطلاع بیشتر ر.ک: تفسیر نمونه، ج۷، ص۴.

کسی در نزد او ثابت قدم نمی ماند.(۱)

امام حسن مجتبی علیه السلام نیز در این باره می فرماید:

هنگامی که مهدی قیام کند، مردمان به انکار برمی خیزند؛ زیرا او به صورت جوان باز می گردد؛ در حالی که آن ها او را پیر فرتوت می انگارند.(۲)

و در روایت دیگری می فرماید:

هنگامی که قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور کند، در سن کهولت خواهد بود؛ ولی با سیمای جوانی و نیروی عضلانی؛ آن چنان که اگر قوی ترین درخت روی زمین را با دست بکشد، از ریشه بر می کند و اگر بر کوه ها بانگ بزند، سنگ هایش فرو ریزد؛ اگر دستش بنده ای را نوازش کند، قلبش چون قطعه آهن محکم و استوار می شود. (۳)

در روایت دیگری امام صادق علیه السلام می فرماید:

در سن سی سالگی و سن کمال، در سیمای

۱- غیبت نعمانی، ص۲۶۸، ب۱۰، ح۴۳؛ معجم الاحادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۳، ص۳۵۳؛ غیبت طوسی، ص۴۲۱، « لو خرج القائم لقد ان کره الناس، یرجع الیهم شاباً موفّقاً، فلا یثبت علیه الاّ کل مؤمن اخذ الله میثاقه فی الذر الاول ».

۲- منتخب الاثر، ص۲۸۵: « لوقام المهدی لَان کره الناس لأنه یرجعُ الیهم شابا و هم یحسبونه شیخاً کبیرا ».

۳- منتخب الاثر، ص۲۸۵ « ان القائم اذا خرج کان فی سنّ الشیوخ منظر الشباب، قویاً فی بدنه لَو مدّیدهُ الی اعظم شجره علی وجه الارض لقلعها، ولو صاحَ بالجبالِ تَدَکدکت صُخورُها، لایضعُ یده علی عبد الا صار قلبُهُ کزُبر الحدید ».

جوانی ظهور خواهد کرد. (۱)

در این باره که امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به صورت جوان ظاهر می شود، هیچ گونه شک و تردید نداریم و افرادی که قبول این مطلب برایشان مشکل است، اگر به تاریخ مراجعه کنند، نمونه هایی از این رویداد را می یابند.

قدرت خداوند متعال و شگفتی های جهان آفرینش آن قدر زیاد است که این مسأله برای افراد معمولی نیز رخ داده است. نصر بن دهمان که یکی از سالخوردگان قبیله «غطفان» بود و عمرش از صد و نود سال می گذشت و قدش خمیده و عقلش از دست رفته بود، بار دیگر به جوانی بازگشت و مویش سیاه شد.(۲)

ظهور همراه با طراوت جوانی، یکی از چشمه های قدرت پروردگار است و هرکس قدرت بی کران خداوند متعال را باور داشته باشد، در ایام ظهور در این رابطه شک و تردید نمی کند. همه تردیدها از ضعف ایمان به قدرت پروردگار سرچشمه می گیرد.

امام حسن مجتبی علیه السلام در این باره می فرماید:

نهمین فرزند برادرم حسین علیه السلام، پسر بانوی کنیزان

ص:۷۶

۱- غیبت طوسی، ص۴۲۱: «... یظهر فی صوره فتی موفق ابن ثلاثین سنه »؛ در غیبت نعمانی، ص۲۶۹، به جای «فتی» واژه «شاب» آمده است؛ معجم احادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۴، ص۷۷.

۲- غیبت طوسی، ص۴۲۱؛ منتخب الأنوار المضیئه، ص۱۸۹؛ این مسأله از طریق اهل سنت هم ذکر شده است با ر.ک: بحارالانوار، ج۵۱، ص۲۳۷؛ کمال الدین، ج۲، ص۵۵۵.

است که خداونـد، عمر او را در دوران غیبتش طولا‌نی کنـد؛ آن گاه با قـدرت خود او را به صورت جوان چهل ساله ای ظاهر نماید، تا دانسته شود که خداوند بر هر چیز توانا است.(۱)

ص:۷۷

۱- کمال الـدین، ج۱، ص۳۱۵، ب۲۹، ح۲؛ بحارالانوار، ج۵۲، ص۲۷۹؛ معجم احـادیث الامـام المهـدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۳، ص۱۶۵، «التاسع من ولد اخی الحسـین، ابن سیده الاماء یطیلُ الله عُمرهُ فی غیبه ثم یظهره بقدرته فی صوره شاب ذی اربعین سنه ذلک لیعلم ان الله علی کل شیءٍ قدیر».

بخش چهارم: وظایف جوان منتظر

اشاره

ص:۷۹

حال که دانسته شد جوانان، نقش کلیدی در دولت جوان امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف دارند، شایسته است برای ظهور، زمینه سازی کنند و مهم ترین زمینه سازی هم عمل به وظایف این دوران می باشد.

مرحوم آیت الله موسوی اصفهانی در کتاب مکیال المکارم با توجه به آیات و روایات، بیش از هشتاد وظیفه برای انسان منتظر بیان کرده است.(۱) ما در این بخش، وظایف اصلی و مهم جوان منتظر را یادآور می شویم:

۱. معرفت؛ ۲.محبت؛ ۳. اطاعت؛ ۴. فعالیت.

۱. معرفت

اشاره

یکی از مسائل حیاتی و اساسی انسان، شناخت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است که مایه رشد و تعالی است.

گر معرفت دهندت بفروش کیمیا را

گر کیمیا دهندت، بی معرفت گدایی

حضرت علی علیه السلام درباره اصل معرفت در هر امری به کمیل می فرماید:

۱- مکیال المکارم، ج۲، ص ۱۸۱- ۵۶۸ .

ای کمیل! هیچ حرکت و فعالیتی نیست، مگر این که در آن نیازمند شناخت و آگاهی هستی.(۱)

مهدویت نیز معرفت و شناخت می طلبد و مهم ترین شناخت ها در این حوزه عبارت است از:

الف: شناخت امام (امام شناسی)

ب: شناخت حقوق امام (حق شناسی)

ج: شناخت آفات و خطرات (آسیب شناسی)

بنابراین لازم است این سه موضوع بررسی شود.

الف. امام شناسی

اشاره

شناخت امام علیه السلام دو جنبه دارد:

۱. امام کیست و چه خصوصیاتی دارد؟

۲. امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف کیست و چه ویژگی هایی دارد؟

درباره قسمت اول، تا کنون کتاب های مناسبی نوشته شده است(۲) و بسیار مناسب است این بحث ها به طور جدی دنبال شود؛ زیرا شناخت این رتبه و جایگاه، مورد عنایت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز می باشد.

یکی از خدمتگزاران امام حسن عسکری علیه السلام به نام ابونصر پیش از غیبت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به حضور آن حضرت مشرف می شود. امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف از او می پرسد: «آیا مرا

۱- تحف العقول، ص۱۷۱: « یا کمیل! ما من حرکه الا و انت محتاج فیها الی معرفه ».
۲- ر.ک. محمد مهدی میرباقری، امام شناسی ؛ محمد بیابانی اسکویی، معرفت امام ؛ بنی هاشمی، معرفت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف ؛ سید محمد هادی صدرالحفاظی، شمیم آشنایی .

می شناسی؟» پاسخ می دهد: «آری؛ شما سرور من و فرزند سرور من هستید.» امام می فرماید: «مقصود من چنین شناختی نیست». ابونصر می گوید:« خودتان بفرمایید». امام می فرماید:

من، آخرین جانشین پیامبر خدا هستم و خداوند به (برکت) من بلا از خاندان و شیعیانم دور می کند.(۱)

چقدر زیباست! امامی که هنگام غیبتش، این قدر به ما نفع می رساند و از ما بلا دفع می شود، وقتی که ظهور کند، چقدر به ما نفع می رساند؟!

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف به سبب ویژگی هایی که دارد، سرپرست انسان ها و واسطه بین خلق و خالق است. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف تداوم امامت امامان علیهم السلام، واسطه فیض الهی و مظهر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم است. شناخت درست امام، طریق معرفت واقعی به خدا است. امام صادق علیه السلام می فرماید:

... ما بر شما سه حق داریم: این که به فضل ما معرفت یابید، پیرو ما باشید و منتظر فرج ما باشید... .(۲)

امام علیه السلام شخصیت ممتازی است که به تناسب جایگاه والای پیشوایی و رهبری، دارای ویژگی هایی است که ما در این جا به برخی از آن ها اشاره می کنیم:

۱- کمال الدین، ج۲، ص۱۷۱: « أنا خاتم الأوصیاء و بی یدفع الله البلاء من اهلی و شیعتی ».
۲- اصول کافی، ج۲، ص۱۷۳، باب حق المؤمن علی اخیه: «ثلاثه لنا، ان تعرفوا فضلنا، و ان تطئوا عقبنا و اَن تنظروا عاقبتنا...» .

علم امام

امام که سمت پیشوایی و رهبری مردم را به عهده دارد، لازم است تمام زوایای دین را بشناسد و به قوانین آن آگاهی کامل داشته باشد؛ با تفسیر آیات قرآن و تطبیق آن با سنت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، به تبیین معارف دین بپردازد؛ به همه سؤالات و نیازهای مردم در موضوعات مختلف پاسخ دهد و آن ها را به بهترین شیوه راهنمایی کند. بدیهی است چنین مرجع علمی می تواند مورد اعتماد و تکیه گاه توده ها قرار گیرد. چنین احاطه علمی تنها به واسطه اتصال به علم الهی حاصل می شود. به همین دلیل، شیعه معتقد است علم امامان و جانشینان واقعی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم برگرفته از علم بیکران خدایی است.

امام علی علیه السلام درباره علامت های امام برحق می فرماید:

امام، آگاه ترین فرد است به حلال و حرام خدا و احکام گوناگون و اوامر و نواهی او و هر آن چه مردم به آن نیازمند هستند.(۱)

عصمت امام

یکی از صفات مهم امام و شرایط اساسی امامت، «عصمت» است و آن، ملکه ای است که بر اثر علم به حقایق امور و اعمال اراده ای قوی به وجود می آید. دارا بودن چنین کمالی در شخص، مانع ارتکاب هر نوع گناه یا دچار شدن به هر نوع غفلت و اشتباه از سوی او

۱- محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج۱، ح۸۶۱.

می شود. امام به سبب برخوردار بودن از چنین جایگاهی و با استفاده از تعالیم قرآن و سنت نبوی صلی الله علیه و آله و سلم و بهره گیری از عناصر کارآمد، حکومتی اسلامی را پی ریزی می کند.

آراستگی به کمالات اخلاقی

امام که پیشوا و راهبر جامعه است، باید از همه بدی ها و رذائل اخلاقی دور باشد و در مقابل، از همه کمالات اخلاقی در عالی ترین حدّ آن برخوردار باشد؛ زیرا او در جایگاه انسان کامل، بهترین الگو برای پیروان خود به شمار می رود.

امام رضا علیه السلام فرمود:

برای امام علیه السلام نشانه هایی است: او داناترین،... پرهیزگارترین، بردبارترین، شجاع ترین، سخاوتمندترین و عابدترین مردم است.(۱)

به علاوه او در مقام جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، در پی تعلیم و تربیت انسان ها است؛ بنابراین خود باید پیش از همگان و بیش از آنان، به اخلاق الهی آراسته باشد.

امام علی علیه السلام می فرماید:

کسی که [به امر خدا] خود را امام مردم قرار داده است، بر او است که پیش از تعلیم دیگران به تعلیم خود همت گمارد و باید دیگران را به وسیله رفتار خود تربیت کند، پیش از آن که با گفتار تربیت کند.(۲)

۱- معانی الاخبار، ج۴، ص۱۰۲.

۲- میزان الحکمه، باب ۱۴۷، ح ۸۵۰.

نصب امام از سوی خدا

از دیدگاه شیعه، تعیین امام و جانشین پیامبر تنها به دستور خدا و انتخاب او صورت می گیرد و پس از آن، پیامبر، امام را معرفی می کند؛ بنابراین هیچ فرد یا گروهی حق دخالت در این امر را ندارند. برای درک ضرورت نصب امام از سوی خداوند، نکاتی را یادآور می شویم:

الف. به فرموده قرآن، حاکم مطلق بر همه چیز خداوند است و همه باید تنها از او اطاعت کنند. بدیهی است این حاکمیت می تواند از سوی خداوند به هر کسی ـ مطابق شایستگی و مصلحت ـ داده شود. پس همان گونه که پیامبر به وسیله خدا انتخاب می شود، امام نیز به تعیین الهی، بر مردم ولایت می یابد.

ب. پیش از این، برای امام ویژگی هایی از قبیل عصمت، علم و... بیان کردیم. روشن است که یافتن و شناختن کسی که دارای این صفات ـ آن هم در عالی ترین درجه ـ باشد، تنها به وسیله خداوند امکان پذیر است که دانای به آشکار و نهان انسان ها است؛ همان گونه که خداوند در قرآن کریم به حضرت ابراهیم علیه السلام می فرماید:

)إِنِّی جَاعِلُک لِلنَّاسِ إِمَاماً((۱)

من تو را برای مردم،امام قرار دادم.

ص:۸۵

۱- بقره (۲)،۱۲۴.

در پایان این گفتار، مناسب است بخشی از بیانِ زیبای پیشوای هشتم، حضرت امام رضا علیه السلام را بیاوریم که درباره مقام امام و ویژگی های او است:

آن ها [که در امر امامت اختلاف کردند و گمان کردند امامت امری انتخابی است] نادانی کردند... مگر مردم، مقام و منزلت امام را میان امت می دانند، تا روا باشد که به اختیار و انتخاب ایشان واگذار شود؟!

همانا امامت، قدرش والاتر و شأنش بزرگ تر و منزلتش عالی تر و مکانش رفیع تر و عمقش ژرف تر از آن است که مردم با عقل خود به آن برسند یا با آرای خود آن را دریابند... همانا امامت، مقامی است که خدای عزوجل بعد از رتبه نبوت و خُلّت (مقام خلیل اللّهی) در مرتبه سوم به ابراهیم علیه السلام اختصاص داد... امامت، خلافت خدا و خلافت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و مقام امیرالمؤمنین علیه السلام و میراث حسن و حسین علیهما السلام است. به راستی که امامت، زمام دین و مایه نظام مسلمین و صلاح دنیا و عزّت مؤمنان است... کامل شدن نماز، روزه، حج، جهاد و... نیز حفظ مرزها، به سبب امام [پذیرفتن ولایت] است.

امام، حلال خدا را حلال و حرام او را حرام می کند [و مطابق احکام واقعی پروردگار، حکم می کند] و حدود الهی را به پا می دارد و از دین خدا حمایت کرده و با حکمت و موعظه نیکو و دلیل رسا به راه پروردگار دعوت می کند.

امام، مانند خورشید طلوع کننده است که نورش عالم را فرا می گیرد و خودش در افق است؛ به

گونه ای که دست ها و دیـدگان به او نرسد. امام، ماه تابان، چراغ فروزان، نور درخشان و سـتاره راهنما در شدت تاریکی ها و در راه های شـهرها و کویرها و درگرداب دریاها [و نجات دهنـده از انواع فتنه ها و نادانی ها] است... . امام، انیس همراه و پدر مهربان و برادر تنی و مادر نیکوکار به فرزند کوچک و پناهگاه بندگان در مصیبت های بزرگ است. امام، کسـی است که از گناهـان، پـاک و از عیـب هـا برکنـار است. او به دانش مخصـوص و به خویشـتن داری و حلم نشـانه دار است... . امـام، یگـانه روزگار خویش است و کسـی به [ساحت] او نزدیک نمی شود و هیچ دانشـمندی با او برابر نمی گردد. نه کسی جای او را می گیرد و نه برای او مثل و مانند یافت می شود... .

پس کیست که بتوانـد امـام را بشـناسد یا انتخاب امام برای او ممکن باشـد؟! هیهات هیهات! این جا خردها گم شـده و عقل ها سرگردان و حیران گردیـده است. [این جا] دیـده ها بی نور، بزرگان کوچک، حکیمان متحیر... و سـخن دانان درمانـده اند از این که بتوانند یکی از شؤون یا فضیلت های امام را توصیف کنند و آنان همگی به عجز و ناتوانی اعتراف می کنند...(۱)

یـادآوری این مطلب لازم که است برای شـناخت جایگاه و نقش امام در هستی، توجه و تأمل در فرازهای زیارت جامعه کبیره نیز بسیار راه گشا است.

ص:۸۷

۱- کافی، ج۱، باب۱۵، ح۱، ص۲۵۵.

اما قسمت دوم، یعنی «مهدی شناسی» نیز اهمیت زیادی دارد. شناخت امام زمان و حجت عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف بسیار لازم و ضروری است؛ زیرا شناخت او رمز حیات و هویت ما است.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

هر کس بمیرد و امام زمانش را نشناسد، [علاوه بر زندگی جاهلی] به مرگ جاهلیت می میرد.(۱)

شاعر اهل بیت علیهم السلام «سید حمیری» که مذهب کیسانیه اختیار کرده بود _ یعنی بعد از حضرت امام حسین علیه السلام به امامت برادر آن حضرت، محمد حنیفه معتقد بود _ با وجود همه اشعاری که در حق اهل بیت علیهم السلام داشت و مبارزه ای ادبی که با دشمنان آنان انجام داد، با خبر شد که امام صادق علیه السلام او را کافر نامیده است. نزد آن حضرت آمده، عرض کرد: «آیا من با همه محبتی که به شما دارم و با دشمنان شما مخالفت می کنم، کافرم»

امام فرمود:

در حالی که به امام زمانت ایمان نداری، اعتقادت به ولایت امامان پیشین و محبت تو به ما و دشمنی با دشمنان، برای تو سودی نخواهد

ص:۸۸

۱- کمال الدین، ج۲، ص۴۰۹؛ علامه مجلسی رحمه الله در بحارالانوار، ج۲۳، ص ۹۳ -۷۶ بابی را با همین عنوان قرار داده و چهل حدیث را به همین معنا از راویان بسیار روایت کرده است: « من مات و لم یعرف امام زمانه مات میته الجاهلیه ».

بخشید.(۱)

تمام وظایف منتظر، مرتبط با معرفت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است. اگر معرفت حاصل شود، وظایف معنا دارد. این معرفت، فوائد بسیاری هم دارد. امام محمد باقر علیه السلام می فرماید:

کسی که بمیرد در حالی که امام خود را شناخته باشد، جلو افتادن یا تأخیر امر [ظهور] به او زیان نمی رساند. و کسی که بمیرد در حالی که امام خود را شناخته است مانند کسی است که در خیمه امام و همراه او بوده است.(۲)

گفتنی است این معرفت و شناخت، چنان مهم است که در کلام معصومان علیهم السلام آمده است که برای به دست آوردن آن، لازم است از خداوند طلب یاری شود.

امام صادق علیه السلام فرمود:

در زمان غیبت طولانی امام مهدی علیه السلام باطل گرایان [در اعتقاد و دین خود] به شک و تردید گرفتار می شوند.

زراره ــ از یاران خاص امام ــ گفت: «اگر من آن زمان را شاهد بودم، چه عملی انجام دهم؟»

امام صادق علیه السلام فرمود: این دعا را بخوان:

خدایا! خود را به من بشناسان که اگر خویش

۱- بحارالانوار، ج۴۷، ص۳۲۰: « و ما ینفع کذاک و أنت کافر بحجه الدهر و الزمان ».
۲- اصول کافی، ج۱، باب۸۴، ح۵، ص۴۳۳، «من مات و هو عارف لامامه لم یضّرهُ تقدّم هذا الأمر او تأخّر وَ من ماتَ وَ هُوَ لامامِهِ کانَک مَن هو مَعَ القائمِ فی فُسطاطِهِ.

را به من نشناسانی، هیچ گاه پیامبرت را نخواهم شناخت. خداوندا! پیامبرت را به من بشناسان که اگر او را به من معرفی نکنی، هرگز حجتت را نمی شناسم. پروردگارا! حجتت را به من بشناسان که اگر او را به من نشناسانی، از دینم منحرف خواهم شد.(۱)

همچنین امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند از بندگان عملی را نمی پذیرد، مگر به معرفت و شناخت ما.(۲)

ب. حق شناسی

اشاره

شناخت حق، علاوه بر شناخت عظمت و شخصیت امام علیه السلام، موجب دل دادگی به آن حضرت می شود؛ زیرا امام مهدی علیه السلام بر انسان ها حقوقی دارد که شناخت این حقوق و مراعات آن، بسیار لازم و پرنتیجه است.(۳)

۱- غیبت نعمانی، باب ۱۰، فصل سوم، ح۶، ص ۱۷۰؛ کمال الدین، ج۲، ص۳۴۳؛ کافی، ج۱، ص۳۳۷: «اَللّهُمَّ عَرِّفْنی نَفْسَک فَاِنَّک اِنْ لَمْ تُعَرِّفْنی نَفْسَک لَمْ اَعْرِفْ نَبِیَّک اللّهُمَّ عَرِّفْنی رَسُولَک فَاِنَّک اِنْ لَمْ تُعَرِّفْنی رَسُولَک لَمْ اَعْرِفْ حُجَّتَک اَللّهُمَّ عَرِفْنی حُجَّتَک فَاِنَّک اِنْ لَمْ تُعَرِّفْنی حُجَّتَک ضَلَلْتُ عَنْ دینی».

۲- اصول کافی، ج۱، ص۱۴۲، باب النوادر: « لایقبل الله من العباد عملاً الا بمعرفتنا ».

۳- در اصول کافی، ج۱، ص۴۰۵ بابی با این عنوان داریم: « باب ما یجب من حق الامام علی الرعیه و حق الرعیه علی الامام » و در دعای ندبه عرضه می داریم: « و أعنّا علی تادیه حقوقه الیه ».

صاحب مکیال المکارم(۱) در این باره هشت حق نام برده و توضیحات زیبایی می نویسد که فهرست این حقوق را این جا ذکر می کنیم:

۱. حق وجود

خداوند متعال به برکت معصومان علیهم السلام، موجودات را آفریده است و امروز وجود و هستی ما مرهون و مدیون امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.(۲)

۲. حق بقای در دنیا

روایات زیادی، قلب عالم امکان و هسته مرکزی جهان هستی را امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف معرفی می کند(۳)، و این که اگر یک روز زمین از حجت خالی باشد، اهل خود را فرو می برد؛ بنابراین بقای ما مرهون وجود امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

۳. حق خویشاوندی با پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

براساس آیه شریفه ((قل لا اسئلکم علیه أجراً الاّ المودّه فی القربی)) (۴) امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف حق قرابت و خویشاوندی با پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را دارا است؛ که باید آن را مراعات کرد.

۱- مکیال مکارم، ج۱، ص۸۹_۱۰۰.

۲- در این رابطه، حدیث نسبتاً طولانی و زیبایی در کمال الدین، ج۱، ص۲۵۴ آمده است.

۳- در این رابطه، بیش از پانزده روایات در کتاب او خواهد آمد، ص۱۸۵-۱۷۸ آمده است.

۴- شوری (۴۲)،۲۳.

۴. حق نعمت و واسطه آن

همه بهره ها و استفاده هایی که مردم دارند، به برکت وجود امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. در دعای ندبه می گوییم:

این السبب المتصل بین الارض و السماء؛

کجا است آن وسیله ای که فیوضات آسمان را به اهل زمین می رساند.

۵. حق پدر بر فرزند

امام علیه السلام حق پدری بر همه مردم دارد. براساس روایت امام رضا علیه السلام که می فرماید: «امام؛ همدم همراه و پدر مهربان است»،(۱) امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف پدر هستی محسوب می شود و وظیفه همگان، احسان به او است.

۶. حق سید بر بنده

همان طور که در زیارت جامعه کبیره درباره اهل بیت علیهم السلام آمده است، آنان سید و سرور عالم هستند.(۲) انسآن ها باید سخنان آنان را با گوش جان شنیده و به آن ها عمل کنند. از امام کاظم علیه السلام روایت شده است که فرمود:

مردم، در اطاعت کردن، بندگان ما هستند.(۳)

۷. حق عالم بر دانش پژوه

براساس آیه شریف ((... فَاسئَلُواْ أَهْلَ الذِّکرِ إِن کنتُمْ لاَ

۱- اصول کافی، ج ۱، ص ۲۰۰ «الامام الانیس الرفیق والد الشفیق» .

۲- شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان، زیارت جامعه کبیره: «ساسه العباد» .

۳- اصول کافی، ج ۱، ص ۱۸۷.

تَعْلَمُونَ))(۱)، خداوند به همه مردم دستور داده است به سخنان در علم ــ یعنی اهل بیت علیهم السلام ــ رجوع کنند.(۲) امروزه تنها مصداق آخرین ذخیره خداوند متعال از اهل بیت علیهم السلام وجود نازنین امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

۸. حق امام بر مردم

از آن جا که وجود مبارک امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف امام زمان ما است، در جایگاه رهبر، بر ما حقوقی دارد. از امام محمد باقر علیه السلام درباره : حق امام بر مردم پرسیدند؛ فرمود:

حق او بر آن ها این است که آنچه امام می فرماید بشنوند و از او اطاعت کنند.(۳)

در روایت دیگری حضرت علی علیه السلام در این رابطه می فرماید:

مهم ترین حق، حق والی و زمامدار بر ملت است.(۴)

ج. آسیب شناسی

اشاره

آسیب شناسی(۵) از واژه (Pothos) گرفته شده، که به معنای آسیب و رنج است و ریشه ای یونانی دارد. آسیب شناسی، یعنی شناخت عوامل و نشانه های

ص:۹۳

۱- انبیاء (۲۱)،۷.

۲- در تفسیر البرهان و تفسیر صافی، روایاتی ذکر شده که اهل ذکر، همان اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم هستند.

۳- اصول کافی، ج۱، ص۴۰۵.

۴- روضه کافی، ص۳۵.

۵- Pathology

آسیب پذیری انسان در زندگی اجتماعی. منشأ این آسیب ها ممکن است مادی یا غیرمادی باشد.(۱)

دانشمندان علوم اجتماعی آسیب شناسی اجتماعی(۲) را با درهم شکستن سازمان اجتماع مترادف می دانند و بر این باورند که آسیب شناسی اجتماعی، هرگونه سستی و از هم گسیختگی الگوهای روابط اجتماعی را در بر می گیرد.(۳)

به طور کلی با توجه به مطالب یاد شده، آسیب شناسی مهدویت عبارت است از:

شناخت موارد انحراف یا سوء استفاده شده از مباحث مهدویت که باعث توقف یا از هم گسیختگی نظام ارزشی مهدویت است، همراه بررسی علل و راه های درمان و پیشگیری از آن.(۴)

در این بخش برآنیم تا به بررسی آسیب هایی که در مورد مسأله مهدویت امکان پذیر بوده و در دوران غیبت رخ می دهد بپردازیم.

۱- آراسته، فرهنگ اصطلاحات .

۲- Social Pathology

۳- هدایت الله ستوده، آسیب شناسی اجتماعی، ج۵، ص۱۵.

۴- در این رابطه مطالب ارزشمندی در کتاب نگین آفرینش، ص۲۳۱؛ انتظار بایدها و نبایدها، ص۱۱۵؛ فصلنامه تخصصی انتظار، شماره۱، مقاله دکتر خسرو باقری و ش ۱۵، مقاله آقای محمد صابر جعفری آمده که در این بخش از مقاله آقای جعفری استفاده شده است. ضمناً این مقاله با عنوان «اندیشه مهدویّت و آسیب ها» در قالب کتاب چاپ شده است.

برداشت نادرست از انتظار

درباره انتظار دو دیدگاه وجود دارد: یکی انتظار سازنده؛ به این معنا که انتظار به معنای ناخشنودی از وضعیت موجود و تلاش برای رسیدن به وضعیتی مطلوب است. دیگر این که در مقابل این دیدگاه سلیم، یک برداشت انحرافی وجود دارد که انتظار به معنای دست روی دست گذاشتن و قانع بودن به وضع موجود و عدم کوشش برای تحقق وضعی برتر است، تا خود حضرت ظهور کرده و کارها را اصلاح نماید.

باید اذعان داشت که حرکت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف مانند دیگر امور جهان روال طبیعی دارد و بنا نیست همه امور به صورت معجزه باشد؛ بنابراین قیام آن حضرت نیز نیازمند زمینه سازی و آمادگی است. باید تلاش کنیم و زمینه را برای ظهور فراهم نماییم.

همان طور که حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ظلم و جور را ریشه کن می کند و عدل را در سراسر گیتی می گستراند، مقدمات آن نیز باید این هدف را دنبال کند و برای نزدیکی آن، به اصلاح امور بپردازد.

تعجیل

یکی دیگر از آسیب ها، عجله داشتن در تحقق امر ظهور است. شتاب زدگی در این امر، در روایات ما بسیار نکوهش شده است. مرحوم صدوق در کمال الدین نقل کرده است که امام جواد علیه السلام فرمود:

در دوران غیبت، شتاب زدگان در امر ظهور هلاک

ص:۹۵

می شوند.(۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

شتاب مردم برای این کار، آن ها را هلاک می سازد. خداوند به سبب شتاب مردم، شتاب نمی کند. برای این امر، مدتی است که باید پایان پذیرد. اگر پایانش فرا رسد، آن را ساعتی پیش و پس نیفکند.(۲)

توقیت (تعیین زمان ظهور)

یکی دیگر از آسیب ها، توقیت، به معنای تعیین وقت ظهور است؛ چرا که حکمت الهی بر این است که وقت ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بر بندگان مخفی بماند؛ بنابراین احدی نمی تواند زمانی برای ظهور تعیین کند. مفضل بن عمر می گوید: از مولایم امام صادق علیه السلام پرسیدم: «آیا ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف وقت معینی دارد که مردم آن را بدانند؟» فرمود:

این چنین نیست که خداوند برای آن وقت تعیین کرده باشد که شیعیان ما آن را بدانند. ای مفضل! برای آن، وقتی تعیین نمی کنم. وقتی هم نمی شود برای آن معین کرد. آن کس که برای ظهور مهدی

۱- کمال الدین، ج۲، باب۳۶، ص۳۷۸؛ بحارالانوار، ج۵۱، ص۳۰؛ معجم احادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۴، ص۱۷۸: « یهلك فیها المتسعجلون ».

۲- کافی، ج۱، ص۳۶۹؛ غیبت نعمانی، ص، ب۱۶، ح۵؛ بحارالانوار، ج۵۲، ص۱۸۸؛ معجم احادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۳، ص۴۱۸؛ «انما هلك الناس من استعجالهم لهذا الامر. ان الله لایعجل لعجله العباد ان لهذا الامر غایه ینتهی الیها فلو قدبلغوها لم یستقدموا ساعه ولم یستأخروا» .

ما وقتی تعیین کند، خود را در علم خداوند شریک دانسته و مدعی شده که از اسرار خداوند آگاه شده است.(۱)

فضیل از امام باقر علیه السلام پرسید: «آیا برای این امر وقتی معین است؟» آن حضرت سه مرتبه فرمود:

آنان که وقتی برای آن تعیین می کنند، دروغ می گویند.(۲)

ابو بصیر می گوید از امام صادق علیه السلام درباره امام زمان علیه السلام پرسیدم. حضرت فرمود:

آن کس که وقتی برای [ظهور] تعیین می کند، دروغ می گویند. ما اهل بیت، زمانی تعیین نمی کنیم.(۳)

در روایت دیگر فرموده است:

آن کس که وقتی تعیین کند، دروغ گفته است... ما در گذشته وقتی تعیین نکرده ایم و در آینده نیز هرگز وقتی برای آن تعیین نخواهیم کرد.(۴)

در برخی روایات، علت عدم تعیین وقت، بیان شده است. امام جواد علیه السلام فرمود:

اگر برای این امر وقتی تعیین شود، دل ها را قساوت می گیرد و توده مردم از اسلام

۱- بحارالانوار، ج۵۳، ص۲، باب۲۸.

۲- غیبت طوسی، ص۴۲۵ .

۳- غیبت نعمانی، ص۲۹۳، « کذب الوقّاتون، انّا اهل بیت لانوقّت » .

۴- غیبت طوسی، فصل۷، ص۴۲۶، « کذب الموقتون، ما وقّتنا فیما مضی ولا وقّت فیما یستقبل» .

برمی گردند. بگویید: چه زود است! چقدر نزدیک است! تا دل مردم آرام گیرد و فرج نزدیک شود.(۱)

ملاقات گرایی

از آسیب هایی که در عصر غیبت برای منتظران اتفاق می افتد، مدعیانی هستند که بی دلیل یا به ساده ترین اتفاق، ادعای ملاقات می کنند یا کسانی که تمام وظیفه خویش را رسیدن به دیدار حضرت می پندارند و از باقی وظایف غافل شده و افراد را تنها به این عمل ــ به عنوان برترین وظیفه ــ فرا می خوانند. پیامدهای این امر عبارت است از:

ــ یأس و ناامیدی در اثر عدم توفیق دیدار؛

ــ توهم گرایی و خیال پردازی؛

ــ استقبال از مدعیان مهدویت و مدعیان ملاقات؛

ــ دور ماندن از انجام وظایف اصلی، به دلیل اهتمام بیش از اندازه به دیدار؛

ــ بدبینی به امام عجل الله تعالی فرجه الشریف، به دلیل عدم دیدار؛

مدعیان دروغین مهدویت و نیابت خاصه و عامه

اشاره

در هر عصر، عده ای به دروغ ادعای مهدویت کرده یا دیگران چنین نسبتی به آنان داده اند و بدین وسیله،

۱- کافی، ج۱، باب کراهیه التوقیت، ص۳۸۹؛ معجم احادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۴، ص۲۹۶-۱۳۷، «لو عیّن لهذا الامر وقت لقست القلوب ولرجع عامه الناس عن الاسلام ولکن قالوا: ما اسرعه! ما اقربه! تألفاً لقلوب الناس و تقریبا للفرج ».

فرقه هایی ایجاد نموده انـد؛ چه در دوره غیبت صـغرا و چه در دوره غیبت کبرا. کسانی نیز بوده انـد که نیابت خاصه یا وکالت امام را به دروغ ادعا کرده اند. ادعاهای این افراد، به صورت های متفاوتی بیان شده است؛ از قبیل:

الف. ادعای مهدویت؛(۱)

ب. ادعای نیابت خاصه، وکالت، بابیت یا افرادی که مـدعی هسـتند هر موقع بخواهنـد، می توانند امام را ببینند و مشـکلات، به واسـطه آنان حل می شود. آن ها ادعا می کننـد واسـطه و باب میان مردم و امام هسـتند و پیامی از امام آورده اند یا پیامی برای امام می برند.(۲)

ج. ادعای نیابت عامه: عـده ای خود را به جای علمای ربانی، مراجع عظام تقلیـد و فقها، نایب عام حضـرت معرفی می کننـد. با ایـن که در این عصـر، عقـل و نقـل، وظیفه همه را روشن سـاخته است و آن، مراجعه به علمـا و فقهـا است. اینـان راهی دور از قرآن، سـنت و عقل را برگزیده و سـیر و سلوکی معرفی می کنند و ره نرفته، ره می آموزند.(۳) پیامدهای این امر عبارت است از:

ــ گمراهی مردم؛

۱- غیبت طوسـی، فصل۶، باب ذکر المـذمومین الـذین ادعوا البابیه و السـفاره کذبا و افتراء لعنهم الله، ص۳۹۷؛ فصلنامه انتظار، ش۸ و۹ و ۱۰، مقاله متمهدیان و مدعیان دروغین مهدویت، محمدرضا نصوری.

۲- غیبت طوسی، فصل۶، باب ذکر المذمومین الذین ادعوا البابیه و السفاره کذبا و افتراء لعنهم الله، ص۳۹۷

۳- مانند دراویش، صوفیه و..... .

ـ دوری از مسیر اهل بیت علیهم السلام ؛

ـ به بازی گرفته شدن دین؛

- اختلافات دینی، در اثر متابعت از فرقه های انحرافی.

عدم پیروی از ولایت فقیه و نواب عام

یکی دیگر از آسیب هایی که وحدت جامعه اسلامی را خدشه دار ساخته و زمینه را برای فعالیت دشمنان دین و مهدویت فراهم می آورد، عدم پیروی از نواب عام امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است؛ با آن که در روایات، بر اطاعت از این بزرگواران تأکید شده است. پیامدهای این امر عبارت است از:

ـ گمراهی و ضلالت؛

ـ پراکندگی افراد و عدم وحدت در سایه رهبری واحد؛

ـ شکست پذیر بودن در مقابل دشمن.

این مسائل نمونه های بارزی از آسیب های مهدویّت است. شناخت این آفات بر همگان – به ویژه جوانان - لازم است، تا در دام افراد شیاد و سودجو نیفتند.

خلاصه کلام این که شناخت، امری حیاتی و ضروری برای نسل جوان و اولین و مهم ترین وظیفه آنان است. در سایه انجام این وظایف، دومین وظیفه که همان «محبت» است، چهره می نمایاند.

۲. محبت امام

اشاره

محبت، تابع معرفت و شناخت است و هرچه شناخت بیشتر شود، محبت شدیدتر خواهد شد.

هرگز دل من چون تو یار دگری

ص:۱۰۰

نگزید

برخاست که بگزیند یار دگرم بودی

محبت واژه زیبایی است که نزد همه انسان ها و فرهنگ ها ارزشمند تلقی می شود و نگاه هر گروهی از انسان ها به عالم هستی، اساس تفسیر این واژه است. آنان که نگاه واقع بینانه تری به عالم هستی دارند، ارزش سرمایه ای که فقط یک بار در اختیار آنان قرار گرفته و در پی آن، ابدیّت و جاودانگی است را با همه وجود درک کرده اند که خور و خواب و شهوت هیچ یک ارزش آن را ندارند که با روح انسانی که ثمر آن، کمال بی نهایت است، مبادله کنند. آنان، فقط کالای محبت را معادل روح خویش می بینند و لحظه ای محبت را با تمام جهان هستی معادل می شمرند که سالار شهیدان به خداوند عرضه داشت:

کالای آن بنده که از محبت خود چیزی نصیبش نفرموده ای، خسارت بوده است.(۱)

عاشق شو ارنه روزی کار جهان سرآید

ناخوانده درس مقصود از کارگاه هستی(۲)

اما نکته اساسی اینجا است: به چه کسی محبت کنیم؟ و برای چه محبت بورزیم؟

ص:۱۰۱

۱- بحارالانوار، ج۶۴، ص۱۴۲؛ مفاتیح الجنان، دعای عرفه امام حسین علیه السلام، «و خِسرت صفقه عبد لم تجعل له من حبّک نصیباً ».

۲- حافظ.

محبوب کیست؟

عـده ای دارای همّتی پست و هـدفی زودگـذر هسـتند و چون کودکان، فریفته هر چیزی می شونـد. در شب معراج خداونـد به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم خطاب می کند:

مانند کودکـان و خردسالاـن مبـاش که چون چشـمشان به سبز و زردی [مظاهر دنیوی] بیفتـد یا چیزی به آن ها چشانـده شود، فریفته می شوند.(۱)

اگر انسان براساس محبت حرکت کنـد و دارای همتی بلنـد باشـد، دنبال محبوب حقیقی می رود. ابراهیم خلیل برهان توحید را از راه محبت مطرح می کند:

(لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ)؛(۲)

من، زوال پذیرها را دوست ندارم.

چیزی که از بین رفتنی است، شایسـتگی محبت نـدارد و چون رفتنی است، عامل رنـج می شود؛ از این رو تنها انسان های الهی که فقط به خدا دل بسـته اند، امنیت روحی راستین دارند و در قیامت هم از سختی هایش در امانند. امام صادق علیه السلام می فرماید:

هر کس خداوند متعال را دوست بدارد، خداوند نیز او را دوست می دارد و هر شخصی را خداوند

ص:۱۰۲

۱- حر عاملی الجواهر السـنیه، ص۱۹۲؛ دیلمی ارشـاد القلوب، ج۱، باب۵۴، ص۱۹۹: «یا احمـد! احذَر ان تکونَ مثل الصبیّ اذا نظر الی الاخضر و الاصفر اَحَبَّه و اذا اُعطی شیئاً مِنَ الحلُو و الحامض اغتَرَّ ».

۲- انعام (۶)، ۷۶.

دوست بدارد، از امنیت یافتگان است.(۱)

از این رو است که هر روز از خداوند رسیدن به این راه را می طلبیم. امام صادق علیه السلام در این باره می فرماید:

«ما را به راه راست هدایت فرما» یعنی ما را به راهی هدایت فرما که موجب محبت تو شود.(۲)

به جهان خرم از آنم که جهان خرم از اوست

عاشقم بر همه عالم که همه عالم از اوست

محبت طرفینی

رابطه عاشق و معشوق، طرفینی است)یُحِبُّهُمْ وَیُحِبُّونَهُ(،(۳))رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ(،(۴))فَاذْکرُونِی أَذْکرْکمْ(.(۵)

اثر این محبت، آن است که هر گامی به سوی محبوب بر می داری، او چندین برابر به تو نزدیک تر می شود. در حدیث قدسی آمده است:

هر کس به سوی من یک وجب بیاید، من یک

۱- فتال نیشابوری روضه الواعظین، ص۴۱۶؛ سید محمد حسین طباطبائی، المیزان، ج۱، ص۳۸؛ «فمن احبّ الله عزوجلّ احبّه و من احبّه الله کانَ مِنَ الامنین» .

۲- شیخ صفت معانی الاخبار، ص۳۳: (اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِیم) ؛ یعنی: «ارشدنا للزومِ الطریق المودّی الی محبتک ».

۳- مائده (۵)، ۵۴.

۴- مائده (۵)، ۱۱۹.

۵- بقره (۲)، ۱۵۲.

قدم به سوی او می روم.(۱)

سید بن طاووس سالروز بلوغ فرزندش را جشن گرفت و گفت: این شادمانی به شکرانه آن است که نمردی و سن تو به حدی رسیده که سخن خدا متوجه تو شود و از امروز، تو مخاطب سخن الهی هستی.

داستان عاشق و معشوق، داستان پروانه و سوختن، فدا شدن و نور شدن است؛ چرا که عاشق، جز معشوق نبیند.«بابی انت و امّی»؛ یعنی فدایت شوم، در تو نیست و نابود شوم؛ به گونه ای که نه اسمی بماند و نه رسمی.

عاشقان حضرت مهدی علیه السلام این گونه با محبوب خویش سخن می رانند:

آنچه از مال و جان و فرزندان و خانواده و تمام آنچه خدایم به من عطا کرده است را به شما می بخشم.»

محبت و هدایت

با همه وجود، همراه او می روی؛ مبادا از راه بمانی. امیرمؤمنان فرمود:

بنگرید به دودمان پیامبرتان و به جهتی که در حیات انتخاب کرده اند، ملتزم باشید و از اثر آنان پیروی کنید. آنان هرگز شما را از هدایت بیرون نخواهند برد و به ضلالت و هلاکت بر نخواهند گرداند. اگر آنان از طلب چیزی باز ایستادند، شما

۱- بحارالانوار، ج۲۴، ص۹، « من تقرب الیَّ شِبراً تقرّبتُ الیه ذرعا ».

هم بایستید و اگر حرکت کردند، شما هم حرکت کنید. از آنان سبقت نگیرید که گمراه شوید، و از آنان عقب نمانید که به هلاکت افتید.(۱)

قطعاً محبت ورزیدن به امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف موجب فزونی هدایت می شود. کسی که عارف و عاشق مقام ولایت عصر باشد، سعی در اطاعت او دارد که یکی از مهم ترین آثار آن، هدایت است.

لازمه های محبت

اگر محب صادق شدی، رنگ محبوب به خود می گیری و بوی او داری. عبدالله بن حمّاد از امام صادق علیه السلام روایت کرده که یکی از یاران آن حضرت بر او وارد شد و عرض کرد: «فدایت گردم! به خدا قسم! من، شما و هر کس که دوستدار شما است را دوست می دارم. ای سرورم! چقدر شیعه شما زیاد است!» حضرت فرمود: «بگو آنان چه مقدارند؟» عرض کردم: «بسیار زیاد». حضرت فرمود: «می توانی آنان را بشماری؟» عرض کردم: «تعدادشان بیشتر از این ها است». امام علیه السلام فرمود:

آگاه باش هرگاه آن عده وصف شده _ که سیصد و ده و اندی هستند _ شمارشان کامل شود، آنچه شما می خواهید، خواهد شد؛ ولی شیعه ما کسی است که با عیب جویان ما هم نشینی نمی کند و با بدگویان ما هم سخن نمی شود و آنان را که با ما دشمن هستند،

ص:۱۰۵

۱- نهج البلاغه، خطبه۹۷.

دوست نمی دارد و با دوستان ما دشمنی نمی ورزد...(۱).»

هرگاه سنخیت با محبوب بیابی، او تو را دعوت خواهد کرد؛ چرا که نه تنها تو عاشق او هستی؛ بلکه در مقایسه با تو، او عاشق تر است. نه تنها تو منتظر دیدن او هستی؛ بلکه آن عزیز زهرا علیهما السلام هم برای دیدن چنین عاشقانی مشتاق است! به علی بن مهزیار اهوازی فرمود:

شب و روز انتظار آمدن تو را داشتیم؛ چه چیز آمدنت را نزد ما به تأخیر انداخت؟!(۲)

بنابراین، پس از برداشتن گام نخست و سیر در وادی «معرفت» و قدم نهادن در سرزمین «محبت»، سومین گام را باید برداشت.

۳. اطاعت

اشاره

یکی از زیبایی ها و لذت های جوانی، گذراندن عمر در اطاعت الهی است که باعث توجه و عنایت ربوبی است. پیامبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

خداوند جوانی را که جوانی خود را در اطاعت خدا سپری کند دوست دارد.(۳)

۱- غیبت نعمانی، ص۲۹۰، با اندکی تلخیص: « اما لو کمُلت العدّه الموصوفه ثلاثمائه و بعضه عشرک ان الذی تریدون... لایحب لنا مبغضا و لایبغض لنا محبنا... ».

۲- طبری دلائل الامامه، ص۵۴۱؛ معجم احادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۴، ص۴۵۶: « یا اباالحسن قدک نا نتوقعک لیلاً و نهاراً فما الذی اَبطأ بک علینا؟ »

۳- میزان الحکمه، ج۵، ص۹؛ « ان الله یحب الشابّ الذی یفنی شبابَه فی طاعه الله ».

بایـد دانست، اطاعت از ولیِ خـدا، هماننـد اطاعت از پروردگار است؛ از این رو سومین وظیفه که بسـیار لازم و ضـروری است، پیروی و اطاعت از امام زمان علیه السـلام است. محبت ورزیدن بدون پیروی، مانند شـعار بدون عمل است که صداقت در آن، جایی ندارد. خداوند متعال به پیامبرش می فرماید:

) قُـلْ إِنْ کنْتُـمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَـاتَّبِعُونِی یُحْبِبْکمْ اللَّهُ((۱) بگو، اگر خـدا را دوست می داریـد، از من پیروی کنیـد، تـا خـدا شـما را دوست بدارد.

امیرمؤمنان علیه السلام در تفسیر این آیه می فرماید:

پیروی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم محبت خدا است.(۲)

ادعـای محبت به خـالق هسـتی و خلیفه او وقتی راست است که شـخص مـدعی، پیرو اهـل بیت علیهم السـلام باشـد. کسـی که ادعای دوستی اولیای الهی را دارد، باید عمل به خواسـته آن ها سرلوحه اعمالش باشد و به هر اندازه در عمل با آن ها مخالفت داشته باشد، به همان میزان از محبت او کاسته خواهد شد.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

مَا أحبَّ اللهَ عَزَّوَجَلَّ مَنْ عَصاهُ؛

کسی که خدا را معصیت و نافرمانی می کند، او را دوست ندارد.

سپس به این شعر تمثیل کرد:

ص:۱۰۷

۱- آل عمران (۳)، ۳۱.

۲- کافی، ج۸، ص۲۷: « اتباعه صلی الله علیه و آله و سلم محبه الله» .

تَعْصِی الاِلَهَ وَ أَنتُ تُظْهِرُ حُبَّهِ

هذَا مَحالٌ فِی الْفِعالِ بَدیعٌ

لَوْ کانَ حُبُّک صادِقاً لَأَطَعْتَهُ

إِنَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ یُحِّبُّ مُطیعٌ(۱)

خدا را نافرمانی می کنی، آن گاه اظهار دوستی او می نمایی.

این از کارهای ناممکن و شگفت آور است! اگر در دوستی او صادق بودی، پیروی اش می کردی.

زیرا محبّ، فرماندار محبوب است.

جابر می گوید: امام باقر علیه السلام به من فرمود:

آیا کسی که ادعای تشیّع می کند، همین که بگوید ما را دوست دارد، کافی است؟! سوگند به خدا شیعیان ما نیستند، مگر آنان که تقوای الهی دارند و به امانتداری و زیادی ذکر خدا و روزه و نماز و نیکی به والدین و... شناخته می شوند.

جابر عرض کردم: «ای فرزند رسول خدا! امروز کسی را به این صفت نمی یابیم».

حضرت فرمود:

... آیا برای کسی کافی است بگوید: من علی علیه السلام را دوست دارم و ولایت او را می پذیرم؛ ولی با وجود این، در عمل کوتاهی می کند؟! نه؛ چنین نیست. اگر بگوید: من رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم را دوست می دارم ــ با این که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از علی علیه السلام برتر است ــ ولی روش او را دنبال نکند و به سنت او عمل ننماید، دوستی او فایده ای برای او نخواهد داشت؛ پس، از خدا بترسید و به آنچه پیش خدا

۱- امالی صدوق، ص۵۷۸؛ تحف العقول، ص۲۹۴؛ بحارالانوار، ج۷۴، ص۲۴.

است عمل کنید.

بین خـدا و هیـچ کسـی قرابـت [قـوم و خویشـی] نیسـت. محبـوب تریـن بنـدگان، نزد خـدای تعـالی [گرامی تریـن آن هـا] پرهیزکـارترین و فرمانبردارترین آن ها است. ای جابر! سوگنـد به خـدا ! نمی توان به خـدا تقرّب یافت، جز با اطاعت و پیروی. برائت کسـی از آتش، با ما نیست و بر خدای تعالی برای کسـی حجتی نیست. کسی که مطیع خدا باشد، دوست ما و کسی که از خدا سرپیچی کند، دشمن ماست. کسی جز با عمل و پاک دامنی و پارسایی به دوستی ما نمی رسد.(۱)

بنـابراین، عشق و عرفان به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشـریف، اموری را می طلبـد. قطعاً امام مهـدی عجل الله تعالی فرجه الشریف از جوانان انتظاراتی دارد که توجه به این انتظارات، زمینه ساز اطاعت از امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

انتظارهای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از جوانان

توقعات امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشـریف از شیعیان و - به ویژه، جوانان- بسیار روشن است. پیروی و یاری رساندن به اهل بیت علیهم السلام

ص:۱۰۹

۱- کافی، ج۲، ص۷۴؛ امالی صدوق، ص۷۲۵؛ تحف العقول، ص۳۰۳: «... لَیسَ بَینَ اللهِ وَ بَینَ أَحـدٍ قَرابَهٌ. أَحبُّ العِبـادِ إِلَی الله عَزَّ وَ جَـلَ [وَ أکرَمُهُم عَلَیهِ] أتقـاهُمْ وَ أعمَلُهُمْ بِطـاعَتِهِ. یـا جـابرُ، وَالله ما یَتَقَرَّبُ أَلَی اللهِ تَبارَک وَ تَعالَی الّا بِالطّاعَهِ. وَ مَا مَعَنَا بَراءَهٌ مِنَ النّـار. وَ لَـا عَلَی اللهِ لأحَـدٍ مِنْ حُجَّهٍ. مَنْ کـانَ لِلّهِ مُطیعاً، فَهُوَ لَنا وَلِیٌّ. وَ مَنْ کانَ لِلّهِ عَاصـیاً، فَهُوَ لَنَا عَـدُوٌّ. وَ ما تُنالُ وَلایَتُنا إلا بِالعَمَلِ وَ الوَرَعِ».

مهم ترین و اصلی ترین خواسته یوسف زهرا عجل الله تعالی فرجه الشریف است.(۱) احترام به پدر و مادر، انصاف با مردم، دوری از گناهان، پیروی از ولایت فقیه و زمینه سازی ظهور، از انتظارات مسلّم امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از جوانان است. صرف نیروها و استعدادهای جوانی در راستای خواست امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف به آن ارزش مضاعف می دهد.

همه جوانان، وقت و عمرشان را در اموری که به آن، دلبستگی دارند، صرف می کنند؛ اما انتظار امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف این است که عمر و استعداد هرکس در راه رضای خداوند و رشد و تعالی فرد و جامعه صرف شود و در راه باطل صرف نشود.

جوانی، دوره شور و تلاش است، و جوانان به طور قطع پرتلاش و پرتوان هستند؛ اما این قدرت و شور در چه راهی باید مصرف شود؟ البته بسیار روشن است که ورزش، رشد استعدادها، تفریح سالم و سرگرمی های سازنده، هیچ اشکالی ندارد؛ ولی تلاش در جهت امور ضروری و مشغول شدن به مسائلی که آینده ما را رقم می زند، درجه اول اهمیت را دارد و بسیار ضروری و شایسته است که در این وادی قدم برداریم.

امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام توصیه می فرماید:

کسی که خود را به امور غیر ضروری مشغول

۱- در این رابطه ر.ک: سید جواد رضوی، انتظارات حضرت مهدی از شیعیان، و مهدی شمس الدین، انتظارات امام زمان علیه السلام .

کند، امور ضروری را از دست می دهد.(۱)

با توجه به ضـرورت مباحث مهدویت، به کار بسـتن نیروی جوانی در این راه، از انتظارات امام زمان علیه السلام است. البته اگر در این فرصت، لغزشـی هم صورت پـذیرد، از چشم امـام زمـان عجـل الله تعـالی فرجه الشـریف مخفی نمی مانـد؛ ولی آن امام مهربان، برای توفیق جوانان در این راه دعا می کند.

بـا وجود آن که سـیمای برخی جوانان در تابلوی آخرالزمان منفی بیان شـده است، روزنه های امیـد زیادی به سوی جوانان باز است و می توانند، تصویر مثبت و زیبایی را از خود به جهانیان ارائه دهند.

جوان در آخرالزمان

در مصـاف تـاریخی حـق و باطـل، دو گونه جـامعه وجود دارد: یکـی جـامعه موجود آخرالزمـان، بـا منفی ترین نمره ای که می گیرد، و دوم آرمان شـهر زیبای ظهور، با بالاترین نمره ای که می توان فکر کرد. عصر آخرالزمان، جامعه جانکاه امروزی است و آرمان شهر ظهور، جامعه آرمانی آرزوهای فردا است.

در این قسـمت، به آسـیب هـای اجتماعی جوان در عصـر غیبت و راه کارهای برون رفت از آن، اشاراتی خواهیم کرد. روایاتی که چهره آخرالزمان و سیمای انسان های آن عصر را ترسیم می کند. برای برخی از

۱- غرر الحکم، ح۸۵۲۷؛ میزان الحکمه، ج۴، ص۲۷۹۱: « من شغّل نفسه بما لایجب، ضیع من امره ما یجب ».

افراد نسل جوان، آفاتی را یادآور شده اند. در روایتی از امیرمؤمنان، حضرت علی علیه السلام در این رابطه نقل شده است:

جوانان، غنا و مشروبات را حلال می شمارند.(۱)

همچنین از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده است:

چگونه می شود حال شما، هنگامی که جوانان شما به فسق و فجور بگروند، و بدتر از آن.(۲)

راه نجات از فتنه های آخرالزمان و رسیدن به آرمان شهر ظهور چگونه است؟ پل رسیدن به آن، چه نام دارد؟ این کوچه انتظار را چگونه باید طی کرد؟

با تمام مشکلات عصر غیبت، باید توجه داشت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف انسان های عالم را سرپرستی می کند و هر کس استعداد هدایت داشته باشد، تحت توجهات او هدایت می شود؛ حتی برابر جبهه باطل. تمام توان حضرت در جهت سرپرستی و هدایت عالم صرف می شود؛ بنابراین هر فرد شایسته ای که در مسیر قرار گیرد، پرتو انوار هدایت آن خورشید عالم تاب را جذب کرده و از آن بهره می برد. ضمن آن که یکی از زیبایی ها و جلوه های مهر و محبت حضرت _ که همان، دعای او می باشد، بدرقه راه همه اقشار جامعه، خصوصاً جوان ها است.

۱- یزدی حائری الزام الناصب، ص۱۹۵؛ به نقل از روزگار رهایی، ج۲، ص۷۱۹: « یَستَحِلُّ الفِتْیانُ المَغانِیَ و شُربَ الخَمرِ ».
۲- تحف العقول، ص۴۹؛ بحارالانوار، ج۵۲، ص۱۸۱: «کیفَ بِکمْ اذا... فَسَقَ شُبانُکم... و شَرُّ مِن ذلک».

از آن جا که جوانان، به طور فطری شیفته نیکی و فضیلت می باشند، منحرفان اخلاقی و طرفداران ولنگاری، نمی توانند با این امر فطری به راحتی مقابله کنند. به همین دلیل با دسیسه های فراوان دست به گسترش امور ضد ارزش پرداخته، منکرها را معروف و معروف ها را منکر قلمداد می کنند؛ تا با تغییر ظاهر مسائل، جوانان را فریفته و از ارزش های اصیل انسانی دور کنند.

از سوی دیگر، جوانی، دوران طغیان، شورش، بی قراری و تندروی است. تمام انسان ها در سنین مختلف طعمه احساسات و تمایلات نفسانی قرار می گیرند؛ ولی خطر طغیان احساسات برای نسل جوان از سایر طبقات بیشتر است. البته جوانی که آلوده گناه می شود، یکی از زیباترین و بهترین فرصت های دینی را پیش روی خود دارد که با ورود به آن، جبران آلودگی می کند. توبه و درخواست عفو و گذشت الهی، تمام کارها و اهداف شیاطین را درهم فرو می ریزد.

در دین مبین اسلام، به توبه جوانان بسیار عنایت شده است. پیامبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

خداوند متعال، جوان توبه کار را دوست دارد.(۱)

بلکه نزد پروردگار، جوان توبه کار از هر فرد و هر چیز، محبوب تر است. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم در این باره می فرماید:

هیچ چیز نزد خداوند متعال از توبه جوان

۱- نهج الفصاحه، ح۷۴۹: «ان الله تعالی یُحبُّ الشابَّ التائب» .

محبوب تر نیست.(۱)

در روایت دیگری می فرماید:

توبه نیکو است؛ ولی در جوانی نیکوتر است(۲)

امام راحل قدس سرّه براساس همین روایات شریف، به زیبایی می فرماید:

بهار توبه، ایام جوانی است که بار گناهان کمتر و کدورت قلبی و ظلمت باطنی ناقص تر و شرایط توبه، سهل تر و آسان تر است. انسان، در پیری، حرص و طمع و حب جاه و مال و طول املش بیشتر است و این مجرّب است و حدیث نبوی(۳) شاهد بر آن است. گیرم که انسان بتواند در ایام پیری قیام به این امر کند، از کی که به پیری برسد و اجل موعود، او را در سن جوانی در حال اشتغال به نافرمانی نرباید و به او مهلت دهد؟ کمیاب بودن پیران دلیل است که مرگ به جوانان نزدیک تر است... پس ای عزیز! هرچه زودتر دامن [همت] به کمر بزن و عزم را محکم و اراده را قوی کن و از گناهان ــ تا در سن جوانی هستی یا در حیات دنیایی می باشی ــ توبه کن و مگذار فرصت خداداد از دست برود، و به تسویلات شیطانی و مکاید نفس اماره اعتنا مکن.(۴)

۱- روضه الواعظین، ص ۴۸۱ .
۲- کنز العمال، ج۱۵، ص۹۶، ح۴۳۵۴۳، «التوبه حسن ولکن فی الشّباب احسن» .
۳- پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید: « یهرم ابن آدم و یبقی معه اثنان: الحرص و الامل ؛ فرزند آدم پیر می شود و دو چیز با او می ماند: حرص و آرزو»؛ خصال، ج۱، ص۷۳.
۴- تبیان، دفتر شانزدهم، جوانان از دیدگاه امام خمینی قدس سرّه، ص ۱۰.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف هم در حق جوانان از خداوند متعال می خواهد توفیق بازگشت و توبه را به جوانان ارزانی بدارد:

خدایا! به جوانان توفیق توبه و انابه عنایت فرما.(۱)

آیا به راستی هیچ گاه درباره این دعای امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف فکر کرده اید؟ چرا آن حضرت از خداوند متعال درباره جوانان این خواسته را دارد؟ از همه مهم تر، جوانان چه وظیفه ای در برابر این خواسته دارند؟

دقت در رفتار و کردار و ترک معصیت، احترام به حریم جوانی و خواسته امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. ما معتقدیم براساس آیه ۱۰۵ سوره توبه؛(۲)

خداوند متعال، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از اعمال ما آگاه هستند؛ از این رو مسأله اول، طاعت و حفظ حریم جوانی و ترک گناه است و مسأله دوم، انابه و توبه است، خداوند متعال می فرماید:

)فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَى أَنْ يَكُونَ مِنْ الْمُفْلِحِينَ((۳)

اما کسی که توبه کند و ایمان آورد و به کار شایسته پردازد، امید است که از رستگاران باشد.

جوانی که با ترک شهوات، ره طاعت پیش می گیرد،

ص:۱۱۵

۱- شیخ ابراهیم کفعی، مصباح، ص ۲۸۰: « تفضّل... علی الشباب بالانابه و التوبه ».
۲- توبه (۹)، ۱۰۵:) ((وَقُلْ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ)) ؛ و بگو: عمل کنید که به یقین خداوند و پیامبرش و مؤمنان کار شما را می نگرند.
۳- قصص (۲۸)، ۶۷.

پرواز ملکوتی را آغاز کرده و از ملائک پیشی می جوید. پیامبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

خداوند می فرماید: «ای جوانی که شهوت های مبتذل خود را ترک کرده ای! تو نزد من همانند بعضی از فرشتگان هستی.(۱)

اگر جوان مرتکب معصیت شد، آستان الهی درگاه نومیدی نیست؛ راه توبه و انابه باز است. خداوند متعال می فرماید:

)یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَی اللَّهِ تَوْبَهً نَصُوحًا((۲)

ای کسانی که ایمان آورده اید! به درگاه خدا توبه راستین کنید.

خلاصه؛ اگر در گام سوم، لغزشی صورت گرفت، راه توبه و جبران باز است. فرصت را غنیمت شمار و گام چهارم را بردار که یکی از وظایف مهم این عرصه است.

۴. فعالیت

اشاره

جنبش جوان و فعالیت او در عرصه مهدویت از وظایف اصلی او است و نقش جوانان در زمینه سازی ظهور بر کسی مخفی نیست. جوانان ایران زمین باید این فرصت را غنیمت شمارند؛ زیرا چه بسا جایگاه جوان ایرانی ممتاز باشد.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم درباره یاران ایرانی امام مهدی علیه السلام دست مبارک خود را به شانه سلمان رحمه الله نهاد و فرمود:

۱- کنز العمال، ج۱۵، ص۷۸۵، ح۴۳۱۰۶؛ «یقول الله: ایها الشاب التارك شهوته فی المبتذل شبابه انت عندی کبعض ملائکتی».
۲- تحریم (۶۶)، ۸.

منظور از یاران [امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف] هم وطنان این شخص است.

سپس فرمود:

اگر دین به ستاره ثریا بسته باشد و در آسمان ها قرار گیرد، مردانی از فارس آن را در اختیار خواهند گرفت.(۱)

برای این که یارانی شایسته امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف خود باشیم، باید ویژگی هایی داشته باشیم. در این قسمت، به برخی ویژگی های یاران امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف اشاره می کنیم.(۲) آگاهی از این ویژگی ها دو فایده مهم دارد:

اول این که دانستن آن ها، می تواند مقیاسی برای محک زدن خود و اهدافمان و معیاری برای فهم میزان قابلیت ما در همراهی با حضرت و جهاد در رکاب او باشد. ما همیشه منتظر رؤیت خورشید بوده ایم و شاید فردا، روز موعود باشد! آیا خود را برای آن روز مهیا کرده ایم؟ باید دریابیم که آیا پای رفتن این راه را داریم یا نه و در آن روز موعود در کنار حضرتیم یا مقابل او.

ثمره دوم، زمینه سازی برای ظهور است. توضیح این که فرا رسیدن روز سراسر مبارک ظهور، به دو عامل

ص:۱۱۷

۱- طبرسی مجمع البیان، ج۳، ص ۲۰۸ هویزی؛ نور الثقلین، ج۱، ص۶۴۲؛ معجم احادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۱، ص۳۷۴: « لو کان الدین معلقا بالثریا لتناوله رجال من ابناء الفارس ».
۲- برای اطلاع بیشتر از صفات و ویژگی های یاران امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ر.ک: فصلنامه انتظار، ش۳، مقاله نصرت الله آیتی، مطالب ذکر شده، بیان مختصری از این مقاله تحقیقی است.

اساسی بستگی دارد که منطقاً با فقدان هر کدام از آن ها قیام حضرت، بی نتیجه خواهد بود:

۱. وجود زمینه مردمی: اگر در مردم احساس نیاز به امام شکل نگیرد، وقتی او بیاید، قدرش را نخواهند دانست و به راحتی او را تنها خواهند گذاشت؛ بلکه شاید بر ضد او شمشیر بکشند؛ همان گونه که اغلب مردم با پیشوایان معصوم پیشین علیهم السلام چنین کردند.

۲. فراهم آمدن یاران، همراهان و هم رزمانی کارآمد و توانمند که با فقدان شان کار حکومت، هدایت و رشد به سامان نخواهد رسید.

دانستن ویژگی های یاران حضرت و تلاش در راه کسب این فضایل، در واقع تلاش برای زمینه سازی ظهور و فرا رسیدن آن روز مبارک است. در روایات، این صفات، ویژگی های یاران حضرت یاد شده است؛ اما بدون تردید، یکی از پیام های این روایات، برشمردن شرایط آرمانی یک منتظر است. اهدافی که یک منتظر واقعی باید برای خود ترسیم کند و تمام توان خود را در راه رسیدن به آن ها به کار بندد و نقطه اوجی که یک شیعه در تمام قرن ها و عصرها باید بدان ها چشم دوخته، خود را در مسیر دست یافتن بدان قرار دهد. مهم ترین خصوصیات یاران امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف عبارت است از:

۱. بینش عمیق

اشاره

یاران حضرت مهدی علیه السلام از بینش هایی عمیق و ژرف به خداوند، امام، انسان و هستی برخوردارند و براساس آن،

طرح و برنامه و حرکت پرشتاب دارند.

الف. بینش عمیق به حق تعالی

در این باره در روایات چنین آمده است:

مردانی که خدا را آن چنان که شایسته است، شناخته اند و آنان، یاران مهدی علیه السلام در آخرالزمان هستند.(۱)

مردانی اند که دل هایشان، گویا پاره های آهن است؛ بدون هیچ تردیدی به ذات مقدّس خداوند.(۲)

این باور، آن قدر با صلابت و استوار است که مرارت ها و مصیبت ها، در آن خللی ایجاد نمی کند و بلاها و امتحانات آرامشش را به تلاطم نمی افکند و شبهات و سؤالات، در آن، رخنه ای ایجاد نمی کند.

آنان، از سرچشمه توحید ناب، سیرابند و به حضرت حق ــ آن چنان که شایسته است ــ اعتقاد دارند:

آنان به وحدانیّت خداوند، آن چنان که حق وحدانیت او است، اعتقاد دارند.(۳)

حرم دل هایشان را بت های نفس، ثروت و مقام

۱- بحارالانوار، ج۵۱، ص۸۷؛ معجم احادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۳، ص۸۲؛ منتخب الاثر، ص۶۱۱؛ حضرت علی علیه السلام : « رجالٌ عرفوا الله حقَّ معرفته و هم أنصار المهدی فی آخرالزمان».
۲- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۰۸ امام صادق علیه السلام : « رجالٌ کأنّ قلوبهم زُبُر الحدید لا یشوبُها شک فی ذات الله اشدّ من الحجر».
۳- یوم الخلاص، ص۲۲۴، (به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۲۰؛ حضرت علی علیه السلام : « فهم الذین وحّدوا الله حقَّ توحیده ».

نیالوده و در آن حریم امن، جز خداونـد حضور ندارد. نتیجه این بینش عمیق، ایمان و تقوا است. این دو را هم در چهره عبادت هـا و راز و نیازهایشان می توان دیـد (ذکر) و هم در آینه تلاش و کوششـی که در طریق عبادت و بنـدگی حضـرت حق دارند (تلاش).

در دل شب، از خشیت خداوند، ناله هایی دارند، مانند ناله مادران پسر مرده. (۱)

شب ها را با عبادت به صبح می رسانند و روزها را با روزه به پایان می برند.(۲)

مردان شب زنـده داری که زمزمه نمازشـان،ماننـد نغمه زنبوران کنـدو، به گوش می رسـد؛ شب ها را با زنـده داری سپری می کنند و بر فراز اسب ها، خدا را تسبیح می گویند.(۳)

یاران مهـدی علیه السـلام، نه تنها اهل «اطاعت و بنـدگی»انـد؛ بلکه در این مسـیر، اهل جدیّت و تلاش» نیز هسـتند و تمام توان خود را در این راه به کار می گیرند:

آنان در طریق عبودیت، اهل جدیّت و

ص:۱۲۰

۱- یوم الخلاـص، ص۲۲۴، (به نقـل از بشـاره الاسـلام، ص۲۲۰؛ امـام صـادق علیه السـلام : « لهم فی اللیـل أصوات کـأصوات الثّواکل حَزناً من خشیه الله».

۲- یوم الخلاص، ص۲۲۴، (به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۲۰؛ امام صادق علیه السلام « قُوّام باللیل صُوّام بالنّهار ».

۳- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۰۸؛ امام صادق علیه السـلام : «رجالٌ لاینامون اللیل لهم دویّ فی صلواتهم کدویّ النّحل یبیتون قیاماً علی اطرافهم و یسبّحون علی خیولهم».

تلاشند.(۱)

ب. بینش عمیق به امام علیه السلام

یاران مهدی علیه السلام، امام خود را می شناسند و به او اعتقاد دارند،(۲) اعتقادی که در ژرفای وجودشان ریشه دوانده و سراسر جان شان را فرا گرفته است. این معرفت، شناخت شناسنامه ای و دانستن نام و نشان او، و دانستن اسم پدر و مادر و محل تولد او نیست؛ بلکه معرفت به «حقّ ولایت» است؛ یعنی، فهم این حقیقت که او از من، به من نزدیک تر و سزاوارتر است. او از مادر به من مهربان تر است؛ چرا که عشق مادر، و حتی عشق من به خودم، غریزی است؛ اما عشق او، الهی و آسمانی است. او به سه دلیل، مرا برای خودم می خواهد:

۱. به دلیل آگاهی اش به تمام هستی و استعدادها و توانمندی های من؛

۲. آزادی او از بند هوا و هوس ها و زندان خودخواهی و خودبینی و...؛

۳. قرب و اتصالی که به منبع لایزال رحمت و لطف هستی دارد.

او می خواهد از معنویت سرشارم کند، تا آلودگی های نشسته بر بال روحم را بزداید و لطافت و سفیدی پرهای آن را، دوباره به آن بازگرداند و بر دست های مهربانش

۱- یوم الخلاص، ص۲۲۳؛ به نقل از بشاره الاسلام، ص۹؛ حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم : «مُجدّون فی طاعه الله» .

۲- منتخب الأثر، ص۲۴۴؛ امام سجاد علیه السلام : «القائلین بأمامته».

نشانده، به اوج آسمان ها و کنگره عرش الهی پرواز دهد.

نتیجه این بینش عمیق، محبت و اطاعت است دل های یاران مهدی علیه السلام، سرشار از محبت او است. بر آن لوح ها، جز الف قامت او نوشته ای نیست. این شیدایی تا بدان حد است که حتی زین اسب او را، مایه برکت می دانند و به آن تبرّک می جویند:

برای تبرک، بر زین اسب امام دست می کشند.(۱)

به سبب همین عشق آتشین، آنان در آوردگاه رزم، او را مانند نگینی در بر می گیرند و جان خود را سپر بلایش می کنند:

در میدان رزم، گردش می چرخند و با جان خود، از او محافظت می کنند. (۲)

چه بسیار است فاصله میان ما و یاران او چرا که ما از جان و حتی وقت خود، برای او سهمی قرار نداده ایم، و چه اهداف و آرمان هایی از او که به جهت سستی ما بر زمین مانده و چه دعوت هایی از او که بی پاسخ مانده است!

ثمره درخت بینش، «اطاعت» و مقدَّم داشتن اراده او بر اراده خود است. یاران امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف این چنینند و برابر او تسلیم و خاضعند:

اطاعت آنان از امام، از فرمانبرداری کنیز برابر

۱- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۰۸، امام صادق علیه السلام : « یتمسّحون بسَرج الامام یطلبون بذلک البرکه ».
۲- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۰۸، امام صادق علیه السلام : « یحفّون به و یقُونه بأنفسهم فی الحرب ».

مولایش بیش تر است.(۱)

آنان، برابر قرائت امام، از خود قرائتی ندارنـد و اراده نفس اماره خود و اکثریّت را، بر اراده و میل او مقـدم نمی پندارنـد. یاران او نیک می دانند که حق، با امام است و او با حق؛ چه دیگران بپذیرند و چه انکار کنند. آنان به بهانه نواندیشـی و روشن بینی، از امام خود سبقت نمی گیرند. پشت سر او در حرکت کنند؛ ولی پای از دام ها برمی گیرند تا از او فاصله نگیرند. آنان نه تنها مطیعنـد، بلکه برخلاـف بسیاری که به بهانه فقـدان زمینه، امکانات، سـختی راه و... از خـدمت به او و اهـدافش شانه خالی می کننـد، در اطـاعت او، اهل جـدیّت و تلاشـند و برای بر زمین نمانـدن آرمان های او، خود را به آب و آتش می زننـد و از هیچ کوششی فروگذاری نمی کنند(۲) و در این رسالت بزرگ همراه و یاور امام هستند.(۳)

ج. بینش عمیق به انسان و هستی

اگر یاران او به کم قانع نیسـتند و در حرکت فراگیرشان، اهداف کم مایه را دنبال نمی کنند، به دلیل ژرفای نگاهی است که به خود و جهان پیرامون خود دارند. آنان با

ص:۱۲۳

۱- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۰۸، امام صادق علیه السلام : « هم أطوع من الأمه لسیّدها ».

۲- یوم الخلاـص، ص۲۲۳؛ به نقل از بشاره الاسـلام، ص۹؛ حضـرت پیامبر اکرم صـلی الله علیه و آله و سـلم : «... مجـدّون فی طاعته».

۳- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۰۸؛ امام صادق علیه السلام : «بهم ینصُرالله إمامَ الحق» .

تأمل در خویشتن و استعدادهای شگفت انگیزشان، عظمت قدر خود را در می یابند و از آن جا که دنیا و معبودهای دنیوی آنان را پر نمی کنند، گذرا بودن دنیا و سالک بودن خویش را می فهمند. آنان با این نگاه، به معبودی پیوند می خورند که از تمام کاستی ها و زشتی ها مبرّا است و می تواند آنان را سرشار و ظرفیت هایشان را تکمیل کند. پیوند با این معبود نامحدود و مهربان، نگاه ها را نافذ و متعالی می کند. عمق و ژرفای این نگاه، آنان را از سیل امتحانات، سرافرازانه بیرون می برد:

سپاهیان طالوت، با نهر آبی آزمایش شدند؛ همان که خداوند درباره اش می فرماید: «[خداوند،] شما را با نهر آبی می آزماید»، و یاران امام مهدی علیه السلام نیز مثل آنان آزمایش می شوند.(۱)

آنان را مشتاق شهادت و لقای الهی می شوند:

آرزو می کنند در راه خدا به شهادت برسند. (۲)

۲. طرح و برنامه جهانی

اگر یاران حضرت می خواهند در رکاب او و هم پای او، جهانی را به معنویت و رشد برسانند و دنیا را سرشار از

۱- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۰۸، امام صادق علیه السلام : «إنَّ أصحاب طالوت ابتلوُا بالنّهر الذی قال الله تعالی: (مبتلیکم بنَهر) و ان اصحاب القائم علیه السلام یُبتَلون بمثل ذلک».

۲- امام صادق علیه السلام : غیبت نعمانی، باب۲۱، ح۱۳؛ غیبت طوسی، ص۲۸۲؛ معجم الحادیث الامام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج۵، ص۴۸؛ بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۳۲: « و یتمنَّون أنْ یُقتلوا فی سبیل الله».

هدایت کنند، بدون تردید باید دیدهایی وسیع، نگاهی جهانی و طرح ها و برنامه هایی فراگیر داشته باشند. بدون برخورداری از این نگاه ها و طرح ها، انتظار انقلاب جهانی، انتظاری بیهوده است. با این حساب، چند گروه با آن حضرت نسبتی نخواهند داشت:

۱. تنگ نظرانی که تنها مقابل پای خویش را می بینند و وسعت نگاهشان از خود و محدوده خود فراتر نمی رود؛

۲. کوته بینانی که در لاک خویش فرو رفته اند و از دنیای پیرامون خود و تحوّلات آن و نیز از جبهه کفر و اهداف و ابزارهای تحت اختیارش بی خبرند؛

۳. کسانی که از این ها مطلع هستند؛ ولی برای رویارویی با آن طرح و برنامه ای ندارند. مگر می توان بدون طرح و برنامه ای جهانی، دنیا را به سعادت و خوشبختی رساند؟

۳. جهاد و مبارزه جهانی

بعد از آن طرح و برنامه فراگیر، امام بر آن خواهد شد تا دنیا را سرشار از هدایت کند و یاران او نیز در این سازندگی پا به پای او خواهند آمد و در عیان و نهان، مردم را به خدا و دین او دعوت خواهند کرد.(۱)

در این میان، هدایت گریزان و عدالت ستیزان فراوانی

۱- منتخب الأثر، ص۲۴۴؛ امام سجاد علیه السلام : «الدعاه إلی دین الله سرّاً و جهراً».

نیز وجود خواهند داشت که برابر او صف کشیده و سدّ راهش خواهند شد. آنان، به مثابه غدّه ای چرکین و عضوی فاسد برای پیکر جامعه بشریتند و امام چاره ای جز جهاد و مبارزه برای قطع آن اعضای فاسد نخواهد داشت؛ بنابراین یاران و همراهان او نیز باید اهل جهاد و مقاومت باشند؛ جهادی که «فی سبیل الله» است، نه به هدف غنیمت یابی و زراندوزی. حضرت علی علیه السلام در تفسیر آیه)یُجَاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ((۱) فرمود: «آنان، یاران قائمند».(۲)

این جهاد، مبارزه با دنیایی از ظلم و ستم است و به همین سبب، امام رضا علیه السلام به اصحاب خود فرمود: «امروز، شما آسوده تر از آن روزید (روز ظهور)» پرسیدند: چرا؟ فرمود:

اگر قائم ما علیه السلام قیام کند، چیزی وجود نخواهد داشت جز خون بسته شده و عرق پیشانی و خواب بر زین اسب ها.(۳)

دنیاخواهان و رفاه طلبانی که به خوشی ها خو کرده اند و از جنگ و جهاد گریزانند و مقدس مآبان بزدلی که با جهاد و مقاومت و خون و شمشیر بیگانه اند، در حلقه یاران حضرت راهی نخواهند داشت.

۱- مائده (۵)، ۵۴.

۲- منتخب الأثر، ص۴۷۵: «هم أصحاب القائم».

۳- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۲۵۹.

۴. شجاعت

اگر جهاد و مبارزه حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، جهانی و فراگیر است، یاران او هم باید شجاعت و جسارتی در خور و عزم هایی پولادین داشته باشند؛ چرا که بدون آن، قدم ها یارای حرکت نخواهد داشت:

همه شیرانی هستند که از بیشه ها خارج شده اند و اگر اراده کنند، کوه ها را از جا بر می کنند.(۱)

دل هایشان، چون پاره های آهن شده است.(۲)

به هر کدام شان، نیروی چهل مرد داده شده است.(۳)

اگر به کوه های آهن روی آورند، آن ها را قطعه قطعه می کنند.(۴)

۵. ایثار

آن حرکت گسترده، برای هدایت و سازندگی است، نه جهان گشایی و زمین گیری. جهاد، مقدمه این آرمان الهی است. تا جایی که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم از حق اهل بیت خود علیهم السلام چشم می پوشد و آنان را در تنگنا و مضیقه قرار می داد، تا دیگران به رفاه برسند و از این رهگذر،

۱- یوم الخلاص، ص۲۲۴، به نقل از بشاره الاسلام، ص ۲۲۰؛ حضرت علی علیه السلام : « کلّهم لیوثٌ قد خرجوا من غاباتهم لو أنهم همّوا بإزاله الجبال لأزالوها عن مواضعها ».

۲- یوم الخلاص، ص۲۲۸، به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۴؛ امام سجاد علیه السلام : « جُعلت قلوبهم کزبر الحدید ».

۳- یوم الخلاص، ص۲۲۸، به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۴؛ امام سجاد علیه السلام : « فإنَّ الرجل منهم یُعطی قوه اربعین رجلاً ».

۴- یوم الخلاص، ص۲۲۸، به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۴؛ امام سجاد علیه السلام : «لو مرّوا بالجبال لقطعوها» .

دل هایشان نرم و به دین مایل شود. حضرت علی علیه السلام می فرماید:

از مهربانی های پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به مردم این بود که آنان در آرامش، سیری و پوشش بودند؛ زیرانداز و رواندار داشتند؛ ولی خانه های ما [خاندان او] سقف و در و دیواری به جز شاخه های خرما و مانند آن نداشت و فرش و روانداری نداشتیم. بیشتر ما برای نماز، تنها لباسمان را دست به دست می چرخاندیم و روزها و شب های سالمان را به گرسنگی سپری می کردیم... او از سر مهربانی و فروتنی، صاحبان نعمت و مکنت را بر ما مقدم می داشت.(۱)

یاران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز سختی ها را به جان می خرند و از خوشی ها و لذایذ چشم می پوشند و با دست های مهربانشان، خوبی ها و خوشی ها را به دیگران هدیه می دهند، تا از این رهگذر، قلب ها را نرم کنند و رهیدگان را به دامان پر مهر و محبت دین برگردانند.

ص:۱۲۸

۱- شیخ مفید، اختصاص، ص۱۷۲: «کان من تألُّفه لهم اَن کان الناس فی السَّکن و القرار و الشّبَع و الرّیّ و اللباس و الوطأ و الدثار و نحن اهل بیت محمد صلی الله علیه و آله و سلم لا سقوفَ لبیوتنا و لا ابواب و لا سوُر الا الجرائد و ما اشبهها و لا وطأ لنا و لا دثار علینا تُداولنا الثوبُ الواحد فی الصلاه اکثرَنا و نطوی الایام و اللیالی جوعاً عامتنا... فیؤثر به رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم اربابَ النَّعم و الاموال تألُّفاً منه لهم و استکانه منه لهم».

۶. بردباری

تصور این که در عصر ظهور، کارها خود به خود به سامان می رسد و بدون تحمل مشقّت ها، کاستی ها و کژی ها از جامعه رخت بر می بندد و از همان ابتدا، همه غرق رفاه و لذت می شوند، خیالی خام و تصوّری باطل است. مفضل بن عمر می گوید: نزد امام صادق علیه السلام بودم؛ از سبب ناراحتی و غمگینی من پرسید. عرض کردم: به «وضع بنی عباس و حکومت و جبروتشان می نگرم. اگر این حکومت برای شما بود، ما نیز همراه شما بودیم و از آن بهره می بردیم». حضرت فرمودند:

ای مفضل! بدان که اگر چنان می شد، شب ها کاری نبود، جز سیاست و تدبیر امور مردم و روزها، جز درگیر کار مردم بودن، غذای نامطبوع و ناگوار و لباس خشن، مانند علی علیه السلام و الّا آتش بود و دوزخ.(۱)

به راستی مگر می شود امام مهدی علیه السلام لباس خشن بپوشد و طعام ناگوار بخورد؛ ولی یاران و همراهانش غرق رفاه

۱- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۵۹: «عن المفضل و قال: کنت عند ابی عبدالله علیه السلام بالصواف فنظر الی و قال لی: یا مفضل مالی اراک مهموماً متغیّر اللون؟ قال: فقلت له: جعلت فداک نظری الی بنی العباس و ما فی ایدیهم من هذا الملک و السلطان و الجبروت فلو کان ذلک لکم لکنّا فیه معکم. فقال: یا مفضل اما لو کان ذلک لم یکن الا سیاسه اللیل و سیاحه النهار و اکل الجشب و لبس الخشن شبه امیرالمؤمنین علیه السلام و الا فالنار...».

و خوشی باشند؟(۱)

امام علی علیه السلام در وصف یاران مهدی علیه السلام می فرماید:

او از یارانش بیعت می گیرد که طلا و نقره ای نیندوزند، گندم و جویی ذخیره نکنند، لباس خشن بپوشند و... .(۲)

آنـان در راه تحقق آرمـان هـای جهانی امام مهـدی علیه السـلام مشـکلات و مصائب فراوانی را به جان می خرنـد؛ ولی از سر اخلاـص و تواضع، عمـل خـود را هیـچ می پندارنـد و بـه سـبب هجـوم سـختی هـا و تحمّـل مشـقت هـا، بر خداونـد منت نمی گذارند؛(۳) از این که نقـد جان خویش را در کف اخلاص نهاده، تقـدیم آسـتان دوست می کننـد، هرگز به خود نمی بالند و آن را بزرگ نمی شمارند.(۴)

۷. یکدلی

آنان، یکرنگ و یکدلند(۵) و این نیست، مگر به این سـبب که هواها و خودخواهی ها از جانشان رخت بر بسـته و به جای آن، خداخواهی و خداپرستی نشسته است. با این

۱- بحارالأنوار، ج۵۲، ص۳۵۴؛ امام صادق علیه السلام : «ما لباس القائم الا الغلیظ و ما طعامه إلا الجَشِب ».

۲- منتخب الأثر، ص۴۶۹: «إنَّه یأخذ البیعه عن أصحابه أنْ لایکنزوا ذهباً و لا فضّه و بُرّاً و لا شعیراً و یلبسون الخشِن من الثیاب».

۳- یوم الخلاص، ص۲۲۶، به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۲۰؛ حضرت علی علیه السلام : «قوم لم یمنُّوا علی الله بالصبر» .

۴- یوم الخلاص، ص۲۲۶، به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۲۰؛ حضرت علی علیه السلام : «و لم یستعظِموا بذلَ أنفسهم فی الحق»
.

۵- یوم الخلاص، ص۲۲۶، به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۲۰؛ حضرت علی علیه السلام : «قلوبهم مجتمعهٌ» .

اتحاد و یک رنگی است که می توان به اهداف جهانی دست یافت و آرمان های الهی را تحقق بخشید. سپاهی که از اختلاف و چنددلی رنج می برد، چگونه می تواند سرافرازانه بام دنیا را فتح کند.

۸. استواری

حرکت بزرگ حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف از پشتوانه امداد الهی برخوردار است و بدون برخورداری از امدادهای ویژه الهی، هرگز به آرمان های خود دست نخواهد یافت. توجّه به وجود این تأییدات الهی، تأثیر شگرفی بر روان یاران امام بر جای خواهد گذاشت. یقین به آن امدادها باعث می شود پیروانش ذره ای در درستی آرمان ها و مسیر خود تردید نکنند و ملامت ها و سرزنش های کوته بینان و عافیت طلبان، در عزم شان خللی نیفکنند.

قرآن کریم می فرماید:

)یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا مَنْ یَرْتَدَّ مِنْکمْ عَنْ دِینِهِ فَسَوْفَ یَأْتِی اللَّهُ بِقَوْمٍ یُحِبُّهُمْ وَیُحِبُّونَهُ... وَلَا یَخَافُونَ لَوْمَهَ لَائِمٍ((۱)

ای کسانی که ایمان آورده اید! هر کس از شما از آیین خود بازگردد [به خدا زیانی نمی رساند]. خداوند جمعیتی را می آورد که آنان را دوست دارد و آنان [نیز] او را دوست دارند... آنان از سرزنش هیچ ملامت کننده ای هراسی ندارند.

حضرت علی علیه السلام در تفسیر این آیه می فرماید:

۱- مائده (۵)، ۵۴.

هم أصحاب القائم؛(۱)

آنان، یاران امام قائم علیه السلام هستند.

اگر این انقلاب از رهبری ویژه برخوردار است، فیض حضور در جوار چنین امامی که رسالت پیامبران و اولیا در طول تاریخ بشریت را بر دوش می کشد و می خواهد بار بر زمین مانده آنان را به مقصد برساند، برای کسانی فراهم خواهد شد که در خود، تناسبی با آن امام فراهم کرده باشند و مانند او، خالق هستی را در همه شؤون حیات و هستی شان، جریان و حضور بخشند. شاید از همین رو است که از آنان به «مردان الهی» تعبیر شده است.(۲)

ان شاءالله خداوند متعال به همه ما توفیق کسب این صفات و خصال را عطا فرماید.

۱- منتخب الأثر، ص۴۷۵.

۲- یوم الخلاص، ص۲۲۶؛ به نقل از بشاره الاسلام، ص۲۹۷؛ امام علی علیه السلام : «رجالٌ الهیّون».

کتابنامه

۱. قرآن کریم

۲. ارشاد القلوب، دیلمی، حسن بن ابی الحسن، انتشارات شریف رضی، ۱۴۱۲ق.

۳. سیمای جوان در قرآن و تاریخ اسلام، دوانی، علی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۶۸.

۴. بحارالانوار، علامه مجلسی، محمدباقر، بیروت، مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۳ق.

۵. الخصال، شیخ صدوق، تحقیق علی اکبر غفاری، جامعه مدرسین قم.

۶. العمده، اسدی حلی، ابن البطریق، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۷ق.

۷. صحیفه نور، امام خمینی، روح الله، مرکز نشر آثار حضرت امام (ره).

۸. الخرائج و الجرائح، راوندی، قطب الدین، قم، مؤسسه امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف .

۹. جوان از نظر عقل احساسات، فلسفی، محمد تقی، تهران، نشر فرهنگ.

۱۰. اعلام الوری بالاعلام الهدی، طبرسی، حسن بن فضل، مؤسسه آل البیت علیه السلام لاحیاء التراث، قم، ۱۳۷۵.

۱۱. الکافی، کلینی، تحقیق علی اکبر غفاری، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۴۸.

۱۲. جوان در چشم و دل پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، پورامینی، محمدباقر، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر تهران، ۱۳۸۲ش.

۱۳. اعیان الشیعه، الامین، محسن، دارلتعاریف للمطبوعات، بیروت.

۱۴. اسد الغابه فی معرفه الصحابه، ابن اثیر، علی بن محمد، دارالفکر، بیروت، ۱۳۸۲ش.

۱۵. سیر اعلام النبلاء، ذهبی، محمدبن احمد، دارالفکر، بیروت، ۱۳۷۵.

۱۶. طبقات الکبری، ابن سعد، محمد بن سعد، دارالکتب العلمیه، بیروت، ۱۴۱۰ق.

۱۷. تاریخ مدینه دمشق، ابن عساکر، دارالفکر، بیروت، ۱۴۱۷.

۱۸. سفینه البحار، قمی، شیخ عباس، انتشارات کتابخانه سنایی، تهران.

۱۹. رجال الطوسی، طوسی، محمدبن حسن، تحقیق جواد قیومی، جامعه مدرسین قم، ۱۴۱۵ق.

۲۰. الاستیعاب فی معرفه الاصحاب، قرطبی، دارالکتب العلمیه، بیروت، ۱۴۱۵ق.

ص:۱۳۵

۲۱. السیره الحلبیه، حلبی، علی بن برهان الدین، مکتبه التجاریه الکبری، مصر، ۱۳۸۲.

۲۲. المغازی، واقدی، مؤسسه الاعلمی، بیروت.

۲۳. الصحیح فی سیره النبی الاعظم صلی الله علیه و آله و سلم، عاملی، جعفر مرتضی، قم، ۱۴۰۰ق.

۲۴. السیره النبویه، ابن هشام، قاهره، ۱۳۵۵ق.

۲۵. کمال الدین و تمام النعمه، شیخ صدوق، قم، جامعه مدرسین.

۲۶. تاریخ پیامبر اسلام، آیتی، محمد ابراهیم، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۹ش.

۲۷. سیره تبلیغی پیامبر اعظم، رضایی، سارا، قم، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۵.

۲۸. جوان از نظر معصومان، مروجی طبسی، محمد جواد، انتشارات سلسال، قم، ۱۳۸۱.

۲۹. حدیث جوانی و یاوران امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، حاجیان، اسماعیل، مهام، تهران، ۱۳۸۳.

۳۰. فصلنامه انتظار، مرکز تخصصی مهدویّت، قم.

۳۱. منتهی الآمال، قمی، شیخ عباس، دلیل ما، قم، ۱۳۸۲.

۳۲. قصه کربلا، نظری منفرد، علی، انتشارات سرور، قمی، ۱۳۸۴.

۳۳. ابصارالعین، سماوی، محمد، انتشارات بصیرتی، قم.

۳۴. مثنوی معنوی، جلال الدین بلخی رومی، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۳.

۳۵. الارشاد، شیخ مفید، مؤسسه آل البیت علیه السلام لاحیاء التراث، قم.

۳۶. امالی شیخ صدوق، مؤسسه بعثت، قم، ۱۴۱۷.

۳۷. انساب الاشراف، بلاذری، دارالتعاریف، بیروت.

۳۸. نفس المهموم، قمی، شیخ عباس، انتشارات بصیرتی، قم.

۳۹. مستدرکات علم الرجال، نماز شاهرودی، علی، حسینیه عماد زاده، اصفهان، ۱۴۱۲.

۴۰. مقاتل الطالبیین، ابوالفرج اصفهانی، دارالاحیاء الکتب العربیه، قاهره.

۴۱. لهوف، سیدبن طاووس، انتشارات داوری، قم.

۴۲. مناقب آل ابی طالب، ابن شهر آشوب، انتشارات علامه، قم.

۴۳. جوانان، یاوران مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، پورامینی، محمدباقر، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، تهران، ۱۳۷۹.

۴۴. علل الشرایع، شیخ صدوق، طبع حیدریه نجف، ۱۳۸۶.

۴۵. وسایل الشیعه، شیخ حر عاملی، بیروت، داراحیاء التراث العربی.

۴۶. جوان در پرتو اهل بیت علیهم السلام، محمدعلی خادمی کوشا، بوستان کتاب، ۱۳۸۵.

۴۷. روان شناسی کودک و اصول تربیتی جوان، ژان پیاژه و پیرهانری سیمون، ترجمه عنایت ا... شکیباپور، تهران، نیما، ۱۳۶۹.

۴۸. الملاحم و الفتن، ابن طاووس، علی بن موسی، تهران، نشر اسلامیه، ۱۳۸۱.

۴۹. قرب الاسناد، حمیری، عبدالله بن جعفر، مؤسسه آل البیت علیهم السلام لاحیاء التراث، قم، ۱۳۷۱.

۵۰. غیبت نعمانی، ترجمه غفاری، نشر صدوق، تهران، ۱۳۷۶.

۵۱. الغیبه، طوسی، محمد بن حسن، مؤسسه المعارف الاسلامیه، قم، ۱۴۱۷.

۵۲. روزگار رهایی، کامل سلیمان، ترجمه مهدی پور، علی اکبر، آفاق تهران، ۱۳۸۱.

۵۳. یوم الخلاص فی ظل القائم، کامل سلیمان، ناشر آل علی، قم، ۱۳۸۲.

۵۴. تفسیر نمونه، گروهی، تهران، دارالکتب الاسلامیه.

۵۵. تفسیر القمی، علی ابن ابراهیم قمی، نجف.

۵۶. مکیال المکارم، موسوی اصفهانی، سیدمحمد تقی، ترجمه قزوینی، جمکران، قم.

۵۷. تحف العقول عن آل الرسول صلی الله علیه و آله و سلم، حرانی، ابن شعبه، جامعه مدرسین قم، ۱۳۶۳.

۵۸. نگین آفرینش، بالادستیان، حائری پور، یوسفیان، قم، مرکز تخصصی مهدویّت، ۱۳۸۴.

۵۹. فرهنگ اصطلاحات، آراسته، محمد، نشر گسترده، تهران، ۱۳۶۹.

۶۰. اندیشه مهدویّت و آسیب ها، جعفری، محمدصابر، قم، مرکز تخصصی مهدویّت، ۱۳۸۴.

۶۱. الجواهر السنیه فی الاحادیث القدسیه، عاملی، حر، مکتبه مفید، قم.

۶۲. روضه الواعظین، محمد بن فتال نیشابوری، منشورات الرضی، قم.

۶۳. معانی الاخبار، شیخ صدوق، انتشارات اسلامی قم، ۱۳۶۱.

۶۴. المزار الکبیر، ابن مشهدی، تحقیق جواد قیومی، مؤسسه نشر اسلامی، ۱۴۱۹.

۶۵. دلائل الامامه، طبری، ابن جریر بن رستم، مؤسسه بعثت قم، ۱۴۱۳.

ص:۱۳۸

۶۶. کنزالعمال، متقی هندی، مؤسسه الرساله، بیروت، لبنان (۱۶جلدی).

۶۷. مشکاه الانوار فی غرر الاخبار، طبرسی، ابوالفضل علی، طبع حیدریه نجف، ۱۳۸۵.

۶۸. تفسیر نورالثقلین، عروسی الحویزی عبد علی بن جمعه، مؤسسه اسماعیلیان، قم، ۱۴۱۲.

۶۹. عصر ظهور، کورانی، علی، ترجمه عباس جلالی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۳.

۷۰. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و ایرانیان، همتی، حسن، نشر نذیر، تهران، ۱۳۸۰.

۷۱. حکمت نامه جوان، ری شهری، محمد، مؤسسه دارالحدیث، قم.

۷۲. خورشید جوانان، شرح زندگانی و کرامات حضرت علی اکبر علیه السلام، سیدمحمد حسینی، مؤسسه فرهنگی سماء، قم، ۱۳۷۹.

۷۳. او خواهد آمد، علی اکبر مهدی پور، نشر رسالت، قم، چاپ دوازدهم، ۱۳۸۴.

۷۴. کودک، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری، امیرحسین بانکی پورفرد، احمد قماشچی، مرکز مطالعات تربیت اسلامی وزارت آموزش و پرورش.

۷۵. مقدمه ای بر مشاوره و روان درمانی، احمدی، چاپ اول، اصفهان، انتشارات دانشگاه اصفهان، ویرایش سوم.

۷۶. روانشناسی نوجوانان و جوانان، دکتر سیداحمد احمدی، نشر مشعل، اصفهان، چاپ دوازدهم.

ص:۱۳۹

،

پرسش های کتاب «قرآن، مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و جوانان» تألیف محمدرضا نصوری که از سوی مرکز تخصصی مهدویّت طراحی شده است.

۱. مقطع زیبای جوانی در قرآن با چه تعبیری آمده است؟

الف) فتی ب) شاب

ج) احسن تقویم د) همه موارد

۲.پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به کدام یک از یاران خود سفارش فرمود: «جوانی ات را قبل از پیری غنیمت دان»؟

الف) ابوذر ب) عمار

ج) مصعب بن عمیر د) عتاب بن اسید

۳.در قرآن کریم، الگوی جوانان در تسلیم و صبر چه کسی معرفی شده است؟

الف) یعقوب علیه السلام ب) اسماعیل علیه السلام

ج) ابراهیم علیه السلام د) موسی علیه السلام

۴.پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم این دعا را در حق چه کسی بیان فرمود: «خدایا! او را از جوانی بهره مند ساز»؟

الف) علی علیه السلام ب) زید بن حارثه

ج) عمرو بن حمق خزاعی د) جعفر بن ابی طالب

۵.کدام یک از صحابی جوان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم مأمور تعلیم قرآن و بیان احکام در شهر مکه شد؟

الف) معاذبن جبل ب) مصعب بن عمیر

ج) عمرو بن حزم د) زید بن ثابت

۶.کدام جوان به دستور پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به فراگیری خط و زبان یهودیان مأمور شده بود؟

الف) زید بن حارثه ب) زید بن ثابت

ج) عمرو بن حمق خزاعی   د) معاذ بن جبل

۷.تنها صحابی جوان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم که نامش در قرآن کریم آمده است؟

الف) معاذبن جبل   ب) عتاب بن اسید

ج) جعفر بن ابی طالب   د) زید بن حارثه

ص:۱۴۰

۱.پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم خطاب به چه کسی فرمود: «مسن تر شایسته تر نیست، بلکه شایسته تر، بزرگ تر است»؟

الف) جابر بن عبدا... انصاری ب) ابوذر

ج) مصعب بن عمیر د) عتاب بن اسید

۲.روایت «یاران مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف جوانند... » از کیست؟

الف) پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ب) امام علی علیه السلام

ج) امام صادق علیه السلام د) امام رضا علیه السلام

۳.حضرت علی علیه السلام قلب و دل جوان را به چه چیزی تشبیه فرمودند؟

الف) اقیانوس پر از صدف ب) خورشید نورانی

ج) زمین خالی از کشت د) آسمان صاف

۴.امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف با کدام پیامبر الهی در غیبت و جوان بودن شباهت دارد؟

الف) حضرت یوسف علیه السلام ب) حضرت اسماعیل علیه السلام

ج) حضرت یونس علیه السلام د) حضرت داوود علیه السلام

۵.طبق فرمایش امام صادق علیه السلام «خداوند از بندگان عملی را نمی پذیرد مگر به...».

الف) معرفت و شناخت امام ب) محبت امام

ج) فعالیت در راه خدا د) اطاعت محض

۶.بر اساس روایت امام جواد علیه السلام چه کسانی در دوران غیبت در امر ظهور هلاک می شوند؟

الف) مخالفان موعود ب) شتاب زدگان

ج) مدعیان دروغین د) هر سه گزینه

۷.طبق فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم خداوند چگونه جوانی را دوست دارد؟

الف) جوانی که در تعلیم و تعلم باشد.

ب) جوانی که به سلامت جسم بپردازد.

ج) جوانی که در اطاعت خدا باشد.

د) جوانی که دائماً خدا را عبادت کند.

۸.حضرت علی علیه السلام در تفسیر آیه «یجاهدون فی سبیل ا...» چه فرمودند؟

ص:۱۴۱

الف) آنان، شهیدان در رکاب اهل بیت علیه السلام می باشند.

ب) آنان، یاران قائم هستند.

ج) آنان، امر به معروف و نهی از منکر کنندگانند.

د) آنان، مروجان دین هستند.

۱.امام صادق علیه السلام جوان بودن امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف به هنگام ظهور را از چه نوع کارهای بزرگ خداوند بیان فرمودند؟

الف) معجزه بزرگ ب) لطف بزرگ

ج) امتحان بزرگ د) هر سه گزینه

۲.اجتماع بی نظیر جوانان شیعه برای یاری حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف کنایه از چیست؟

الف) سرعت ب) اطاعت

ج) محبت د) فعالیت

۳.روایت «هنگامی که مهدی قیام کند، مردم او را انکار می کنند؛ زیرا او جوان باز می گردد؛ در حالی که مردم او را پیر فرض می کردند» از کیست؟

الف) حضرت علی علیه السلام ب) امام حسن علیه السلام

ج) امام حسین علیه السلام د) امام باقر علیه السلام

۴.حضرت علی علیه السلام خطاب به چه کسی فرمود: «هیچ فعالیتی نیست، مگر این که در آن، نیازمند شناخت و آگاهی هستی»؟

الف) ابوذر ب) کمیل

ج) امام حسن علیه السلام د) عمار

۵.دستور خواندن دعای «اللهم عرفنی نفسک...» از کدام امام صادر شده است؟

الف) امام سجاد علیه السلام ب) امام باقر علیه السلام

ج) امام صادق علیه السلام د) امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

ص:۱۴۲

نام و نام خانوادگی: .... نام پدر: ....

تاریخ تولد: ....   صادره: ....

نشانی و شماره تلفن:

....

....

ردیف

الف

ب

ج

د

۱

۲

۳

۴

۵

۶

۷

۸

۹

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

۱۵

۱۶

۱۷

۱۸

۱۹

۲۰

امتیاز:

ص:۱۴۳

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که مـا را در دستیـابی به این هـدف یـاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادنـد تقـدیر و تشـکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصـفهان -خیابان عبـدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شـهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹